

Foça ve Gökova Özel Çevre Koruma Bölgelerinde Amatör Balıkçılığın Sosyal ve Ekonomik Yönü Final Raporu

Foça ve Gökova Özel Çevre Koruma Bölgelerinde Amatör Balıkçılığın Sosyal ve Ekonomik Yönü Final Raporu

Türkiye'nin Deniz ve Kıyı Koruma Alanları Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi

Hazırlayan: Akdeniz Koruma Derneği

AKDENİZ KORUMA DERNEĞİ
Mediterranean Conservation Society

2013
Ankara

© 2013 Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü (TVKGM)

Mustafa Kemal Mah. Eskişehir Devlet Yolu (Dumlupınar Bulvarı) 9. km (Tepe Prime Yanı)

Çankaya/ ANKARA

Tel: +90 (312) 222 12 34 Faks: +90 (312) 222 26 61

<http://www.csb.gov.tr/gm/tabiat/>

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP)

Birlik Mahallesi 415. Cadde No. 11 06610 Çankaya/ Ankara

Tel: +90 312 454 1100 Faks: +90 312 496 1463

<http://www.tr.undp.org>

Güçlü bireyler. Güçlü toplumlar.

Bu yayın tamamen ya da kısmen yeniden yazılabilir ve herhangi bir şekilde eğitsel ya da kar amacı gütmeyen amaçlarla, baskı sahibinden özel izin alınmaksızın, kaynağa atıfta bulunarak kullanılabilir. TVKGM veya UNDP, bu yayının kaynak olarak kullanıldığı tüm yayınların bir kopyasını almaktan minnet duyacaktır. Bu yayın, herhangi bir ticari amaç için TVKGM veya UNDP 'den yazılı izin almaksızın tekrar satışının yapılması amacıyla kullanılamaz.

Bu eser kaynakça amacıyla şu şekilde atfedilebilir: Tunca, S., Ünal, V., Miran, B., 2013. Foça ve Gökova Özel Çevre Koruma Bölgelerinde Amatör Balıkçılığın Sosyal ve Ekonomik Yönü Final Raporu. Final Report of Social and Economic Aspects of Recreational Fishing in Foça and Gökova Special Environmental Protection Areas. PIMS 3697: Türkiye'nin Deniz ve Kıyı Koruma Alanları Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi. Teknik Rapor Serisi 16: sf. 56

Bu yayın Küresel Çevre Fonu (GEF) mali desteğiyle T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü (TVKGM) tarafından Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Türkiye Temsilciliği (UNDP Türkiye), T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, T.C. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü ortaklığında yürütülen büyük ölçekli "Türkiye'nin Deniz ve Kıyı Koruma Alanları Sisteminin Güçlendirilmesi" Projesi kapsamında basılmıştır.

Teknik Rapor Serisi: 16

Yazarlar: Sezgin Tunca¹, Vahdet Ünal², Bülent Miran³

Düzeltilen: Gülhan Badur Özden, Güner Ergün ve Harun Güçlüsoy

Kapak ve İç Tasarım: Evren Çağlayan

Kapak Fotoğraf: a. Sezgin Tunca, b ve c. Vahdet Ünal

Fotoğraflar: 1. Sezgin Tunca, 2-5. Vahdet Ünal, 6-7. TVKGM Arşivi

Bu belge, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, GEF ve Birleşmiş Milletler resmi belgesi olarak düşünülmemelidir.

¹Muğla Üniversitesi, Su ürünleri Fakültesi, 48000, Kötekli, Muğla

²Ege Üniversitesi, Su Ürünleri Fakültesi, 35100, Bornova, İzmir

³Ege Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, 35100, Bornova, İzmir

Önsöz

Üç tarafı denizlerle çevrili olan ülkemizde doğal yapısı ve iklimsel koşulları nedeniyle kıyı alanları büyük bir biyolojik çeşitliliğe sahip olup bu alanlara ilişkin sorunlar gün geçtikçe artmaktadır. Son yıllarda hızlı kentleşme, sanayileşme, turizm, ikinci konut vb. gelişmelerden dolayı çarpık yapılaşma ve plansız gelişme yaşanmakta, kıyı ve deniz alanları bu sorunlardan ciddi anlamda etkilenmektedir.

Özellikle ekonomik alanlardaki gelişmeler deniz taşımacılığını da arttırmakta kalkınma, barınma, ticaret, rekreasyon ve temel ihtiyaçları karşılamak için kıyı ve deniz alanlarının kullanımına bağlılık gitgide artmaktadır. Bunun yanı sıra hızlı kentleşmenin ve yapılaşmanın kıyı alanları üzerindeki baskısı kumul, tuzcul ve bataklık alanların kaybı, kıyı ve deniz kirliliği, kıyı ekosisteminin kaybı ve bozulması gibi birçok sonucu doğurmaktadır. Kıyı ve deniz alanlarının biyolojik çeşitliliği ve verimliliği giderek artan bir baskıya maruz kalarak, bu alanlarda telafisi mümkün olmayan zararlar oluşturmaktadır.

Korunması gerekli en önemli değerlerimizden olan kıyı ve deniz alanları üzerindeki bu baskıların giderilmesine ve bu sorunların çözümüne yönelik olarak bu alanların sürdürülebilirlik ilkesi çerçevesinde, doğal yapısını bozmadan, koruma ve kullanma dengesi gözetilerek değerlendirilmesi amacıyla; temelde etkin bir uygulama ve denetim süreci içeren bir yapısal düzenleme ve altyapı oluşturulması, ilgili tüm kurum ve kuruluşların kapasitelerinin bu yapısal düzenleme uyarınca artırılması, tüm paydaşlar arasında işbirliğinin ve koordinasyonun artırılması, etkin ve verimli bir iş programı ve finansal kaynak modeli oluşturulması büyük önem taşımaktadır.

Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü tüm bu hususların bilinciyle, 8.592 km kıyı uzunluğuna sahip ülkemizin kıyı ve deniz alanlarında ulusal mevzuatımız ve ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerle nesli tehdit ve tehlike altındaki tür ve habitatların araştırılması ve korunması, kıyı ve deniz alanları biyolojik çeşitliliklerinin araştırılması, önemli koy ve körfezlerin deniz üstü araçları taşıma kapasitesinin belirlenmesi, koruma kullanma esaslarının belirlenmesi, bütünlüklü kıyı alanı yönetimine yönelik çalışmalarla, bu alanların karşı karşıya olduğu sorunları asgariye indirmek için azami ölçüde gayret sarf etmektedir.

Kıyı ve deniz kaynaklarının korunması gelişen küresel bir öncelik olması nedeniyle Deniz Koruma Alanları kavramı da büyük ölçüde yayılmakta olup bu kavramın ülkemizde öneminin farkındalığı noktasında önemli çalışmalar yürütülmektedir.

Genel Müdürlüğümüz, 2009-2013 yılları arasında Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın uygulayıcı ortaklığında yürüttüğü "Türkiye'nin Deniz ve Kıyı Koruma Alanlarının Güçlendirilmesi" büyük ölçekli GEF Projesi ile, Türkiye karasularındaki denizel biyolojik çeşitliliğin korunması, kıyı ve deniz koruma alanları veri ağının yapılandırılması ve ekolojik hizmet fonksiyonlarının etkin ve sürdürülebilir yönetimle etkin kılınmasında uzun vadeli çözüm için ilk adımı atmıştır.

Proje kapsamında hazırlanan deniz ve kıyı koruma alanlarında ekonomik analiz, balıkçılık sosyo ekonomisi de dahil olmak üzere sosyo-ekonomik araştırmalar, hassas alanların belirlenmesi, ekonomik prensiplerin planlamaya entegrasyonu, finansal sürdürülebilirlik, deniz araçlarından kaynaklanan kirleticilerin azaltılması ile alternatif geçim kaynaklarını kapsayan teknik çalışma raporları serisinin;

- Mevcut kıyı ve deniz alanlarının daha etkin yönetimi ve öncelikle yeni kıyı ve deniz alanlarının kurulması için sorumlu kurumların ihtiyaç duyduğu iç yapı ve kapasitenin güçlendirilmesi,
- Deniz koruma alanları planlama ve yönetim sisteminin etkin iş planlaması, yeterli etkin yönetim maliyeti ve gelir üretim düzeyine imkan vermesinin sağlanması,
- Kıyı ve deniz koruma alanlarının çok amaçlı kullanımı içinde ekonomik faaliyetlerin yönetimi ve düzenlenmesi için kurumlar arası koordinasyon mekanizmasının sağlanması,

konularında 3 ana sonuca hizmet etmesi hedeflenmekte olup bu kapsamda bilgilerinize sunulmaktadır.

Osman İYİMAYA
Genel Müdür

Sunuş

Türkiye’de amatör balıkçılığın giderek artan önemi böyle bir çalışma yapılmasını zorunlu kılmıştır. İdari ve akademik çevrelerce ticari balıkçılığa gösterilen ilginin amatör balıkçılıktan esirgendiği söylenebilir. Ancak amatör balıkçılıkta yaşanan sorunlar, yarattığı sosyal ve ekonomik değer öneminde rağmen gün geçtikçe artmaktadır. Özellikle belli alanlarda ve belli türler üzerinde avcılık etkisi, balıkçılığın diğer paydaşlarıyla yaşanan anlaşmazlıklar, amatör şemsiyesi altında bazı kişilerce kural ihlalleri ve bunların yarattığı kargaşa gibi nedenlerle konu daha fazla göz ardı edilemez duruma gelmiştir.

Bu çalışma, Küresel Çevre Fonu (GEF) mali desteğiyle, T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü (TVKGM) tarafından Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Türkiye Temsilciliği (UNDP Türkiye), T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü ortaklığında yürütülen “Türkiye’nin Deniz ve Kıyı Koruma Alanları Sisteminin Güçlendirilmesi” Projesi kapsamında Akdeniz Koruma Derneği tarafından gerçekleştirilmiş; Foça ve Gökova olmak üzere iki ayrı Özel Çevre Koruma Bölgesi’nde yürütülmüştür. Zengin denizel biyolojik çeşitliliği, olağanüstü güzelliği, zengin kültürü ve eşsiz arkeolojik varlıkları nedeniyle Gökova Körfezi’nin büyük bir bölümünü de kapsayan Gökova Özel Çevre Koruma Bölgesi 1989 yılında, benzer özellikleri taşıyan Foça Özel Çevre Koruma Bölgesi de 1990 yılında Özel Çevre Koruma Bölgesi ilan edilmiştir. Foça ve Gökova Özel Çevre Koruma Bölgeleri’nde gerçekleştirilen amatör balıkçılık çalışması ilk kez bu kadar kapsamlı ele alınmaktadır. Çalışmada,

amatör balıkçılığın yapısı, boyutları, amatör balıkçıların sosyo-demografik ve ekonomik özellikleri incelenmiştir. İki ayrı Özel Çevre Koruma alanında amatör balıkçılığın etkilediği türler, av miktarları, pazar değerleri ve amatör balıkçılığın pazar dışı ekonomik değerini saptamak çalışmanın bir diğer hedefini oluşturmaktadır. Öte yandan, diğer Özel Çevre Koruma Bölgeleri ve tüm Türkiye’de amatör balıkçılığın daha iyi anlaşılmasına ve yönetim sürecinin daha etkin değerlendirilmesine katkı sağlamak amaçlanmıştır.

Akdeniz Koruma Derneği, “Türkiye’nin Deniz ve Kıyı Koruma Alanları Sistemi’nin Güçlendirilmesi Projesi” faaliyetleri kapsamında yürütülen bu çalışmanın her safhasında desteklerinden dolayı Tabiat Varlıkları Koruma Genel Müdürü Sayın Osman İYİMAYA’ya, saha çalışması sürecinde idari, mali ve teknik açıdan sağladıkları yardımlardan dolayı Tabiat Varlıkları Koruma Genel Müdürlüğü merkez ve taşra teşkilatlarından Proje Koordinatörü Güner ERGÜN ve Bekir ERDOĞAN’a Proje’nin uygulayıcı ortağı olan Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Çevre ve Sürdürülebilir Kalkınma Programı Müdürü Katalin ZAIM’e, Program Destek Sorumlusu Berkan TOROS’a, Proje Yöneticisi Harun GÜÇLÜSOY’a, Proje Asistanı Gülden Atkın GENÇOĞLU ve Proje Saha Çalışanı Esra KARTAL’a teşekkür eder.

Akdeniz Koruma Derneği, projenin veri toplama aşamasındaki katkılarından dolayı, S.S. Akyaka Su Ürünleri Kooperatifi Başkanı Can GÖRGÜN, S.S. Foça Su Ürünleri Kooperatifi Başkanı Ceyhan ÇETİN, Timur BEYTORUN, Foça’da amatör balıkçılık malzemeleri satan İsmail MORA ve Su Ürünleri Mühendisi Murat MORA, Muğla Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi lisans öğrencileri Oya SALKIM ve Murat ÇELİK’e minnettardır.

Zafer KIZILKAYA
Akdeniz Koruma Derneği, Foça

İçindekiler

1. Giriş	1
2. Materyal	3
3. Yöntem	4
3.1. Veri Toplamada Kullanılan Yöntemler	4
3.2. Veri Analizinde Kullanılan Yöntemler	4
3.2.1. Koşullu Değerleme Yöntemi	4
3.2.2. Seyahat Masrafları Yöntemi	5
3.2.3. Bulanık Eşli Karşılaştırma Yöntemi	6
3.2.4. Kısıtlı Tobit Regresyon Analizi	7
3.2.5. GZFT Analizi	7
4. Bulgular	8
4.1. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki Amatör Balıkçılar	8
4.1.1. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki Amatör Balıkçıların Sosyo-Demografik Durumu	8
4.1.2. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki Amatör Balıkçıların Amatör Balıkçılığı Yapma Nedeni: Bulanık Eşli Karşılaştırma Yaklaşımı	11
4.1.3. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki Amatör Balıkçıların Teknik Özellikleri	16
4.1.4. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki Amatör Balıkçıların Ekonomik Özellikleri	20
4.1.5. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki Amatör Balıkçılığın Balık Türlerine Etkisi	21
4.1.6. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki Amatör Balıkçılığın Denetimi	22
4.2. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki Amatör Balıkçılık Tur Tekneleri	23
4.2.1. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki Amatör Balıkçılık Tur Teknesi Sahiplerinin Sosyo-Demografik Özellikleri	23
4.2.2. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki Amatör Balıkçılık Tur Teknelerinin Teknik Özellikleri	24
4.2.3. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki Amatör Balıkçılık Tur Teknelerinin Avlanma Alanı Seçiminde Dikkate Aldığı Faktörler: Bulanık Eşli Karşılaştırma Yaklaşımı	25
4.2.4. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki Amatör Balıkçılık Tur Teknelerinin Ekonomik Özellikleri	25
4.2.5. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki Amatör Balıkçılık Tur Teknelerinin Balık Türleri Üzerine Etkisi	27
4.2.6. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki Amatör Balıkçılık Tur Teknelerinin Denetimi ve İzlenmesi	27
4.3. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki Amatör Balıkçılığın Ekonomik Değeri	28
4.3.1. Seyahat Masrafı Yaklaşımı	28
4.3.2. Koşullu Değerleme Yaklaşımı	30
4.4. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki Amatör Balıkçılığın Sorunları, Öneriler ve GZFT (Güçlü Yönler, Zayıf Yönler, Fırsatlar, Tehditler) Analizi	31
5. Değerlendirme ve Sonuç	34
6. Kaynakça	36
EK 1. Foça - Gökova Özel Çevre Koruma Bölgeleri'ndeki Amatör Balıkçılığın Sosyoekonomik Analizi Anketi	39
EK 2. Foça - Gökova Özel Çevre Koruma Bölgeleri'ndeki Amatör Balıkçılık Tur Teknelerinin Sosyoekonomik Analizi Anketi	42

Şekil Dizini

Şekil 1.	Türkiye genelinde amatör balıkçılık lisansına sahip olanların coğrafi bölgelere göre dağılımı	2
Şekil 2.	Çalışmanın yürütüldüğü Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri (1: Foça, 2:Akyaka, 3: Akçapınar, 4:Akbük, 5:Ören, 6:Karacasöğüt, 7:Çamlı)	3
Şekil 3.	A ve B arasında karşılaştırma yapmak amacıyla kullanılan bulanık eşleme yaklaşımı	6
Şekil 4.	GFZT analizinin temel bileşenleri	7
Şekil 5.	Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların belirli yaş gruplarına göre oransal dağılımı	8
Şekil 6.	Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların cinsiyetlerinin yüzdesel dağılımı	9
Şekil 7.	Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların medeni durumlarının yüzdesel dağılımı	9
Şekil 8.	Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların meslek gruplarına göre oransal dağılımı	10
Şekil 9.	Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların farklı gelir düzeylerine göre oransal dağılımı	10
Şekil 10.	Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların herhangi bir amatör balıkçılık derneğine üyeliği, amatör balıkçılık belgesi sahipliği ve kara avcılığı yapma durumlarının dağılımı	10
Şekil 11.	Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların balıkçılık tecrübelerinin belirli yıl aralıklarına göre yüzdesel dağılımı	11
Şekil 12.	Bireylerin amatör balıkçılık yapma sebepleri	11
Şekil 13.	Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların amatör balıkçılık yapma sebepleri: BEK Sonuçları	11
Şekil 14.	Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların av araçlarına göre oransal dağılımı	16
Şekil 15.	Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların avcılık yöntemlerinin oransal dağılımı	16
Şekil 16.	Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların amatör balıkçılık için gün içinde tercih ettikleri zamanların oransal dağılımı	17
Şekil 17.	Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların amatör balıkçılık için hafta içinde tercih ettikleri zamanların oransal dağılımı	17
Şekil 18.	Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların tercih ettikleri ayların oransal dağılımı	17
Şekil 19.	Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'nin tercih edilme nedenlerinin oransal dağılımı	18
Şekil 20.	Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların alana ulaşımında tercih ettikleri yöntemlerin oransal dağılımı	18
Şekil 24.	Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların tekne ile amatör balıkçılık yapma durumlarının oransal dağılımı	19
Şekil 21.	Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların yakaladıkları türleri değerlendirme şekillerinin oransal dağılımı	19
Şekil 22.	Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların bölgelerdeki amatör balıkçılığın kalitesi hakkındaki görüşlerinin oransal dağılımı	19

Şekil 23. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılığa başlama nedenlerinin oransal dağılımı	19
Şekil 25. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki tekne ile avlanan amatör balıkçıların avlandıkları teknenin sahiplik durumuna ilişkin yüzdesel dağılım	22
Şekil 26. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların avladıkları türlerin oransal dağılımı	22
Şekil 27. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların avcılık yaparken denetlenme durumlarının oransal dağılımı	22
Şekil 28. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'nde amatör balıkçıların denetlendikleri kurumların göre oransal dağılımı	22
Şekil 29. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'nde denetlenen amatör balıkçılardan para cezası alanların oranı..	23
Şekil 30. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların zorunlu lisansı kabul etme durumlarının oransal dağılımı	23
Şekil 31. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki avcılığa ilişkin kayıt defteri tutup ilgili kuruma iletme istekliliği olan bireylerin oransal dağılımı	23
Şekil 32. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılık tur teknelerinin amatör balıkçılık için alan seçiminde dikkate aldığı faktörler: BEK Sonuçları	25
Şekil 33. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılık tur teknelerinde avlanan türlerin yüzdesel dağılımı	28
Şekil 34. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılık tur tekneleri ile ilgili yönetsel bulgular	29
Şekil 35. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların ödeme istekliliği arasındaki oransal dağılım.	30

Çizelge Dizini

Çizelge 1. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların yaş ve eğitim durumlarına ait tanımlayıcı istatistikler.	8
Çizelge 2. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılardan BEK analizi ile elde edilen sonuçlar.	12
Çizelge 2. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılardan BEK analizi ile elde edilen sonuçlar (devamı).	13
Çizelge 4. Foça ÖÇK Bölgesi'ndeki amatör balıkçıların amatör balıkçılık yapma nedeni olarak seçtiği kriterler üzerinde etkili olan faktörlerin tobit regresyon model ile analizi	14
Çizelge 3. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların amatör balıkçılık yapma sebepleri: BEK Sonuçları	14
Çizelge 5. Gökova ÖÇK Bölgesi'ndeki amatör balıkçıların amatör balıkçılık yapma nedeni olarak seçtiği kriterler üzerinde etkili olan faktörlerin tobit regresyon model ile analizi	15
Çizelge 6. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların yaz ve kış sezonunda amatör balıkçılık yaparak harcadıkları zamanlarına (saat/gün) ait tanımlayıcı istatistikler	17
Çizelge 7. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların bir yılda amatör balıkçılık yaptıkları gün sayılarına ilişkin tanımlayıcı istatistikler	18

Çizelge 8.	Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki ziyaretçi amatör balıkçıların ikamet ettikleri yerden alana olan uzaklıklarına ait tanımlayıcı istatistikler	19
Çizelge 9.	Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki tekne ile avlanan amatör balıkçıların avlandıkları teknelerin boyu ve motor gücüne ilişkin tanımlayıcı istatistikler	20
Çizelge 10.	Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki tekne ile avlanan amatör balıkçıların avlandıkları minimum ve maksimum kıyıdan uzaklık ve derinlik değerlerine ilişkin tanımlayıcı istatistikler	20
Çizelge 12.	Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların türlere göre avladıkları miktarlara ait tanımlayıcı istatistikler	21
Çizelge 11.	Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların amatör balıkçılık ile ilgili harcamalarına ait tanımlayıcı istatistikler	21
Çizelge 13.	Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılık tur teknesi sahiplerinin sosyo-demografik özelliklerine ait tanımlayıcı istatistikler	23
Çizelge 14.	Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılık tur teknelerinin boy ve motor gücüne ilişkin tanımlayıcı istatistikler.	24
Çizelge 16.	Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılık tur teknesi sahiplerinin tur ile ilişkili diğer faaliyetlerinin yüzdesel dağılımı	24
Çizelge 15.	Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılık turlarına ilişkin bir takım göstergeler.	24
Çizelge 17.	Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılık tur teknelerinin yaz ve kış sezonunda tur süreleri(saat) ve seyahat mesafeleri (deniz mili)	25
Çizelge 18.	Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılık tur teknelerinin amatör balıkçılık için alan seçiminde dikkate aldığı faktörler: BEK Sonuçları	26
Çizelge 19.	Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılık tur teknelerinin amatör balıkçılık için alan seçiminde dikkate aldığı faktörler: BEK Sonuçları	26
Çizelge 20.	Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılık tur teknelerinin yıllık gider ve gelirleri.	27
Çizelge 21.	Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılık tur teknelerinde avlanan türlerin miktarlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikler	27
Çizelge 22.	Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılık tur teknelerinin tur başına ortalama ve maksimum av miktarları ve yıllık tur sayılarına ait tanımlayıcı istatistikler	28
Çizelge 23.	Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların yıllık amatör balıkçılığa olan talepleri (avcılık günü) üzerinde etkili faktörlerin negatif binomial regresyon model ile analizi	29
Çizelge 24.	Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların yıllık amatör balıkçılık lisansı için ödeme isteklilikleri	30
Çizelge 25.	Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların bir yıllık zorunlu amatör balıkçılık lisansı için ödeme isteklerini etkileyen faktörlerin tobit model ile analizi	30
Çizelge 26.	Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılığın GZFT analizi, ¹ Foça ÖÇK; ² Gökova ÖÇK	33

Resim Dizini

Resim 1. Foça Bölgesi'nde amatör balıkçılar, bölge halkı ve ticari balıkçılar ile görüşmeler	5
Resim 2. Gökova ÖÇK Bölgesi'nde (Ören) avcılık öncesi amatör balıkçılar ile görüşmeler.	5
Resim 3. Gökova ÖÇK Bölgesi Akyaka Orman Kampı mevkiinde kıyıdan avlanan amatör balıkçılar .	9
Resim 4. Foça ÖÇK Bölgesi'nde tekne ile avcılık yapan amatör balıkçılar	9
Resim 5. Foça ÖÇK Bölgesi'nde kıyıdan avlanan amatör balıkçılar	9
Resim 6. Foça ÖÇK Bölgesi'nde avcılık öncesi hazırlık yapan amatör balıkçılar.	10
Resim 7. Foça ÖÇK Bölgesi'nde avcılık öncesi bir amatör balıkçı ile görüşme	14
Resim 8. Foça ÖÇK Bölgesi'nde gün batımı kıyıdan avlanan bir amatör balıkçı.	16
Resim 9. Foça ÖÇK Bölgesi'nde gece kıyıdan avlanan bir amatör balıkçı.	16
Resim 10. Foça ÖÇK Bölgesi'nde avcılık ekipmanı ile bir amatör balıkçı	18
Resim 11. Foça ÖÇK Bölgesi'nde tekne ile avcılık yapan amatör balıkçılar.	20
Resim 12. Foça ÖÇK Bölgesi'nde bir amatör balıkçı teknesinden avcılık dönüşü görünüm	22
Resim 13. Foça ÖÇK Bölgesi küçük deniz mevkiinde amatör balıkçılık tur tekneleri	24
Resim 14. Gökova ÖÇK Bölgesi'ndeki amatör balıkçılık tur tekneleri.	27
Resim 15. Foça ÖÇK Bölgesi'nde kıyıdan avlanan amatör balıkçılar ile yüz yüze görüşmeler.	32
Resim 16. Foça ÖÇK Bölgesi'nde kıyıdan avlanan bir amatör balıkçı ve amatör balıkçı tekneleri	35

Resim 1, 2, 3, 4, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16 Sezgin Tunca'ya, Resim 5, 6, 7 ve 10 Vahdet Ünal'a aittir.

Yönetici Özeti

Bu raporda, Foça ve Gökova Özel Çevre Koruma (ÖÇK) Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılık aktivitelerinin sosyo-ekonomik etkilerini araştırmak üzere, Aralık 2012 ve Mart 2013 tarihleri arasında yürütülen çalışma sunulmaktadır. Çalışmanın verileri, Foça ve Gökova (Karacasöğüt, Çamlı, Akyaka, Akçapınar, Akbük, Ören) ÖÇK Bölgeleri'nde özel olarak tasarlanmış anketler ile yüz yüze görüşmeler yapılarak toplanmıştır. Anket araştırmalarına ek olarak, her iki ÖÇK Bölgesi'nden toplanan verileri desteklemek amacıyla; tur teknesi sahipleri, balıkçı kooperatifleri ve yerel ticari balıkçılardan 130'ar birey ile görüşülmüştür.

Amatör balıkçılığın yönetimine katkıda bulunmak Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılığın sosyo-ekonomik özelliklerinin ortaya çıkarılması bölgeler açısından önemli bir adımdır. Foça (yaklaşık 1,5 milyon) ve Gökova (yaklaşık 700.000) ÖÇK Bölgeleri'ndeki aşırı yıllık amatör balıkçılık talebi (her birey, her amatör balıkçılık günü), her iki bölgedeki amatör balıkçılığın çekiciliğini ortaya koyan başlıca göstergedir. Ayrıca, amatör balıkçılık bu bölgelerde bireylere çoğunlukla ruhsal dinginlik sağlayan bir aktivite olarak sosyal açıdan da önemini kanıtlamıştır. Her iki bölgede ruhsal dinginliğin yanında, amatör balıkçılık, bireyler tarafından boş zaman aktivitesi ve sportif bir aktivite olarak da algılanmaktadır.

Bölgelerde amatör balıkçılığın sosyal faydalarının yanında, Koşullu Değerleme (KD) ve Seyahat Maliyeti (SM) Yöntemleri'nden elde edilen sonuçlara göre, değerli bir ekonomik aktivite olduğu da belirlenmiştir. KD Yönteminde, Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılığın ekonomik değeri bireylerin bir yıllık zorunlu amatör balıkçılık lisansı için ödeme istekleri sorularak, sırasıyla; 593,206 TL ve 139,740 TL olarak bulunmuştur. Hipotetik senaryoda amatör balıkçılık lisansı ücreti ile saptanan bu fonun zorunlu eğitilmiş sertifikalandırma, izleme ve denetimi kapsayan amatör

balıkçılığın yönetiminde kullanılması önerilmektedir. SM Yöntemine göre ise, Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılığın ekonomik değerlerinin sırasıyla, 120 Milyon TL ve 33 Milyon TL olduğu saptanmıştır. Ek olarak, her iki ÖÇK Bölgesi'ndeki amatör balıkçılığın dikkate değer olmasının kanıtı olarak, görüşülen her amatör balıkçının oluşturduğu ekonomik etki; seyahat, ulaşım, yem, balıkçılık ekipmanı ve diğer masraflar (yiyecek, içecek gibi diğer masraflar) hesaplanmıştır.

Amatör balıkçılık, GZFT (Güçlü Yönler, Zayıf Yönler, Fırsatlar, Tehditler) Analizi yardımıyla da incelenmiş; her iki ÖÇK Bölgesi'nde amatör balıkçılık tur teknelerinin varlığı, amatör balıkçılığın güçlü yönü olarak öne çıkmıştır. Diğer yandan, her iki ÖÇK Bölgesi'nde amatör balıkçılık organizasyonlarının yokluğu veya düşük üyelik oranları zayıf yön olarak çalışmanın dikkate alınması gereken en önemli sonuçlarındandır. Dolayısıyla, amatör balıkçılık organizasyonlarının sayısını artırmaya yönelik teşvik edici faaliyetlerin düzenlenmesi yararlı olacaktır. Amatör balıkçılar, karar alıcılar ile yat sahipleri ve ticari balıkçıları kapsayan diğer deniz kullanıcıları arasında bilgi akışı ve sorunların çözümü için etkili iletişimin sağlanması değerlendirilecek öncelikli konulardandır. Bir diğer önemli zayıf yön ise, deniz alanı kullanımı, yasal amatör balıkçılık yöntemleri, türler ve avcılık boyları üzerine eğitimi içeren sertifikalandırma ile ortadan kaldırılabilecek; denizcilik ve amatör balıkçılık düzenlemeleri bilgisi eksikliğidir. Ayrıca, denetim, izleme ve düzenlemelerin de bu sertifikalandırma ile bütünleştirilmesi uygun olacaktır.

Sonuç olarak, Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'nde sosyal ve ekonomik olarak önemli olan amatör balıkçılığın; çevre koruma ve sürdürülebilirlik ilkeleri dikkate alınarak desteklenmesinin yararlı olacağı görülmüştür. Çalışmanın, amatör balıkçılık hakkında bölgelerdeki ilgililere yol gösterici olması hedeflenmektedir.

Executive Summary

This report presents the results from the study which was conducted from December, 2012 and March, 2013 to find out socioeconomic characteristics of recreational fishing activities in Foça and Gökova Special Environmental Protection Areas (SEPAs). Data were collected via face-to-face interviews using specially designed questionnaire forms in Foça and Gökova (Karacasöğüt, Çamlı, Akyaka, Akçapınar, Akbük, Ören) SEPAs. In addition to the questionnaire surveys, authorities of charter and fishery cooperatives and local fishermen were also interviewed to support gathered information in both SEPAs. 130 individuals in both SEPAs were queried.

Mainly, socio-economic dimensions of recreational fishing in Foça and Gökova SEPAs were accounted to be useful for management of recreational fishing in both SEPAs. Huge yearly recreational fishing demand (per individual per day) in Foça (nearly 1,5 Million) and Gökova (nearly 700.000) SEPAs were the main indicators representing the importance of recreational fishing in both SEPAs. Moreover, recreational fishing was perceived as an activity mostly providing mental calmness which is another significant social importance of recreational fishing in both SEPAs. Apart from providing mental calmness to the ones who attends, recreational fishing in both SEPAs was also perceived as leisure time and sports activity. Recreational fishing came out as a weekend activity among friends, family members and colleagues on the coast, on the vessel or on a recreational fishing charter.

Beside its social benefits, recreational fishing in both SEPAs was determined as a valuable economic activity according to the results gathered from Contingent Valuation (CV) and Travel Cost (TC) Methodologies. In the CV method, economic value of recreational fishing in Foça and Gökova SEPAs were determined as 593.206 TL and 139.740 TL, respectively, via querying respondents' willingness-to-pay amounts for a one year compulsory recreational fishing license. Determined fund from recreational fishing license in the hypothetical

scenario is proposed to be used to manage recreational fishing covering the regulation certification including compulsory training, monitoring and controlling. According to the TC method, economic value of recreational fishing in Foça and Gökova SEPAs was determined as nearly 120 Million TL and 33 Million TL, respectively. In addition, economic impact per recreational fishermen were separately considered by accounting travel, transportation, bait, fishing equipment and other expenses (food, drink, other expense etc.) which was also found to be a prove of the considerable importance of recreational fishing in both SEPAs.

Recreational fishing in both SEPAs was also examined via SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats) Analysis. In the light of SWOT Analysis results, existence of profitable recreational fishing charters in both SEPAs came into prominence as strong sides of recreational fishing. Low membership rates or non-existence of recreational fishing organizations in both SEPAs was determined as one of the most important result to be considered. Therefore, encouragement activities to increase the number of recreational fishing organization can be future priority to establish healthy communication for knowledge transfer and conflict resolution among recreational fishermen, managers and other marine users including yacht owners, commercial fishermen etc. The other important weaknesses were lack of maritime knowledge and recreational fishing regulations which can be eradicated via certification covering training on maritime use, legal recreational fishing methods, species and their lengths. It is also essential to merge control, surveillance and regulations.

To conclude, socially and economically beneficial recreational fishing in Foça and Gökova SEPAs has to be emphasized by management plans referring to the regulations of environment protection and sustainability. The current study is aimed to lead the relevant parties to find out more about recreational fishing in both SEPAs.

Giriş

Son yıllarda kıyısız alanda ve kıyıya yakın denizel alanlarda sayısı gittikçe artan rekreasyonel aktiviteler turizm için oldukça önemli bir potansiyel oluşturmaktadır (Markovic ve diğ., 2009). Bu alanlarda karşılaşılan en önemli rekreasyonel aktivitelerden biri de amatör balıkçılıktır.

Amatör balıkçılık temel olarak herhangi bir piyasa gücüne maruz kalmadığı için profesyonel veya ticari balıkçılıktan farklı olarak girişin serbest olduğu bir aktivitedir (Morales-Nin ve diğ., 2008). Bu durum amatör balıkçılığa dahil olmayı kolaylaştırırken bu aktivitenin yönetimini de güçleştirmektedir.

İnsanlar refah düzeyleri arttıkça eğlenceye, boş vakt geçirme aktivitelerine, sportif amaçlı uğraşılara daha çok zaman ve para ayırmaktadır. Doğayla içiçe yapılan amatör balıkçılık, birçok kıyısız ülkede bu uğraşların başında gelmektedir. Sutinen ve Johnston (2003), amatör balıkçılığın, Kanada, İtalya, İspanya ve Amerika Birleşik Devletleri gibi birçok ülkede gerçekleştirilen popüler bir deniz rekreasyon aktivitesi olduğunu bildirmektedir.

Artan halk ilgisine ve önemine rağmen, amatör balıkçılığın hem sosyo-ekonomik hem de deniz kaynakları üzerine etkileri günümüze kadar oldukça göz ardı edilmiştir (Gaudin ve De Young, 2007; Ünal ve diğ., 2010). Amatör balıkçılık gelişmiş ülkelerde milyarlarca dolarlık bir ekonomi yaratırken, birçok geçiş ülkesi (Arjantin, Brezilya, Çin, Hindistan) ve bazı gelişmekte olan ülkelerde de sosyal ve ekonomik bir araç olarak ortaya çıkmaktadır (Parkkila ve diğ., 2010). Günümüzde, toplam amatör balıkçı sayısı 700 milyon civarında tahmin edilmektedir ve amatör balıkçılık, küresel balıkçılığın önemli bir bileşeni olarak giderek artan ekonomik, sosyokültürel ve ekolojik önem taşımaktadır (Pawson ve diğ., 2008; Mora ve diğ., 2009; Ihde ve diğ., 2011).

Amatör balıkçılık, gerçekleştirildiği bölgede doğrudan ve dolaylı ilişkili olduğu sektörlerde ekonomik bir aktivite yaratır (SFITUM, 2004). 19 Avrupa ülkesinde % 9,5 oranla toplamda 44,8 milyon amatör balıkçı bulunmaktadır. Avrupa'da Akdeniz'e kıyısı bulunan ülkelerde, amatör balıkçılık yalnızca kaynaklar üzerindeki baskıyı artıran önemli bir boş zaman aktivitesi değil aynı zamanda, Avrupa'da yıllık 25 milyon amatör balıkçının 25 milyar Avro harcadığı, bilimsel açıdan oldukça az araştırılmış bir ekonomik aktivitedir (Hickley ve Tompkins, 1998, Dillon, 2004; Gaudin ve De Young, 2007).

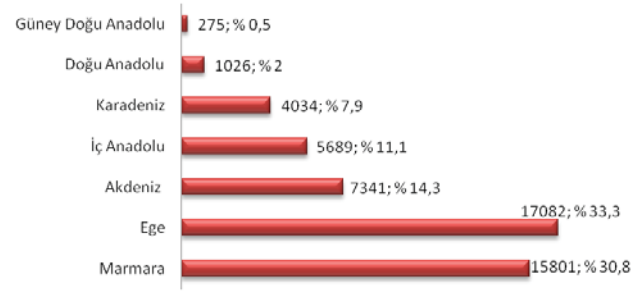
Benzer şekilde, Amerika'da tuzlu sularda gerçekleştirilen amatör balıkçılık önemli bir ticaret ve istihdam kaynağıdır.

Amatör balıkçılık Batı Florida'da 4,9 milyar dolar ticaret, 47.000 kişiye iş, Doğu Florida'da 3.3 milyar dolar ticaret ve 29.000 kişiye iş; Louisiana'da 2 milyar dolar ticaret ve 18.000 kişiye iş; North Carolina'da 2 milyar dolar ticaret ve 18.000 kişiye iş; Texas'ta 1,9 milyar dolar ticaret ve 15.000 kişiye iş; ve New Jersey'de 1,7 milyar dolar ticaret ve 10.000 kişiye iş olanağı yaratmaktadır (NOAA, 2013).

Amatör balıkçılık, Türkiye'de de ilgi görmekte, kıyı ve deniz alanınca zengin, farklı ekosistemleri ve ekonomik aktiviteleri barındıran ülkemizde biyolojik, sosyal ve ekonomik yönlerden antropojenik etkiler ortaya çıkarmaktadır. Konuyla ilgili yeterince çalışma olmasa da amatör balıkçılığın Türkiye'de de önemli bir ekonomik potansiyel yarattığı bilinmektedir (Ünal ve diğ., 2010, Tunca ve diğ., 2012).

Türkiye'de, ticari ve amatör balıkçılığın yönetiminden sorumlu Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü, kendi çıkardığı 3/2 Numaralı Amatör Amaçlı Su Ürünleri Avcılığını Düzenleyen Tebliğ'de amatör balıkçılığı; "amatör balıkçılık, sadece rekreasyon, spor veya dinlenme amacıyla yapılan, maddi ve ticari kazanç gayesi gütmeyen, avlanılan ürünün satılmadığı balıkçılık etkinliğidir" şeklinde tanımlamaktadır (GTHB, 2012). Akdeniz Genel Balıkçılık Komisyonu (GFCM) da benzer bir tanım kabul etmiştir; "amatör balıkçılık, canlı deniz kaynaklarını kullanan ve elde edilen avın satışının ya da ticaretinin yasak olduğu balıkçılık aktivitesidir" (GFCM, 2010). Ürünün satışının yasak olduğu ve herhangi bir ticari kaygı gütmeksizin yapılan bu boş zaman geçirme aktivitesi her geçen gün artan bir ilgi görmekte ve katılımcı sayısı artmaktadır.

Türkiye'de amatör balıkçılık için lisans alma zorunluluğu olmamasına rağmen, lisans almayı tercih eden toplam amatör balıkçı sayısı 51,248'dir (Grafik 1) (BBS, 2012), Lisanslı amatör balıkçıların çoğu bu çalışmada araştırılan alanları da içine alan Ege Bölgesi ile Marmara Bölgesi'nde yer almaktadır. Grafik, Türkiye'de lisanslı amatör balıkçıların coğrafi bölgelere göre sayısal ve oransal dağılımını göstermektedir (BBS, 2012).

Şekil 1. Türkiye genelinde amatör balıkçılık lisansına sahip olanların coğrafi bölgelere göre dağılımı.

Foça ve Gökova Özel Çevre Koruma (ÖÇK) Bölgeleri içinde amatör balıkçılık kavramının geçtiği çok az sayıda çalışma yapılmıştır. Bann ve Başak (2011), Foça ve Gökova'da ekosistem hizmetlerinin ekonomik değerini saptamaya yönelik çalışmalarında, bu bölgelerde amatör balıkçılığa dair veri olmamasından, amatör balıkçılığın ekonomik değerinin bilinmemesinden yakınmaktadır.

Font ve diğ. (2012), amatör balıkçılığın Akdeniz kıyılarında, özellikle de Deniz Koruma Alanları'nda patlama yapmış bir aktivite olduğunu bildirmektedir. Yazarlar, amatör balıkçılığın deniz ekosistemi ve kaynaklar üzerine önemli etkisi olmasına rağmen, bu konuda ticari balıkçılıktan çok daha az çalışma bulunduğunu bildirmektedir. Akdeniz Deniz Koruma Alanları'nda amatör balıkçılığın biyolojik ve sosyo-ekonomik etkileri ilk kez bu çalışmada rapor edilmiştir.

Gökova ÖÇK Bölgesi'nde amatör balıkçılıkla ilgili yapılmış tek çalışma (Erdem ve diğ., 2009) vardır; o da sunulduğu uluslararası sempozyum kitapçığında basılmış özetinde yer aldığı kadarıyla çok sınırlı bilgiler içermektedir.

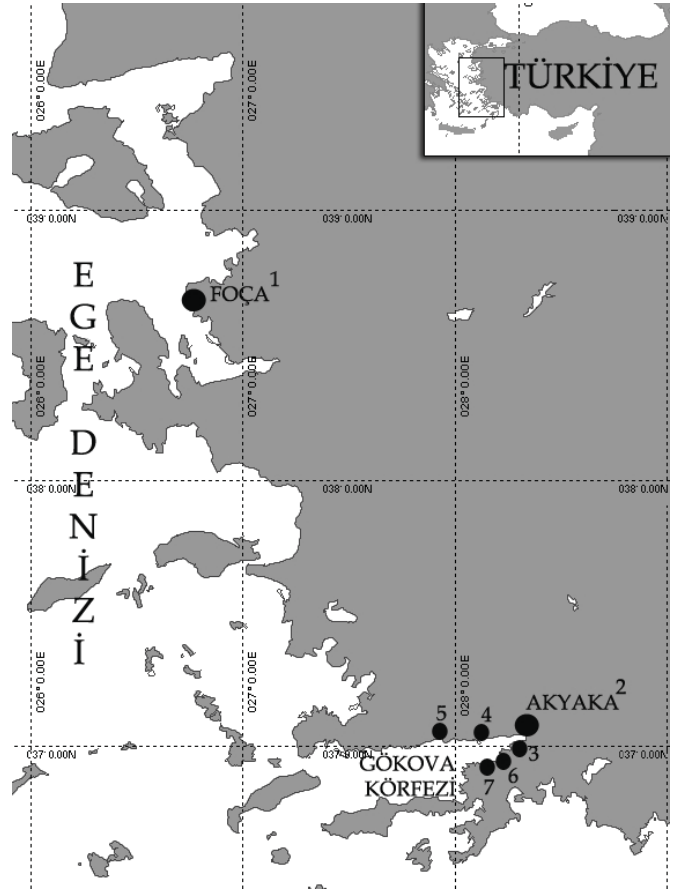
Bu çalışma ile Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'nde gerçekleştirilen amatör balıkçılık ilk kez bu kadar detaylı ele alınmaktadır. Çalışmada, amatör balıkçılığın yapısı, boyutları, amatör balıkçıların sosyo-demografik ve ekonomik özellikleri incelenmiştir. İki ayrı ÖÇK alanında amatör balıkçılığın etkilediği türler, av miktarları, pazar değerleri ve amatör balıkçılığın pazar dışı ekonomik değerini saptamak çalışmanın bir diğer hedefini oluşturmaktadır. Öte yandan, diğer ÖÇK Bölgeleri ve tüm Türkiye'de amatör balıkçılığın daha iyi anlaşılacak yönetim sürecinin daha etkin değerlendirilmesine katkı sağlamak amaçlanmıştır.

Materyal

Çalışma Foça ve Gökova olmak üzere iki ayrı ÖÇK Bölgesi'nde yürütülmüştür Zengin denizel biyolojik çeşitliliği, olağanüstü güzelliği, zengin kültürü ve eşsiz arkeolojik varlıkları nedeniyle Gökova Körfezi'nin büyük bir bölümünü de kapsayan Gökova ÖÇK Bölgesi 1989 yılında, benzer özellikleri taşıyan Foça Özel Çevre Koruma Bölgesi de 1990 yılında ÖÇK alanı ilan edilmiştir (Şekil 2. Çalışmanın yürütüldüğü Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri (1: Foça, 2:Akyaka, 3: Akçapınar, 4:Akbük, 5:Ören, 6:Karacasöğüt, 7:Çamlı)Şekil 2).

Çalışmanın verileri, Foça ÖÇK Bölgesi'nde kıyidan ve tekne ile olta, kamış ve zıpkn gibi av araçlarını kullanarak amatör balıkçılık yapan bireyler ile görüşülerek; avcılıktan önce, sonra veya avcılık sırasında yapılandırılmış anket formları aracılığıyla toplanmıştır. İkincil veri kaynağı olarak ise her iki ÖÇK Bölgesi'nde önceden yürütülmüş ilgili bilimsel araştırmaların bulguları ve T.C. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü'nün ilgili istatistiklerinden yararlanılmıştır.

Şekil 2. Çalışmanın yürütüldüğü Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri (1: Foça, 2:Akyaka, 3: Akçapınar, 4:Akbük, 5:Ören, 6:Karacasöğüt, 7:Çamlı)

Yöntem

3.1. Veri Toplamada Kullanılan Yöntemler

Araştırma kapsamında, Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'nde kıyıda ve tekne ile amatör balıkçılık yapan bireyler, amatör balıkçılık turları düzenleyen turistik gezi teknesi sahipleri, tur kooperatifleri başkanları, amatör balıkçılığa giriş noktalarına yakın yerlerde faaliyet gösteren balıkçılık malzemesi satan ticari dükkân sahipleri ile yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Araştırmada, amatör balıkçılara ve amatör balıkçılık turları düzenleyen tur tekneleri sahiplerine olmak üzere iki farklı anket kullanılmıştır. Foça ÖÇK Bölgesi'nde 22 ve Gökova ÖÇK Bölgesi'nde ise 15 olmak üzere toplamda 37 amatör balıkçılık tur teknesi sahibi ve her iki ÖÇK Bölgesi'nde 130'ar kişi, toplamda 260 amatör balıkçı ile görüşülmüştür. Ayrıca, her iki bölgede yer alan su ürünleri kooperatifleri üyesi ticari balıkçılar, su ürünleri kooperatif başkanı ve gezi tur teknesi kooperatif başkanı ile gerçekleştirilen yüz yüze görüşmelerde, farklı konularda araştırmayı kolaylaştırıcı ve destekleyici bilgiler alınmıştır.

3.2. Veri Analizinde Kullanılan Yöntemler

3.2.1. Koşullu Değerleme Yöntemi

Koşullu değerlendirme (KD) yöntemi, pazarda satışa konu olmayan mallar ve hizmetler için günümüze kadar başarı ile kullanılmış ve içerisinde varsayımsal bir pazar yerini kullanan ekonomik değerlendirme yöntemidir (Haab, 1994). Bir KD çalışmasında amaç, herhangi bir çevresel mal veya hizmet için varsayımsal bir gelecek senaryosu oluşturularak, bireylerin bu senaryo içinde söz konusu mal veya hizmetin miktar veya kalitesindeki bir artış için "Ödeme İstekleri'nin (Öİ)" sorulması ile tamamlanır (Parkkila ve diğ., 2010). Öİ miktarının belirlenmesinde kullanılan soru tipleri açık uçlu, ikili seçim, teklif oyunu veya ödeme kartı şeklinde olabilir (Bateman ve Willis, 2002; Wedgwood ve Sansom, 2003). Bu çalışmada, amatör balıkçılık için KD senaryosu aşağıdaki iki soru ile uygulanmıştır.

- Sizce, Türkiye'de amatör balıkçılık için zorunlu lisans olmalı mı? (Evet/Hayır)
- Amatör balıkçılık lisansı için yıllık ödemek istediğiniz lisans ücreti nedir?

Çalışmada, kullanılan açık uçlu Öİ sorusu ile amatör balıkçılık yapan bireylerin bu faaliyete verdikleri yıllık ekonomik değer hesaplanması amaçlanmıştır. Bu amaç için bireylerin zorunlu amatör balıkçılık için ödeme isteklerinin ortalaması

Resim 1. Foça Bölgesi'nde amatör balıkçılar, bölge halkı ve ticari balıkçılar ile görüşmeler

Resim 2. Gökova ÖÇK Bölgesi'nde (Ören) avcılık öncesi amatör balıkçılar ile görüşmeler

hesaplanarak toplam tahmini amatör balıkçı üzerinden tahmini ekonomik değer hesaplanmıştır.

3.2.2. Seyahat Masrafları Yöntemi

Amatör balıkçılık için mevcut talebi ekonomik olarak değerlemede kullanılan en yaygın yöntemlerden biri "Seyahat Masrafları (SM) Yöntemi" dir. SM Yöntemi temel olarak gerçekleştirilen amatör balıkçılık aktivitesiyle ilgili ulaşım, konaklama, yiyecek, alana giriş izni, kısa süreli lisans, kiralamalar ve bazı durumlarda kayıp iş zamanının oluşturduğu masrafları göz önüne alır (Parkkila ve diğ., 2010). SM Yöntemi, istihdam, harcamalar, vergi gelirleri gibi bir takım finansal ölçüm araçlarının yanında amatör balıkçılık aktivitesini gerçekleştiren bireylerin oluşturduğu bireysel ekonomiyi dikkate alarak ekonomik değeri tahmin eder (Southwick Associates, 2006). Bu noktada, amatör balıkçılık faaliyeti ile ilişkili genel geçer ekonomik hipotez şöyle der; katılımcıların seyahatleri ile ilişkili masraflar, yaptıkları seyahat sayısı ile ters orantılıdır. Bir başka ifade ile SM miktarı arttıkça gerçekleştirilen seyahat sayısı azalmaktadır (Parkkila ve diğ., 2010).

SM Yöntemi ilk kez, genel olarak yeryüzünde doğal kaynakların kullanım değerini belirlemek amacıyla 1948'de kullanılmıştır ve yöntem o tarihten günümüze kadar amatör balıkçılık, yapay ve doğal resifler, amatör tüplü dalış gibi denizel kaynaklarla ilişkili konularda yaygın bir şekilde kullanılmıştır (Milon, 1988; Shrestha ve diğ., 2002). Türkiye'de ise, doğal parklar, ormanlar, termal kaplıcalar ve az sayıda da olsa amatör balıkçılık üzerinde farklı çalışmalar yürütülmüştür (Ortaçesme, 2002; Pak ve Türker, 2006, Başar, 2007; Erdoğan ve diğ., 2007; Belkayalı ve Akpınar, 2009, Tunca ve diğ., 2012).

SM modellerinde amatör katılımcıların faydasını ölçmek üzere kullanılan tüketici rantını belirlemek için sayma regresyon modelleri yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Genel olarak, sayma veri analizi özellikle Amerika Birleşik Devletleri başta olmak üzere birçok ülkede amatör balıkçılık aktivitelerinin ekonomik değerinin saptanmasında sıklıkla kullanılmıştır (Bilgiç ve Florkowski, 2007; Park ve diğ., 2002; Gillig ve diğ., 2000; Shrestha ve diğ., 2002). Sayma veri modellerinde temel olarak rekreasyonel gezi sayısı üzerinde istatistikî açıdan etkili olan toplam seyahat masrafı, seyahat süresi, sosyo-demografik ve ekonomik özelliklerin ortaya koyulması hedeflenir. SM Yöntemleri'nde kullanılan sayma veri modellerinin fonksiyonel ifadesi şu şekildedir:

$$E(\text{Gezi Sayısı}_i) = \lambda_i$$

$$\ln \lambda_i = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \beta_4 X_4 + \dots ; \beta, \varepsilon$$

Eşitlikte, Gezi Sayısı_i i bireyi tarafından gerçekleştirilen gezi sayısı; (λ_i de aynı zamanda i bireyi tarafından gerçekleştirilen gezi sayısı), β parametrelerin vektörü (β_0 , sabit terim; $\beta_1, \beta_2, \beta_3, \beta_4$, ekonomik, sosyo-demografik ve amatör balıkçılık ile ilişkili diğer özellikleri kapsayan bağımsız değişkenlerin katsayısı) ve ε , rastgele hata terimidir. Amatör balıkçılık aktivitesine katılan bireyler için tüketici rantı ise rekreasyonel talep fonksiyonunun integrali ile hesaplanır:

$$\int \lambda_i dp = \lambda_i / \beta$$

$$CS_{\text{her}_{\text{gezi}}} = \int_{T_s}^{T^0} \lambda_i dT = -\lambda_i / \beta_T$$

Yukarıdaki eşitlikte, $CS_{\text{her}_{\text{gezi}}}$ ' her bir gezi için bireysel tüketici rantını; T_s , her bir gezi harcamasının

mevcut ortalamasını; T^0 ise talep edilen rekreasyonel aktivitelerin SM'nin sifıra eşit olduğu değer; β_T talep fonksiyonunda bireysel SM değişkeninin tahmincisini ve λ_T beklenen gizli talep miktarını ifade etmektedir. $CS_{her\ gezi}$ için tüketici rantı $-1/\beta_T$ ile hesaplanır. Bu bölüntü kullanılarak rekreasyon talep fonksiyonunun integrali yardımı ile örneklem kitlesi için toplam tüketici rantı hesaplanabilir. SM yönteminde kullanılan ekonometrik modelde SM ve seyahat sayısı arasında negatif bir ilişki olması beklenir.

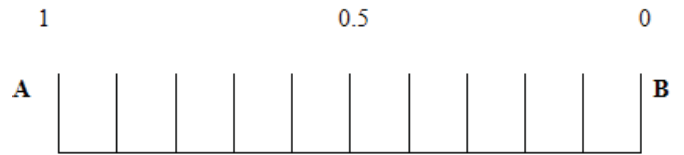
Bu çalışmada elde edilen seyahat sayısı verilerinin (sayma verisi) aşırı yayılım (overdispersion) göstermesi ve seyahat sayısı verileri arasında sıfır (0) değerinin bulunmaması (0 truncated: 0'dan yoksun sayma verisi) nedenleriyle sıfırdan yoksun negatif binomiyal regresyon modeli kullanılmıştır. Sıfırdan yoksun negatif binomiyal regresyon modeli amatör balıkçıların tüketici rantını hesaplamak üzere yukarıdaki formül paralelinde birçok çalışmada ortaya koyulmuştur (Gillig ve diğ., 2000; Winkelmann, 2000; Park ve diğ., 2002; Shrestha ve diğ., 2002; Bilgiç ve Florkowski, 2007).

3.2.3. Bulanık Eşli Karşılaştırma Yöntemi

Bulanık Eşli Karşılaştırma Yöntemi (BEK), çalışmada kullanılan diğer yöntemlere ek olarak, amatör balıkçıların gerçekleştirdikleri aktiviteyi, daha çok hangi sebeple yaptıklarını ortaya koymak amacıyla kullanılmıştır. Araştırmaya katılan bireylerin temel olarak ele alınan 4 amaç (gıda ihtiyacını karşılamak, boş zamanı değerlendirmek, ruhsal dinginlik sağlamak ve spor yapmak) için en çok hangi sebepten bu aktiviteye katıldıkları saptanmıştır. BEK Yöntemi ile amatör balıkçılığın katılımcılar açısından sosyal önemini ortaya koymakta daha anlamlı sonuçlara ulaşılması hedeflenmektedir.

1. Yöntem, basit eşli karşılaştırma yöntemiyle benzerlik göstermektedir. Her ikisinde de balıkçılar ve yöre sakinleri iki alternatifini karşılaştırmaktadır. Diğer taraftan bu yöntemde, bir alternatifin diğerine göre tercih derecesi ortaya konulmakta ve ayrıca balıkçıların ve yöre sakinlerinin iki alternatif arasında kayıtsız kalmaları sağlanmaktadır.
2. Bu yöntemde ayrıca sayısal büyüklük tahmin yönteminden farklı olarak, her amacın sayısal değeri karşılaştırılan amaçlar kümesine dayalıdır.

Kısmi üyelik, bulanık küme teorisinin merkezi olan bir kavramdır. Standart üyelik teorisinde bir küme, evrensel kümenin her bir elemanı söz konusu kümenin elemanı olması (yani 1) veya olmaması (yani 0) durumu ortaya konulduğunda iyi tanımlanmış olarak kabul edilmektedir. Kısmi üyelikte ise, bulanık küme $[0,1]$ kapalı aralığında yer almaktadır. Bu yüzden kümenin bir elemanına 0 ve 1 arasında bir değer verilmektedir. Bulanık küme teorisi belirsiz tercihlere dayanmaktadır. Yöntemdeki birinci aşama, veri toplama aşamasında aşağıdaki diyagram kullanılmaktadır (Şekil 3).

Şekil 3. A ve B arasında karşılaştırma yapmak amacıyla kullanılan bulanık eşleme yaklaşımı

A ve B alternatifleri, çizginin zıt taraftaki uçlarına yerleştirilmektedir. Amatör balıkçıların tercihini belirtmek üzere çizginin üzerine X işareti koyması istenmektedir. Alternatifler karşılaştırılırken; hangisi x işaretine daha yakın mesafede ise, onun diğerine tercih edildiği söylenebilir. B'ye göre A'nın tercih derecesi, R_{AB} , x işaretinden A'ya olan uzaklıkla ölçülür. A'dan B'ye toplam uzaklık 1'dir. Eğer $R_{AB} < 0.5$ ise $B > A$ Eğer $R_{AB} = 0.5$ ise $A \sim B$ Eğer $R_{AB} > 0.5$ ise $A > B$ Kesin tercihler olması durumunda $R_{AB} = 1$ veya $R_{AB} = 0$ Alternatiflere ait eşli karşılaştırmaların sayısı, K, aşağıdaki gibi belirlenmektedir. $K = n * (n - 1) / 2$ Buradan, amaçların sayısını ifade etmektedir. Her bir eşli karşılaştırma için, R_{ij} ($i \neq j$) elde edilir. i'ye göre j'nin tercih derecesinin ölçümü de şu formül ile gösterilir: $R_{ji} = 1 - R_{ij}$

İkinci aşama, bulanık tercih matrisinin oluşturulmasıdır. Veriler toplanıp, yukarıda anlatılanlar doğrultusunda işlendikten sonra amatör balıkçıların bulanık tercih matrisi oluşturulabilir. Bunun için aşağıdaki ifadeden yararlanılır:

$$R_{ij} = \begin{cases} 0 & \text{eger } i = j \forall i, j = 1, \dots, n \\ r_{ij} & \text{eger } i \neq j \forall i, j = 1, \dots, n \end{cases}$$

Yöntem ixj boyutlu bulanık tercih matrisi (R) ile açıklanabilir.

$$R = \begin{bmatrix} 0 & r_{12} & r_{13} & \dots & \dots & r_{1j} \\ r_{21} & 0 & r_{23} & \dots & \dots & r_{2j} \\ r_{31} & r_{32} & \dots & \dots & \dots & \dots \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\ \dots & \dots & \dots & \dots & 0 & r_{i-1,j} \\ r_{i1} & r_{i2} & \dots & \dots & r_{ij-1} & 0 \end{bmatrix}$$

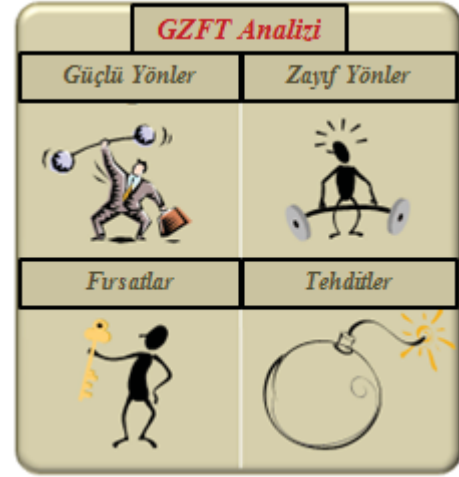
Yöntemin üçüncü aşaması, bulanık ağırlıkların ölçülmesidir. Amatör balıkçıların tercih matrisinden her alternatife ait tercihin ölçüsünü (i) hesaplamak mümkündür. Aşağıdaki formül her amacın ayrı ayrı tercih yoğunluğunu ölçmede kullanılmaktadır.

$$I_j = 1 - \left(\sum_{i=1}^n R_{ij}^2 / (n-1) \right)^{1/2}$$

Son aşama ise, alternatiflerin sıralanmasıdır. I_j değerleri 0 ile 1 arasında değişmektedir. Değer 1'e ne kadar yakınsa, söz konusu alternatifin tercih yoğunluğu o kadar büyük olmaktadır. I_j 'ler elde edildikten sonra alternatifler en etkili olandan en az etkili olana doğru sıralanır (Günden ve Miran, 2007; Günden ve diğ., 2008).

3.2.4. Kısıtlı Tobit Regresyon Analizi

Tobit model, probit modelin bir uzantısıdır. Bu çalışmada, amatör balıkçıların balıkçılık aktivitesini yapma sebepleri üzerinde etkili olan sebepler ortaya koyulmuştur. Tobit Model, kısıtlı bağımlı değişken modelleri arasında yer almaktadır (Gujarati, 1995). Bu modelde bağımlı değişken olan Y 'nin, pozitif ve negatif veya 0 değerleri arasında bir asimetri bulunmaktadır (Ramanathan, 1998). Tobit modelin genel formülasyonu, probit modelde olduğu gibi bir indeks fonksiyona dayalı olarak aşağıdaki şekilde verilmektedir (Green ve Srinivsan, 1978). $Y_i^* = \beta x_i + u_i$, If $Y_i^* \leq 0, Y_i = 0$, If $Y_i^* > 0, Y_i = 0$ Probit modelde olduğu gibi Tobit modelde de

Şekil 4. GFZT analizinin temel bileşenleri.

tahminciler maksimum olabilirlik yöntemiyle hesaplanmaktadır. Kısıtlı tobit regresyon modelde, modelde bağımlı değişkenin 0-10 gibi bir duyarlılık aralığında sınırlandırıldığı modeldir.

3.2.5. GFZT Analizi

GFZT (Güçlü yönler, Zayıf yönler, Fırsatlar ve Tehditler) analizi, bir kurumun, sistemin, bireyin veya hizmetin güçlü ve gelişmeye açık alanları ile dış çevrede karşı karşıya bulunduğu fırsatların ve tehditlerin belirlenmesine yönelik kullanılan bir yöntemdir (DPT, 2006; Göncüoğlu ve diğ., 2012).

GFZT analizi, herhangi bir sektörle ilgili veya çalışmamızda olduğu gibi amatör balıkçılıkla ilgili bir taraftan güçlü ve zayıf yönleri tanımlarken, diğer taraftan da dış çevreden topladığı bilgiler ışığında fırsatları ve tehditleri analiz eder (Cowx et al., 2010). GFZT analizi, içsel (güçlü ve zayıf yönler) ve dışsal (fırsatlar ve tehditler) birçok faktörü dikkate alır. Bu noktada, temel hedef güçlü yönler ve fırsatları arttırırken, zayıf yönler ve tehditlerin azaltılması olabilir (Şekil 4).

GFZT analizi, basitliği ve esnekliği ile araştırmalarda ön plana çıkarken derin bir uzmanlık gerektirmektedir (JRC European Commission, 2007). Bu çalışmada araştırma alanlarının Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri olması sebebiyle, bu bölgelerin koruma stratejilerinin oluşturulmasında ve amatör balıkçılık arasındaki ilişkiyi ortaya koymada GFZT analizinin sonuçlarının fayda sağlayacağı düşünülmüştür.

Bulgular

4.1. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki Amatör Balıkçılar

4.1.1. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki Amatör Balıkçıların Sosyo-Demografik Durumu

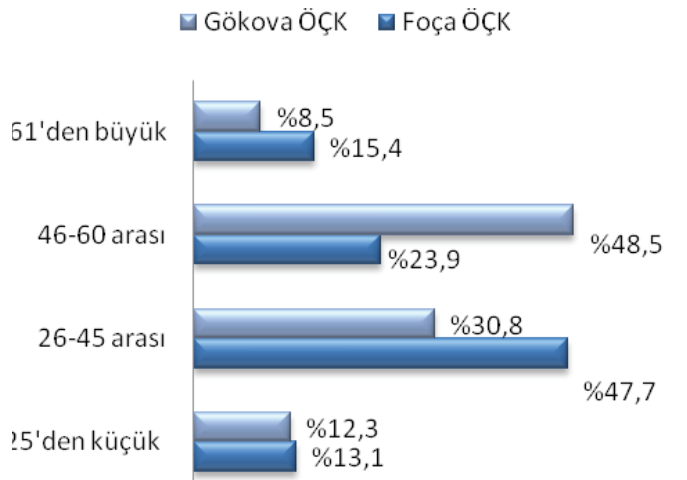
Gerek Gökova gerekse Foça doğal güzellikleri, balıkçı ve turizm yerleşimi olmaları, ulaşım olanakları ve kıyı yapısı açısından uygunluk sağlamaları gibi nedenlerle günün hemen her saatinde amatör balıkçılara ev sahipliği yapmaktadır.

Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'nde görüşülen amatör balıkçıların yaş ortalamaları sırasıyla 42,6 ve 45,7 olarak tespit edilmiştir. Bununla birlikte amatör balıkçılık yapan bireylerin 13 ile 81 yaşları arasında farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Görüşülen amatör balıkçıların eğitim durumları ise, Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'nde yaklaşık ortalama 11'er yıl olarak tespit edilmiştir (Çizelge 1).

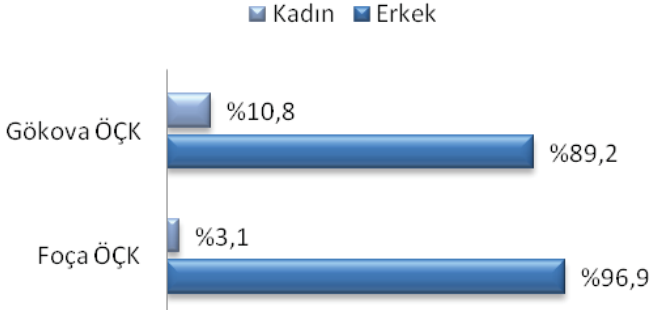
Çizelge 1. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların yaş ve eğitim durumlarına ait tanımlayıcı istatistikler.

Ort. ± Std. Sap. (Min.-Maks.)	Yaş	Eğitim (Yıl)
Foça ÖÇK	42,6±16,0 (13-81)	10,6±4,2 (0-16)
Gökova ÖÇK	45,7±13,5 (20-79)	11,4±3,2 (5-17)
Genel	44,2±14,9 (13-81)	11±3,7 (0-17)

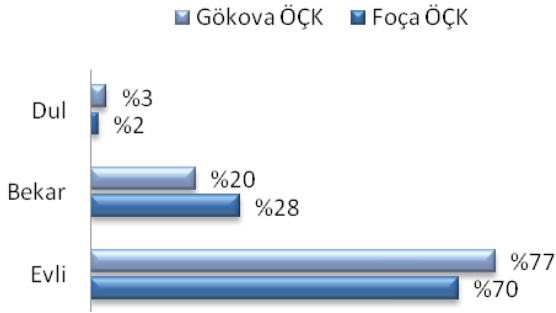
Özel olarak belirlenmiş yaş gruplarına göre yüzdesel dağılıma bakıldığında, Gökova ÖÇK Bölgesi'nde 46-60 yaşları arası amatör balıkçılar %48,5'luk; Foça ÖÇK Bölgesi'nde 26-45 yaşları arasındaki amatör balıkçılar %47,7'lik oran ile neredeyse

Şekil 5. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların belirli yaş gruplarına göre oransal dağılımı

Şekil 6. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların cinsiyetlerinin yüzdesel dağılımı

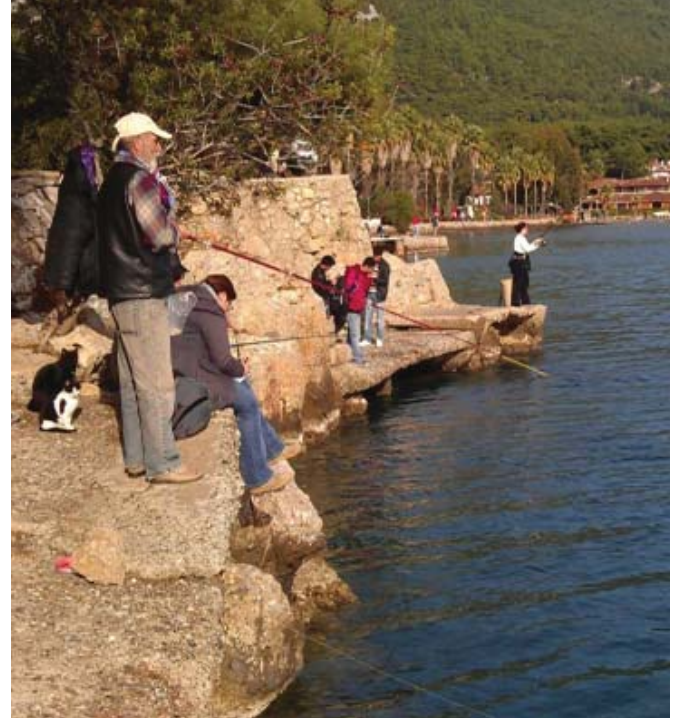

Şekil 7. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların medeni durumlarının yüzdesel dağılımı

görüülen tüm amatör balıkçıların yarısını kapsamaktadır (Şekil 5).

Amatör balıkçılık Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'nde erkekler tarafından yüksek katılım oranları ile erkek dominant bir aktivite olarak tespit edilmiştir (Şekil 6).

Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'nde evli olan bireylerin sırasıyla %70 ve %77'lik oranlar ile bekar ve dul bireylere göre amatör balıkçılığa daha fazla katıldıkları tespit edilmiştir (Şekil 7).

Resim 3. Gökova ÖÇK Bölgesi Akyaka Orman Kampı mevkiinde kıydan avlanan amatör balıkçılar

Resim 4. Foça ÖÇK Bölgesi'nde tekne ile avcılık yapan amatör balıkçılar

Resim 5. Foça ÖÇK Bölgesi'nde kıydan avlanan amatör balıkçılar

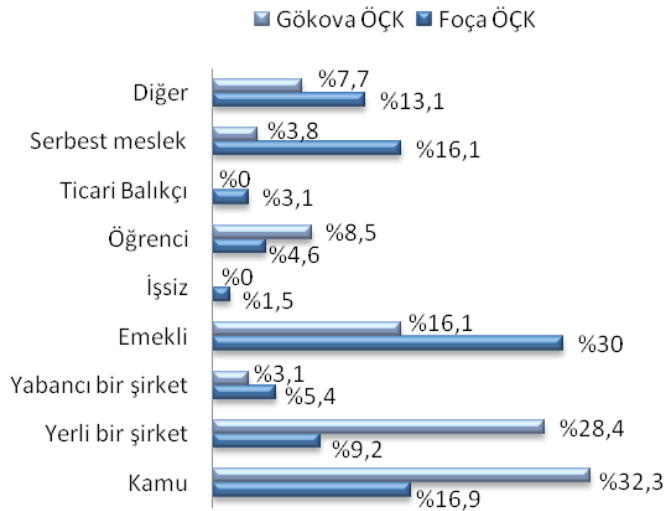

Resim 6. Foça ÖÇK Bölgesi'nde avcılık öncesi hazırlık yapan amatör balıkçılar

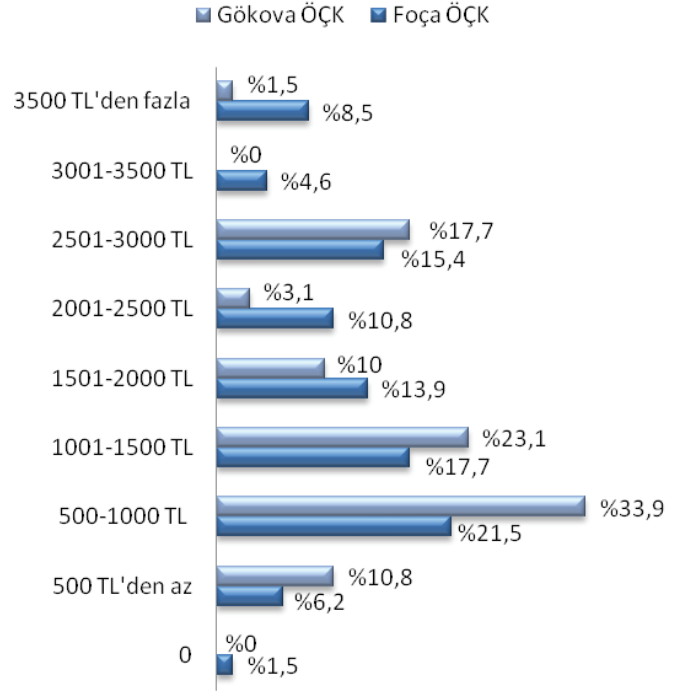
Görüşülen amatör balıkçıların meslek durumlarına bakıldığında ise, Foça ÖÇK Bölgesi'nde emekli (%30), kamu personeli (%16,9) ve serbest meslek (%16,1); Gökova ÖÇK Bölgesi'nde ise, kamu personeli (%32,3), yerli bir şirket çalışanı (%28,5) ve emekli (%16,1) ön plana çıkmaktadır (Şekil 8).

Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların farklı gelir gruplarındaki yüzdesel dağılımına bakıldığında ise, 500-1000 TL (%33,9) ve 1001-1500 TL (%23,1) arası gelir grupları çoğunluğu oluşturmaktadır (Şekil 9).

Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların neredeyse tamamı amatör balıkçılıkla ilişkili

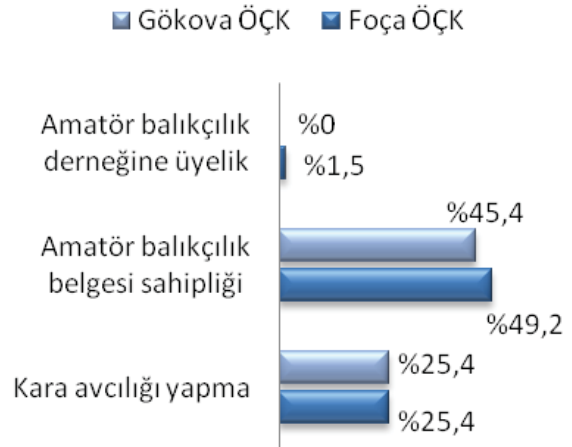
Şekil 8. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların meslek gruplarına göre oransal dağılımı

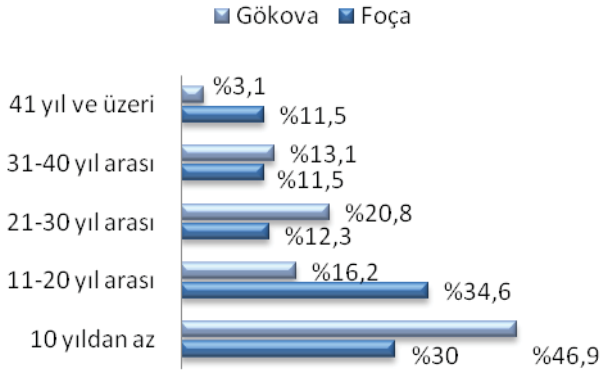
Şekil 9. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların farklı gelir düzeylerine göre oransal dağılımı

herhangi bir derneğe üye değildir. Bunun yanında, amatör balıkçılık lisansına sahip olanların oranı Foça ÖÇK Bölgesi'nde %49,2 iken, bu oran Gökova ÖÇK Bölgesi'nde %45,4 olarak tespit edilmiştir (Şekil 10).

Diğer yandan, her iki bölgede de görüşülen amatör balıkçıların yıl bazında balıkçılık tecrübelerine bakıldığında, Foça ÖÇK Bölgesi'nde amatör

Şekil 10. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların herhangi bir amatör balıkçılık derneğine üyeliği, amatör balıkçılık belgesi sahipliği ve kara avcılığı yapma durumlarının dağılımı

Şekil 11. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların balıkçılık tecrübelerinin belirli yıl aralıklarına göre yüzdesel dağılımı

balıkçılık yapanların % 30'unun tecrübelerinin 10 yıldan az, %34,6'sının 11-20 yıl arasında olduğu tespit edilmiştir. Gökova ÖÇK Bölgesi'nde ise bu konuda görüşülen bireylerin %46,9'unun 10 yıldan az süredir, %20,8'inin 21-30 yıldır amatör balıkçılık yaptığı öğrenilmiştir (Şekil 11) .

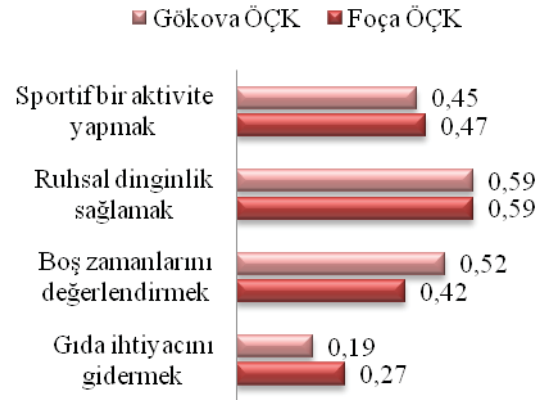
Şekil 12. Bireylerin amatör balıkçılık yapma sebepleri

4.1.2. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki Amatör Balıkçıların Amatör Balıkçılığı Yapma Nedeni: Bulanık Eşli Karşılaştırma Yaklaşımı

Çalışma kapsamında, Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'nde amatör balıkçılık yapan bireylerin bu aktiviteyi yapma nedenlerinin öncelikleri "Bulanık Eşli Karşılaştırma (BEK) Yöntemi" kullanılarak tespit edilmiştir. BEK Yöntemi'nde 0-10 ölçeği yardımı ile olası amatör balıkçılık nedeni olarak belirlenen dört kriter (*Gıda İhtiyacını Gidermek*, *Boş Zamanı Değerlendirmek*, *Ruhsal Dinginlik Sağlamak*, *Sportif Bir Aktivite Yapmak*) ikili kıyaslamalar ile analiz edilmiştir (Şekil 12).

BEK Yöntemi ile gerçekleştirilen hesaplamalar sonucu Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'nde amatör balıkçılık yapma nedeni olarak 0,59'luk değerle *Ruhsal Dinginlik Sağlamak* seçeneği ön plana çıkmaktadır. Diğer yandan, *Gıda İhtiyacını Gidermek* seçeneği ise, Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'nde sırasıyla 0,27 ve 0,19 değerleriyle son sırada tercih edilmiştir (Şekil 13).

Öte yandan, *Sportif bir Aktivite Yapmak* ve *Boş Zamanı Değerlendirmek* kriterleri sırasıyla her iki bölgede de en fazla tercih edilen ikinci ve üçüncü amatör balıkçılık nedeni olarak ön plana çıkmıştır (Çizelge 2).

Şekil 13. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların amatör balıkçılık yapma sebepleri: BEK Sonuçları

Çizelge 2. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılardan BEK analizi ile elde edilen sonuçlar.

No	Foça ÖÇK				Gökova ÖÇK				No	Foça ÖÇK				Gökova ÖÇK			
	G	B	R	S	G	B	R	S		G	B	R	S	G	B	R	S
1	0.59	0.29	0.59	0.29	0.20	0.80	0.52	0.30	66	0.21	0.59	0.68	0.34	0	0.59	0.59	0.59
2	0.16	0.40	0.90	0.38	0.13	0.26	0.68	0.70	67	0.06	0.71	0.26	0.67	0.18	1	0	0.42
3	0.40	0.51	0.52	0.20	0.21	0.51	0.84	0.29	68	0	0.42	1	0.18	0.10	0.66	0.56	0.50
4	0.49	0.58	0.20	0.64	0.44	0.21	0.45	0.68	69	0.10	0.26	0.90	0.47	0.13	0.26	0.68	0.70
5	1	0.42	0	0.18	0.07	0.18	0.94	0.42	70	0	0.43	0.79	0.51	0.13	0.18	0.88	0.42
6	0.11	0.87	0.45	0.34	0.43	0.43	0.70	0.43	71	0.13	0.45	0.46	0.70	0.17	0.45	0.82	0.36
7	0.10	0.59	0.59	0.59	0.50	0.50	0.50	0.50	72	0.13	0.71	0.68	0.21	0.44	0.21	0.45	0.68
8	0.17	0.80	0.53	0.30	0.10	0.94	0.21	0.47	73	0	0.59	0.69	0.46	0.38	0.38	0.83	0.34
9	0.81	0.12	0.30	0.55	0	0.18	1	0.42	74	0.33	0.53	0.56	0.56	0.50	0.50	0.50	0.50
10	0	0.18	0.42	1	0.29	0.41	0.71	0.18	75	0	0.59	0.71	0.41	0.07	0.94	0.22	0.47
11	0	0.42	1	0.18	0	1	0.18	0.42	76	0.13	0.71	0.71	0.21	0.10	0.34	0.87	0.41
12	0.58	0.13	0.30	0.71	0	0.59	0.59	0.59	77	0.50	0.50	0.50	0.50	0.29	0.35	0.71	0.18
13	0.13	0.30	0.90	0.46	0.18	1	0	0.42	78	0.20	0.34	0.80	0.51	0.03	1	0.35	0.35
14	0.94	0.42	0.26	0.07	0.10	0.66	0.56	0.50	79	0.39	0.46	0.66	0.39	0	0.35	0.71	0.59
15	0.07	0.34	0.92	0.45	0.13	0.26	0.68	0.70	80	0.20	0.44	0.44	0.80	0	0.35	1	0.35
16	0.29	0.84	0.49	0.20	0.13	0.18	0.88	0.42	81	0	0.26	1	0.41	0	0.35	0.79	0.58
17	0.07	0.68	0.59	0.46	0.17	0.45	0.82	0.36	82	0	0.22	0.94	0.48	0.07	0.59	0.35	0.71
18	0.71	0	0.18	0.71	0.44	0.21	0.45	0.68	83	0.59	0.29	0.59	0.29	0	0.59	0.59	0.59
19	0.71	0	0.18	0.71	0.38	0.38	0.83	0.34	84	0.16	0.40	0.90	0.38	0.03	1	0.35	0.35
20	0.71	0	0.18	0.71	0.50	0.50	0.50	0.50	85	0.40	0.51	0.52	0.20	0.37	1	0.29	0.12
21	0.34	0.13	0.46	0.86	0.07	0.94	0.22	0.47	86	0.49	0.58	0.20	0.64	0.17	0.48	0.92	0.17
22	0.90	0.34	0.34	0.34	0.10	0.34	0.87	0.41	87	1	0.42	0	0.18	0	0.18	0.71	0.71
23	0.70	0.34	0.34	0.50	0.29	0.35	0.71	0.18	88	0.11	0.87	0.45	0.34	0.06	0.35	1	0.34
24	0.42	0.03	0.42	0.48	0.03	1	0.35	0.35	89	0.10	0.59	0.59	0.59	0.17	0.59	0.50	0.59
25	0.23	0.17	0.66	0.71	0	0.35	0.71	0.59	90	0.17	0.80	0.53	0.30	0.13	0.26	0.68	0.70
26	0	0.53	0.88	0.22	0	0.35	1	0.35	91	0.81	0.12	0.30	0.55	0.34	0.71	0.42	0.06
27	0.10	0.92	0.47	0.26	0	0.35	0.79	0.58	92	0	0.18	0.42	1	0.67	0.51	0.20	0.44
28	0.47	0.90	0.26	0.10	0.07	0.59	0.35	0.71	93	0	0.42	1	0.18	0.17	0.59	0.50	0.59
29	0.21	0.34	0.71	0.50	0	0.59	0.59	0.59	94	0.58	0.13	0.30	0.71	1	0.42	0.17	0.17
30	0.50	0.38	0.58	0.50	0.03	1	0.35	0.35	95	0.13	0.30	0.90	0.46	0.06	0.42	1	0.18
31	0.07	0.22	1	0.42	0.37	1	0.29	0.12	96	0.94	0.42	0.26	0.07	0	0.18	0.83	0.60
32	0.33	0.32	0.90	0.28	0.17	0.48	0.92	0.17	97	0.07	0.34	0.92	0.45	0.50	0.50	0.50	0.50
33	0.21	0.55	0.61	0.50	0	0.18	0.71	0.71	98	0.29	0.84	0.49	0.20	0.17	0.59	0.50	0.59

Çizelge 2. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılardan BEK analizi ile elde edilen sonuçlar (devamı)

No	Foça ÖÇK				Gökova ÖÇK				No	Foça ÖÇK				Gökova ÖÇK			
	G	B	R	S	G	B	R	S		G	B	R	S	G	B	R	S
34	0.21	0.55	0.61	0.50	0.06	0.35	1	0.34	99	0.07	0.68	0.59	0.46	0	0.59	0.59	0.59
35	0.03	0.35	0.53	0.69	0.17	0.59	0.50	0.59	100	0.71	0	0.18	0.71	0.26	0.94	0	0.47
36	0.13	0.35	0.59	0.59	0.13	0.26	0.68	0.70	101	0.71	0	0.18	0.71	0.07	0.59	0.35	0.71
37	0	0.48	0.27	0.92	0.34	0.71	0.42	0.06	102	0.71	0	0.18	0.71	0	0.71	0.71	0.18
38	0	0.59	0.71	0.35	0.67	0.51	0.20	0.44	103	0.34	0.13	0.46	0.86	0.10	0.40	0.70	0.59
39	0.56	0.43	0.56	0.43	0.17	0.59	0.50	0.59	104	0.90	0.34	0.34	0.34	0.10	0.75	0.59	0.29
40	0	0.35	1	0.35	1	0.42	0.17	0.17	105	0.70	0.34	0.34	0.50	1	0.29	0.29	0.29
41	0	0.35	1	0.35	0.06	0.42	1	0.18	106	0.42	0.03	0.42	0.48	0.03	0.27	0.70	0.71
42	0	0.92	0.48	0.22	0	0.18	0.83	0.60	107	0.23	0.17	0.66	0.71	0	0.59	0.66	0.50
43	0	0.35	0.87	0.47	0.50	0.50	0.50	0.50	108	0	0.53	0.88	0.22	0.10	0.66	0.56	0.50
44	0.13	0.26	0.88	0.40	0.17	0.59	0.50	0.59	109	0.10	0.92	0.47	0.26	0.13	0.26	0.68	0.70
45	0.21	0.59	0.68	0.34	0	0.59	0.59	0.59	110	0.47	0.90	0.26	0.10	0.13	0.18	0.88	0.42
46	0.06	0.71	0.26	0.67	0.26	0.94	0	0.47	111	0.21	0.34	0.71	0.50	0.17	0.45	0.82	0.36
47	0	0.42	1	0.18	0.07	0.59	0.35	0.71	112	0.50	0.38	0.58	0.50	0.44	0.21	0.45	0.68
48	0.10	0.26	0.90	0.47	0	0.71	0.71	0.18	113	0.07	0.22	1	0.42	0.38	0.38	0.83	0.34
49	0	0.43	0.79	0.51	0.10	0.40	0.70	0.59	114	0.33	0.32	0.90	0.28	0.50	0.50	0.50	0.50
50	0.13	0.45	0.46	0.70	0.10	0.75	0.59	0.29	115	0.21	0.55	0.61	0.50	0.07	0.94	0.22	0.47
51	0.13	0.71	0.68	0.21	1	0.29	0.29	0.29	116	0.21	0.55	0.61	0.50	0.10	0.34	0.87	0.41
52	0	0.59	0.69	0.46	0.03	0.27	0.70	0.71	117	0.03	0.35	0.53	0.69	0.29	0.35	0.71	0.18
53	0.33	0.53	0.56	0.56	0	0.59	0.66	0.50	118	0.13	0.35	0.59	0.59	0.03	1	0.35	0.35
54	0	0.59	0.71	0.41	0.26	0.94	0	0.47	119	0	0.48	0.27	0.92	0	0.35	0.71	0.59
55	0.13	0.71	0.71	0.21	0.20	0.80	0.52	0.30	120	0	0.59	0.71	0.35	0	0.35	1	0.35
56	0.50	0.50	0.50	0.50	0.13	0.26	0.68	0.70	121	0.56	0.43	0.56	0.43	0	0.35	0.79	0.58
57	0.20	0.34	0.80	0.51	0.21	0.51	0.84	0.29	122	0	0.35	1	0.35	0.07	0.59	0.35	0.71
58	0.39	0.46	0.66	0.39	0.44	0.21	0.45	0.68	123	0	0.35	1	0.35	0	0.59	0.59	0.59
59	0.20	0.44	0.44	0.80	0.07	0.18	0.94	0.42	124	0.07	0.34	0.92	0.45	0.03	1	0.35	0.35
60	0	0.26	1	0.41	0.43	0.43	0.70	0.43	125	0.29	0.84	0.49	0.20	0.37	1	0.29	0.12
61	0	0.22	0.94	0.48	0.50	0.50	0.50	0.50	126	0.07	0.68	0.59	0.46	0.17	0.48	0.92	0.17
62	0.59	0.29	0.59	0.29	0.10	0.94	0.21	0.47	127	0.71	0	0.18	0.71	0	0.18	0.71	0.71
63	0	0.92	0.48	0.22	0	0.18	1	0.42	128	0.71	0	0.18	0.71	0.13	0.26	0.68	0.70
64	0	0.35	0.87	0.47	0.29	0.41	0.71	0.18	129	0.71	0	0.18	0.71	0.21	0.51	0.84	0.29
65	0.13	0.26	0.88	0.40	0	1	0.18	0.42	130	0.34	0.13	0.46	0.86	0.17	0.74	0.23	0.48

BEK alternatifleri için Kruskal-Wallis Testi: Ki-Kare (0.01,3)= 11.34487; H =243.695342*** (Alternatifler 0.01 düzeyinde anlamlı). G: Gıda ihtiyacını gidermek, B: Boş zamanı değerlendirmek, R: Ruhsal dinginlik sağlamak, S: Sportif bir aktivite yapmak.

Resim 7. Foça ÖÇK Bölgesi'nde avcılık öncesi bir amatör balıkçı ile görüşme

Foça ÖÇK Bölgesi'nde görüşülen amatör balıkçılardan F_Gıda (*Gıda İhtiyacını Gidermek*) kriterini seçmelerinde etkili sosyo-ekonomik faktörler; yaş, eğitim ve av gününde ortalama avcılık saati (ortavsaa) ile ters orantılı olarak tespit edilmiştir. Özetle, daha fazla avlanan, daha yüksek eğitim almış ve daha yaşlı amatör balıkçılar bu aktiviteyi gıda ihtiyaçlarını gidermek amacıyla yapmamaktadır (Çizelge 3).

Diğer yandan, F_Boş (*Boş Zamanı Değerlendirmek*) kriteri yaş değişkeni ile doğru ortavsaa değişkeni ile ters orantılı olarak tespit edilmiştir. Bu noktada, daha yaşlı bireylerin genç bireylere göre bu aktiviteyi, daha

Çizelge 3. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların amatör balıkçılık yapma sebepleri: BEK Sonuçları

Ort. ± Std. Sap. (Min.-Maks.)	Gıda ihtiyacını gidermek	Boş zamanı değerlendirmek	Ruhsal dinginlik sağlamak	Sportif bir aktivite yapmak
Foça ÖÇK	0,27±0,28 (0-1)	0,42±0,24 (0-0,92)	0,59±0,26 (0-1)	0,47±0,21 (0,07-1)
Gökova ÖÇK	0,19±0,22 (0-1)	0,52±0,25 (0,18-1)	0,59±0,26 (0-1)	0,45±0,18 (0,06-0,71)

çok boş zamanlarını değerlendirmek için yaptıkları saptanmıştır. Ayrıca, günlük daha uzun sürelerde avcılık yapan bireyler amatör balıkçılığı bir boş zamanı değerlendirme aktivitesi olarak görmemektedir. Dolayısıyla, gününün büyük kısmını amatör balıkçılığa harcayan bireyler bu aktiviteyi boş vakit değerlendirmekten ziyade, kendileri için önemli bir rekreasyon aktivitesi olarak görmektedirler (Çizelge 4).

F_Ruhsal (*Ruhsal Dinginlik Sağlamak*) seçeneği ise, yaş ve amatör balıkçılık tecrübesi değişkenleri ile doğru orantılı olarak tespit edilmiştir. Dolayısıyla, yaşça daha ileri ve balıkçılık tecrübesi yıl bazında daha fazla olan bireylerin amatör balıkçılık aktivitesine daha çok ruhsal dinginlik sağlamak amacıyla katıldıkları belirlenmiştir (Çizelge 4).

Çizelge 4. Foça ÖÇK Bölgesi'ndeki amatör balıkçıların amatör balıkçılık yapma nedeni olarak seçtiği kriterler üzerinde etkili olan faktörlerin tobit regresyon model ile analizi

Bağımlı Değişkenler (Sağda)	F_Gıda		F_Boş		F_Ruhsal		F_Spor	
Bağımsız değişkenler (Aşağıda)	Katsayı	Std. Hata	Katsayı	Std. Hata	Katsayı	Std. Hata	Katsayı	Std. Hata
Yaş	-0,00023***	0,00271	0,01384**	0,00023	0,01241***	0,00034	0,01482**	0,00042
Eğitim	-0,03343***	0,01389	0,00023	0,01233	0,01334	0,01344	0,02631*	0,01138
Tecrübe	0,00574	0,00523	-0,01385	0,01385	0,01315*	0,01348	0,01467	0,00012
TopYıllık_Masrf	0,00499	0,00023	0,00342	0,00034	-0,23932	0,23491	-0,00432	0,00284
SM	-0,01603	0,02359	-0,00038	0,00043	0,00219	0,00129	-0,00194	0,00149
Ortavsaa	-0,02939*	0,02943	-0,04948*	0,02321	0,01581	0,02428	0,05495***	0,02245
Toplam av	0,00034	0,00034	0,00042	0,00113	-0,00139	0,00136	0,00345	0,00142
Öi	0,00349	0,00024	-0,00049	0,00142	-0,00193**	0,00348	0,00021	0,00421
Uzaklık_km	0,00045	0,00349	0,00049	0,00012	0,00383	0,00149	-0,00431	0,00148
Sabit	10,21***	0,25	0,12	0,26	0,09	0,21	0,22	0,22
Sigma	0,25	0,03	0,24	0,03	0,19	0,03	0,19	0,02
Logaritmik Olabilirlik	0,51		0,03		5,72		8,34	
Ki-Kare Olabilirlik Oranı	25,23		14,31		21,01		12,52	
Olasılık > Ki-Kare	0,0003		0,11		0,01		0,19	

F_Spor (*Sportif Bir Aktivite Yapmak*) seçeneğinin ise, yaş, eğitim ve ortalama avcılık saati değişkenleri ile doğru orantılı olduğu saptanmıştır. Burada, daha yaşlı bireyler genç bireylere, eğitim seviyesi daha yüksek olan bireyler diğer bireylere göre ve günde daha uzun süre avcılık yapan bireyler daha kısa süre avcılık yapan bireylere göre amatör balıkçılık aktivitesine sportif bir aktivite yapmak amacıyla katılmaktadırlar (Çizelge 4).

Gökova ÖÇK Bölgesi'nde ise, G_Gıda (Gıda İhtiyacını Gidermek) seçeneği Medeni_hal ve Amt_belge, Av_günü ve Ortavsaaati değişkenleri ile ters orantılı, Tecrübe, TopYıllık_Masrf ve Öİ değişkenleri ile doğru orantılı olduğu saptanmıştır. Kısaca, bekar ve dul bireylerin evli olan bireylere göre, lisansa sahip olmayanların olanlara göre ve bir yılda avcılığa çıktığı gün sayısı ve av gününde harcanan süre daha fazla olan bireylerin diğerlerine göre amatör balıkçılık aktivitesini daha çok gıda ihtiyacını gidermek amacıyla yaptıkları belirlenmiştir (Çizelge 5).

G_Boş (*Boş Zamanı Değerlendirmek*) seçeneğinin ise TopYıllık_Masrf, Avgünü ve SM değişkenleri ile doğru orantılı olduğu tespit edilmiştir. Amatör balıkçılığa bir yılda ve günlük daha fazla harcama yapan bireyler daha az harcama yapan bireylere göre

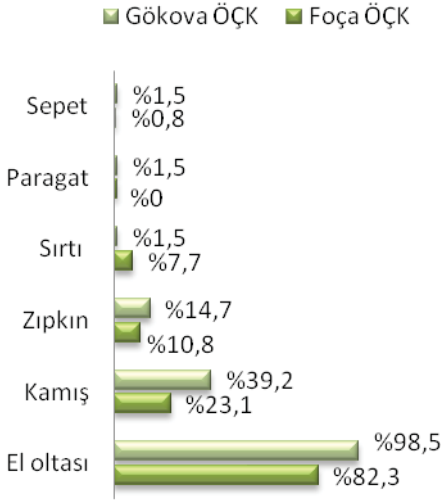
ve bir yılda amatör balıkçılık yapılan gün sayısı daha fazla olan bireyler az olanlara göre amatör balıkçılığı daha çok boş vakitlerini değerlendirmek amacıyla yaptıkları saptanmıştır (Çizelge 5).

Öte yandan, G_Ruhsal (*Ruhsal Dinginlik Sağlamak*) seçeneği ise, Toplam_av değişkeni ile ters orantılı olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla, bir yılda daha az miktarda avcılık yapan bireylerin amatör balıkçılık aktivitesine daha çok ruhsal dinginlik sağlamak amacıyla katıldıkları belirlenmiştir (Çizelge 5).

G_Spor (*Sportif Bir Aktivite Yapmak*) seçeneği ise, Medeni_hal, Av_günü, SM, Toplam_av değişkenleri ile doğru Tecrübe ve Aylık gelirin kısmi değişkenleri ile ters orantılı olarak tespit edilmiştir. Bu noktada, evli olan bireylerin bekar ve dul bireylere göre, yıllık toplam avcılık günü, avcılık günü ortalama seyahat masrafı ve yıllık toplam avcılığı fazla olan bireylerin daha az olanlara göre amatör balıkçılık aktivitesini daha çok sportif bir aktivite olarak gördükleri tespit edilmiştir. Öte yandan, balıkçılık tecrübesi daha az olan ve aylık gelirden amatör balıkçılık gibi aktivitelere daha az para ayıran bireylerin, sportif bir aktivite yapmak amacıyla amatör balıkçılığa katıldıkları belirlenmiştir (Çizelge 5).

Çizelge 5. Gökova ÖÇK Bölgesi'ndeki amatör balıkçıların amatör balıkçılık yapma nedeni olarak seçtiği kriterler üzerinde etkili olan faktörlerin tobit regresyon model ile analizi

Bağımlı değişkenler (Sağda)	G_Gıda		G_Boş		G_Ruhsal		G_Spor	
Bağımsız değişkenler	Katsayı	Std. Hata	Katsayı	Std. Hata	Katsayı	Std. Hata	Katsayı	Std. Hata
Medeni_hal	-0,28345***	0,04352	-0,01345	0,06513	0,01724	0,06356	0,13349**	0,03352
Amt_Belge	-0,16341***	0,05523	0,04348	0,06623	0,03634	0,06423	0,07367	0,05423
Tecrübe	0,01136***	0,00012	-0,00145	0,00341	-0,00153	0,00428	-0,00623**	0,00412
TopYıllık_Masrf	0,00013***	0,00353	-0,00153***	0,00412	0,00393	0,00157	-0,00247	0,00454
Av_günü	-0,00012***	0,00149	0,00135*	0,00162	-0,00356	0,00564	0,00035***	0,00248
SM	0,00012***	0,00349	0,00652*	0,00213	-0,00239	0,00452	0,00314***	0,00447
Ortavsaaati	-0,04236***	0,01514	0,00235	0,01145	0,03235	0,01479	-0,01219	0,01313
Toplam_av	-0,00	0,00143	0,01235	0,00	-0,00215**	0,00123	0,00034***	0,00243
Avtakim_değeri	-0,00	0,00154	0,00234	0,00***	-0,00358	0,00396	-0,00324*	0,00246
Aylıkgelirinkısmı	-0,00	0,00145	0,00945	0,00***	-0,00352	0,00459	-0,00324*	0,00346
Öİ	0,00***	0,00541	-0,00351	0,00	-0,00437	0,00045	0,00593	0,00544
Sabit	0,27	0,10	0,36***	0,12	0,57***	0,13	0,44***	0,08
Sigma	0,19	0,01	0,19	0,01	0,25	0,02	0,15	0,01
Logaritmik Olabilirlik	2,15		3,92		3,92		58,73	
Ki-Kare Olabilirlik Oranı	75,51		20,03		20,03		35,92	
Olasılık>Ki-Kare	0,00001		0,05		0,05		0,00001	

Şekil 14. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların av araçlarına göre oransal dağılımı

4.1.3. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki Amatör Balıkçıların Teknik Özellikleri

Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'nde görüşülen amatör balıkçılar sırasıyla ve %82,3 ve %98,5'i el oltası, %23,1 ve %39,2'si kamış ve %10,8 ve %14,7'si zıpkın kullanarak avcılık yapmaktadır. Görüşülen amatör balıkçıların sırtı da kullandıkları, Foça ÖÇK ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'nde %1,5 ve %0,8 oranlarında sepet ile avcılık yapıldığı, ayrıca Gökova ÖÇK Bölgesi'nde %1,5 oranında amatör balıkçılıkta yasak olan paragat ve sepet gibi av araçlarının da tercih edildiği tespit edilmiştir (Şekil 14).

Şekil 15. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların avcılık yöntemlerinin oransal dağılımı

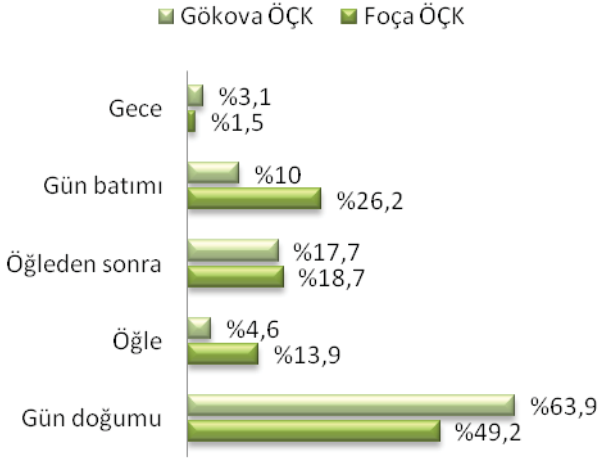

Resim 8. Foça ÖÇK Bölgesi'nde gün batımı kıydan avlanan bir amatör balıkçı

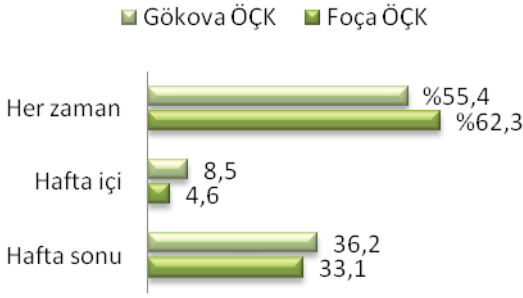
Avcılık şekillerine bakıldığında ise, Gökova ÖÇK Bölgesi'nde kıydan olta takımları kullanarak yapılan avcılık şekli %80,8 ve Foça ÖÇK Bölgesi'nde, tekmeden olta ile yapılan avcılık %57,7 ile ön plana çıkmaktadır. Her iki bölgeye ait diğer avcılık şekillerinin dağılımı da Şekil 15'de verilmiştir. Buradan, Foça ÖÇK Bölgesi'nin tekne odaklı, Gökova ÖÇK

Resim 9. Foça ÖÇK Bölgesi'nde gece kıydan avlanan bir amatör balıkçı

Şekil 16. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların amatör balıkçılık için gün içinde tercih ettikleri zamanların oransal dağılımı

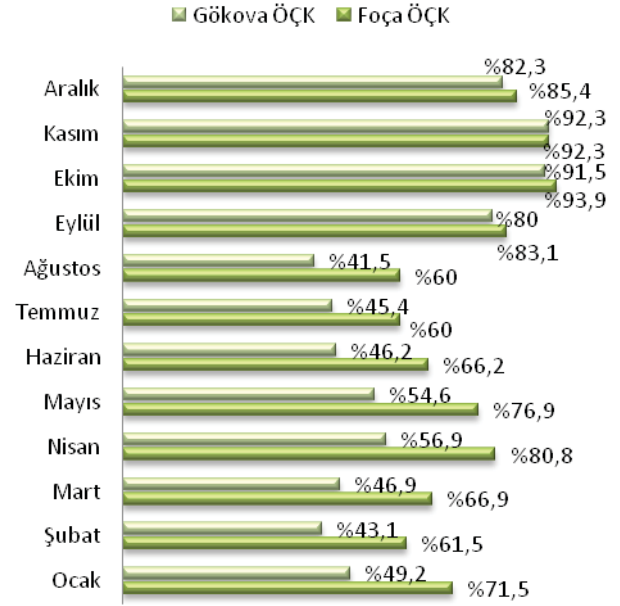

Şekil 17. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların amatör balıkçılık için hafta içinde tercih ettikleri zamanların oransal dağılımı

Bölgesi'nin ise kıyı odaklı amatör balıkçılık gerçekleştirdiği tespit edilmiştir.

Amatör balıkçıların gün içinde avcılık için tercih ettikleri zaman dilimine bakıldığında ise, Foça ÖÇK Bölgesi'nde %49,2 ve Gökova ÖÇK Bölgesi'nde %63,9 ile günün ilk saatlerini tercih ettikleri belirlenmiştir (Şekil 16).

Her iki ÖÇK Bölgesi'nde de amatör balıkçıların hafta içinde tercih ettikleri zaman dilimlerine bakıldığında ise, Foça ÖÇK Bölgesi'nde %33,1 ve Gökova ÖÇK Bölgesi'nde %36,2'lik oranlar ile amatör balıkçılık aktivitesine hafta sonu katıldığı tespit edilmiştir. Diğer yandan, her iki bölgede de görüşülen amatör balıkçıların yarısından fazlası amatör balıkçılığa her zaman katılabildiklerini belirtmiştir (Şekil 17).

Şekil 18. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların tercih ettikleri ayların oransal dağılımı

Amatör balıkçılık için yıl içinde tercih edilen aylara bakıldığında ise, iki bölge arasında büyük farklılıklar tespit edilmemiştir. Bununla birlikte, her iki bölgede de Eylül, Ekim, Kasım ve Aralık ayları yüksek katılım oranları ile ön plana çıktığı saptanmıştır (Şekil 18).

Her iki bölgede de amatör balıkçıların yazın ve kışın avlanma süreleri belirlenmiştir. Kış sezonunda avcılık yaparak geçirilen sürenin yaz sezonunda avcılık yaparak geçirilen süreye göre daha yüksek olduğu saptanmıştır (Çizelge 6).

Çizelge 6. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların yaz ve kış sezonunda amatör balıkçılık yaparak harcadıkları zamanlarına (saat/gün) ait tanımlayıcı istatistikler

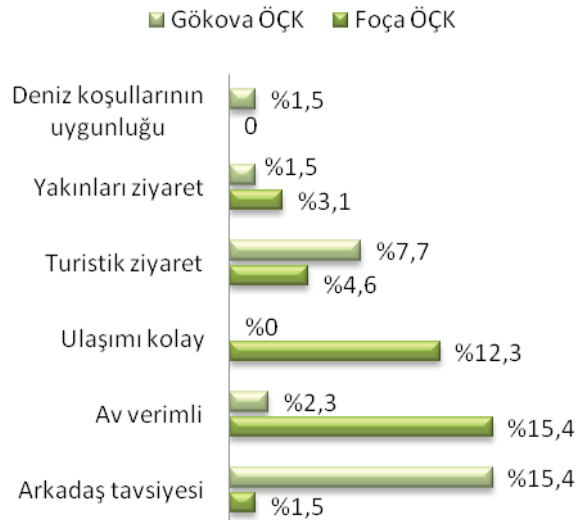
Ort.±Std.Sap. (Min.- Maks.)	Kış sezonu	Yaz sezonu
Foça ÖÇK	4,9±2,9 (0-12)	4±2,8 (0-18)
Gökova ÖÇK	3,7±2 (0-10)	2,7±2,7 (0-10)

Çizelge 7. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların bir yılda amatör balıkçılık yaptıkları gün sayılarına ilişkin tanımlayıcı istatistikler

(gün/yıl) Ort.±Std.Sap. (Min.-Maks.)	Foça ÖÇK	Gökova ÖÇK
Toplam avcılık günü	96±70,9 (4-250)	87±57 (20-200)
Tekne ile avcılık günü	55,1±60,4 (0-250)	22,7±37,9 (0-120)
Kıydan avcılık günü	29,7±46,6 (0-220)	63,5±61,2 (0-200)

Foça ÖÇK Bölgesi'nde yıllık amatör balıkçılık talebi kişi başına 96 gün olarak tespit edilmişken, Gökova ÖÇK Bölgesi'nde ise, yaklaşık 87 gün olarak tespit edilmiştir (Çizelge 7).

Görüşülen amatör balıkçıların Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ni amatör balıkçılık için neden tercih ettikleri incelendiğinde, Foça ÖÇK Bölgesi'nde bireylerin çoğunluğunun bu alanı avın verimli olması (%15,4) ve ulaşımının kolay olmasından (%12,3) tercih ettiği ortaya çıkmaktadır. Gökova ÖÇK Bölgesi'nde ise arkadaş tavsiyesi ile bu bölgede avcılığa katılma (%15,4) öne çıkmaktadır (Şekil 18). Öte yandan Foça ÖÇK Bölgesi'nde %36,9'lık oran ile bölge dışından katılım var iken, Gökova ÖÇK Bölgesi'nde %26,2 oranında alan dışından katılım vardır.

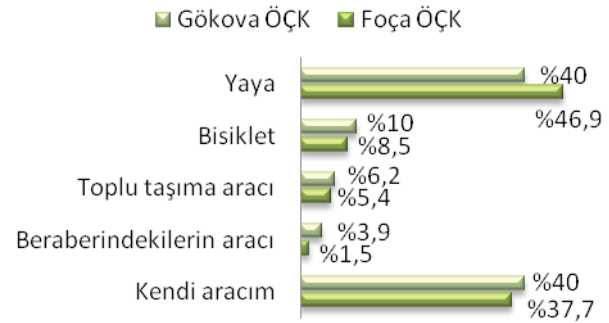
Şekil 19. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'nin tercih edilme nedenlerinin oransal dağılımı

Resim 10. Foça ÖÇK Bölgesi'nde avcılık ekipmanı ile bir amatör balıkçı

Görüşülen amatör balıkçıların büyük kısmı, amatör balıkçılık yapacakları alana karadan kendi özel araçları veya yaya olarak ulaştıklarını ifade etmiştir (Şekil 19).

Her iki bölgeye, bölge dışından gelen ziyaretçi amatör balıkçıların ikamet ettikleri yerden bölgeye geldikleri ortalama uzaklıklar km ve dakika cinsinden Çizelge 8'de verilmektedir. Foça ÖÇK Bölgesi'ne gelen ziyaretçilerin ortalama 139,8 km uzaklıktan ve çalışma sırasında gözlemlendiği üzere, daha çok İzmir ve Manisa İlleri'nden geldikleri belirlenmiştir.

Şekil 20. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların alana ulaşımında tercih ettikleri yöntemlerin oransal dağılımı

Çizelge 8. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki ziyaretçi amatör balıkçıların ikamet ettikleri yerden alana olan uzaklıklarına ait tanımlayıcı istatistikler

Ort.±Std.Sap. (Min.-Maks.)	Uzaklık (km)	Uzaklık (dk)
Foça ÖÇK	139,8±423 (0-2000)	66,6±38,1 (0-150)
Gökova ÖÇK	57,6±111,9 (5-500)	16,3±12 (2-60)

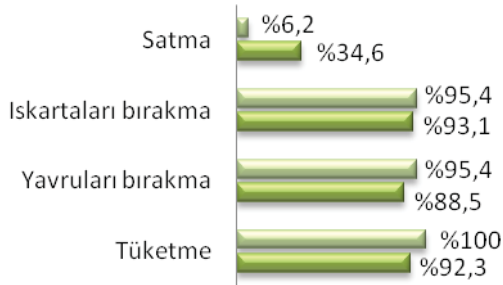
Her iki ÖÇK Bölgesi'nde de avlanan türleri değerlendirme şekilleri incelendiğinde tüketim, ıskarta ve yavru türleri geri bırakma oranının yüksek düzeylerde olduğu tespit edilmiştir. Ancak diğer taraftan, hem Foça'da hem de Gökova'da yakalanan türlerin zaman zaman satıldığı ifade edilmiştir (Şekil 20).

Her iki bölgede de amatör balıkçılar genel olarak, amatör balıkçılığın kalitesinin yaklaşık olarak orta düzeyde olduğunu belirtmiştir (Şekil 21).

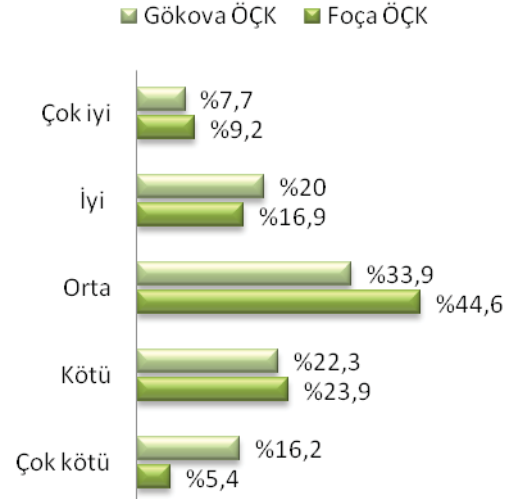
Amatör balıkçılığa başlama nedeni olarak ise, her iki bölgede de merak, deniz sevgisi ve arkadaş önerisi seçenekleri öne çıkmaktadır (Şekil 22).

Görüşülen amatör balıkçıların geçen yıl tekne ile avcılık yapma durumları incelendiğinde ise, Foça ÖÇK Bölgesi'nde %64 ve Gökova ÖÇK Bölgesi'nde ise %36 olarak tespit edilmiştir (Şekil 23). Dolayısıyla, Foça ÖÇK Bölgesi'ndeki amatör balıkçılığın tekne odaklı olduğu söylenebilir.

■ Gökova ÖÇK ■ Foça ÖÇK

Şekil 21. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların yakaladıkları türleri değerlendirme şekillerinin oransal dağılımı

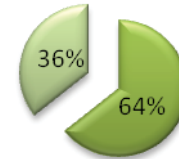
Şekil 22. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların bölgelerdeki amatör balıkçılığın kalitesi hakkındaki görüşlerinin oransal dağılımı

■ Gökova ÖÇK ■ Foça ÖÇK

Şekil 23. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılığa başlama nedenlerinin oransal dağılımı

■ Foça ÖÇK ■ Gökova ÖÇK

Şekil 24. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların tekne ile amatör balıkçılık yapma durumlarının oransal dağılımı

Resim 11. Foça ÖÇK Bölgesi'nde tekne ile avcılık yapan amatör balıkçılar

Tekne ile avcılık yapan bireylerin avcılık yaptıkları tekne sahipliği durumu ise Şekil 24'de gösterilmiştir. Kendi teknesi ile avcılığa çıkanların sayısı Foça ÖÇK Bölgesi'nde %59,2, Gökova ÖÇK Bölgesi'nde %23,1 olarak tespit edilmiştir (Şekil 24).

Her iki bölgede de görüşülen amatör balıkçıların teknelerinin boyu ve motor gücüne ilişkin bilgiler Çizelge 9'da sunulmuştur. İki bölge arasında tekne boyu açısından bir farklılık görülmezken, motor güçleri Foça ÖÇK Bölgesi'nde dikkate değer ölçüde daha yüksek tespit edilmiştir.

Her iki bölgede de tekne ile avcılık yapan bireylerin kıyıdan minimum ve maksimum uzaklaştığı deniz mili ile avcılık yaptıkları minimum ve maksimum derinlikler tespit edilmiştir. Avcılık yapılan derinlikler arasında büyük farklılık görülmezken, Gökova ÖÇK Bölgesi'nde tekne ile amatör balıkçılık yapan bireylerin Foça ÖÇK Bölgesi'ndekilere kıyasla avcılık için daha uzun yol aldıkları tespit edilmiştir (Çizelge 10).

4.1.4. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki Amatör Balıkçıların Ekonomik Özellikleri

Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'nde tekne ile ve/veya karadan amatör balıkçılık yapan bireylerin amatör balıkçılık aktivitelerine ilişkin yıllık av malzemesi, yem, ulaşım, diğer (yiyecek, içecek,

barınma), tekne tamir bakım ve tekne yakıt masrafları Çizelge 10'da verilmiştir. Foça ÖÇK Bölgesi'ndeki bireylerin yıllık yem harcamalarının (280,8 TL), Gökova ÖÇK Bölgesi'ndeki bireylerden (175 TL) dikkate değer bir şekilde fazla olduğu tespit edilmiştir. Diğer yandan, Foça ÖÇK Bölgesi'ndeki bireylerin yıllık tekne tamir bakım ve yakıt **Çizelge 9.** Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki tekne ile avlanan amatör balıkçıların avlandıkları teknelerin boyu ve motor gücüne ilişkin tanımlayıcı istatistikler

Ort. ±Std.Sap. (Min.-Maks.)	Foça ÖÇK	Gökova ÖÇK
Tekne boyu (metre)	7,5±3,2 (3,7-20)	7,8±4,3 (4,20-25)
Tekne motor gücü (Beygir gücü)	22±21,4 (5-85)	11,6±11,8 (5-70)

Çizelge 10. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki tekne ile avlanan amatör balıkçıların avlandıkları minimum ve maksimum kıyıdan uzaklık ve derinlik değerlerine ilişkin tanımlayıcı istatistikler

Ort. ±Std.Sap. (Min.-Maks.)	Foça ÖÇK		Gökova ÖÇK	
	Min.	Maks.	Min.	Maks.
Uzaklık (Deniz mili)	0,9±0,6 (0-4)	6,1±2 (2-15)	3,8±4,5 (1-90)	11,8±27,3 (1-100)
Derinlik (m)	19,4±9,3 (5-30)	46,5±17,4 (15-100)	14,2±4,6 (10-20)	42,2±14,8 (20-60)

Çizelge 11. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların amatör balıkçılık ile ilgili harcamalarına ait tanımlayıcı istatistikler

(TL/yıl) Ort. ±Std.Sap. (Min.-Maks.)	Foça ÖÇK	Gökova ÖÇK
Av malzemesi	491,1±999 (0-6000)	420,1±636,5 (0-3000)
Yem	280,8±440,7 (0-3000)	175±219,8 (0-1000)
Ulaşım	287,8±757,2 (0-4000)	273,9±610,8 (0-3500)
Diğer	607,1±727,3 (0-2850)	981,2±1228,4 (0-5350)
Tekne tamir-bakım	1345,5±1853,9 (0-10000)	833,3±573,8 (300-2000)
Tekne yakıt	1706,3±1602,3 (100-8000)	1243,3±824,1 (400-3500)
Avcılık takımları toplam değeri	827,7±2569,7 (10-20000)	845,74±2083 (8-10000)
Tekne değeri (Motor dahil)	21363,6±12217 (10000-45000)	17354±5892 (7000-34000)

masraflarının da Gökova ÖÇK Bölgesi'ndeki tekne sahiplerinininkinden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Son olarak, avcılık takım bedelleri arasında her iki bölgede büyük farklılıklar görülmezken, tekne değerleri arasında da yine dikkate değer bir fark gözlenmiştir (Çizelge 11).

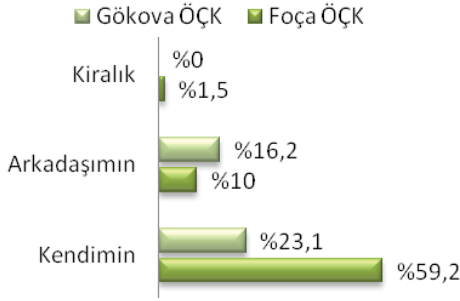
Bu tür aktiviteler için aylık harcanan miktar Foça ÖÇK Bölgesi'ndeki amatör balıkçılar için 215,5±367,7 TL (0-2000 TL), Gökova ÖÇK Bölgesi'ndeki amatör balıkçılar için 146,2±162,2 TL (20-900 TL) olarak tespit edilmiştir.

4.1.5. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki Amatör Balıkçılığın Balık Türlerine Etkisi

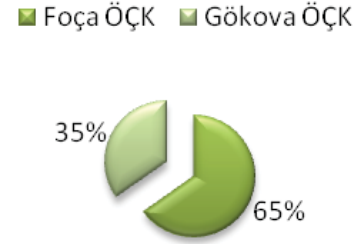
Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'nde yakalanan türlerin listesi ile amatör balıkçı başına ortalama avlanan miktarları ve her iki bölgede 130'ar birey tarafından avlanan miktarlar Çizelge 12'de verilmiştir.

Çizelge 12. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların türlere göre avladıkları miktarlara ait tanımlayıcı istatistikler

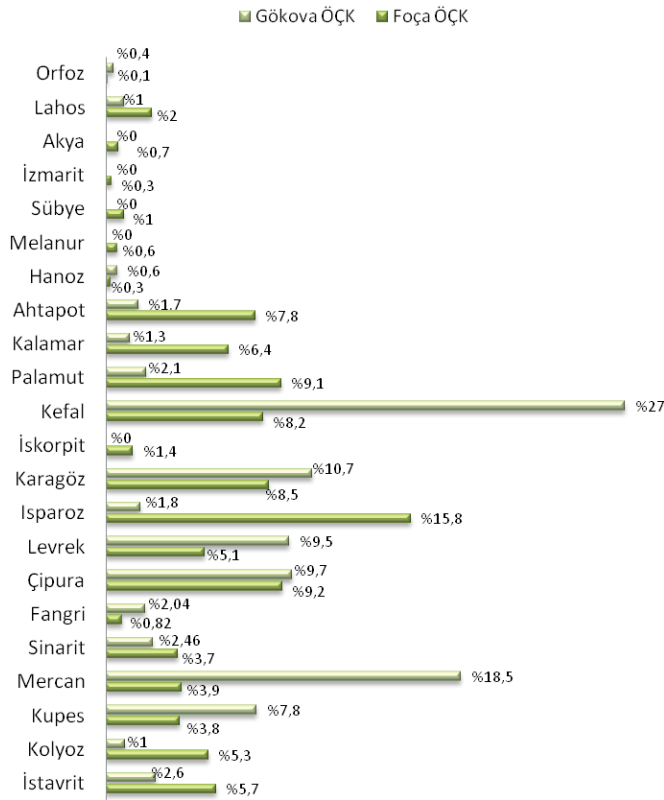
Türler	Foça ÖÇK		Gökova ÖÇK	
	Ort. ±Std.Sap. (Min.-Maks.)	Toplam (kg)	Ort. ±Std.Sap. (Min.-Maks.)	Toplam (kg)
İstavrit	11,3±27,9 (0-200)	1473	2,5±8,5 (0-50)	329
Kolyoz	10,6±39,5 (0-300)	1373	1±3,7 (0-20)	125
Kupes	7,6±13 (0-50)	985	7,6±17,3 (0-100)	995
Mercan	7,8±12,9 (0-50)	1018	18±53,4 (0-300)	2344
Sinarit	7,4±17 (0-100)	964	2,4±7,5 (0-40)	312
Fangri	1,6±4,5 (0-20)	211	2±7,35 (0-50)	259
Çipura	18,3±34,8 (0-250)	2373	9,4±20,4 (0-150)	1227
Levrek	10,2±20,5 (0-100)	1328	9,3±9,6 (0-30)	1210
İsparoz	31,4±76,5 (0-500)	4087	1,7±4,9 (0-20)	225
Karagöz	16,8±27,5 (0-150)	2185	10,5±37,3 (0-300)	1360
İskorpit	2,8±5,8 (0-25)	361	0	0
Kefal	16,2±44,7 (0-200)	2108	26,4±42,5 (0-300)	3427
Palamut	18,1±62,7 (0-400)	2348	2±5,4 (0-30)	262
Kalamar	12,7±24,3 (0-150)	1646	1,2±4,4 (0-20)	160
Ahtapot	15,4±46,6 (0-300)	2007	1,7±5,4 (0-30)	215
Hanoz	0,5±1,2 (0-5)	64	0,6±3,2 (0-25)	74
Melanur	1,2±4,7 (0-30)	151	0	0
Sübye	1,9±6,9 (0-30)	246	0	0
İzmarit	0,6±3,2 (0-25)	76	0	0
Akya	1,3±6,6 (0-45)	170	0	0
Lahos	4,8±15,5 (0-100)	620	0,9±4,6 (0-32)	121
Orfoz	0,2±0,8 (0-5)	23	0,4±2,8 (0-25)	53
Toplam	198,6±284,3 (0-1819)	25817	97,7±140,7 (7-1035)	12698

Şekil 25. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki tekne ile avlanan amatör balıkçıların avlandıkları teknenin sahiplik durumuna ilişkin yüzdesel dağılımı

Şekil 27. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların avcılık yaparken denetlenme durumlarının oransal dağılımı

Şekil 26. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların avladıkları türlerin oransal dağılımı

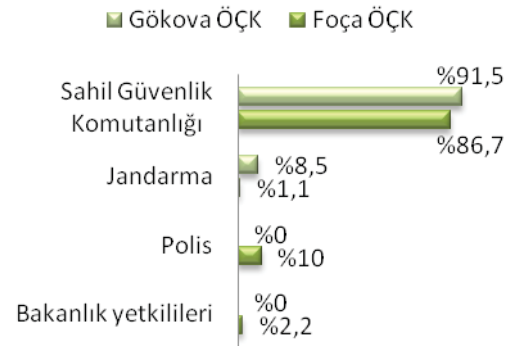
Avcılığı yapılan tüm türlerin oransal dağılımı incelendiğinde, Foça ÖÇK Bölgesi'nde Ahtapot, Kalamar, Palamut, Karagöz, Kefal, İsparoz, Çipura, İstavrit ve Kolyoz avcılığı öne çıkarken, Gökova ÖÇK Bölgesi'nde Kefal, Mercan, Karagöz, Çipura, Levrek, Kupes türleri yüksek miktarda avlanmaktadır (Şekil 25). Toplam avcılık miktarlarında ise, Foça ÖÇK Bölgesi'nde görüşülen bireylerin yıllık toplam avcılık miktarı yaklaşık 25 tonun üzerinde iken, Gökova ÖÇK Bölgesi'nde bu rakam 12,5 tonun üzerinde tespit edilmiştir.

4.1.6. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki Amatör Balıkçılığın Denetimi

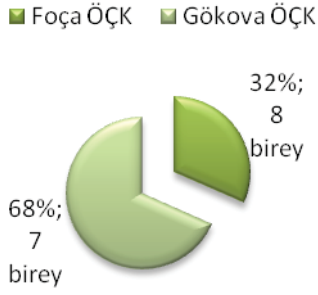
Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'nde görüşülen bireylerin amatör balıkçılığın yönetim ve denetim mekanizmasına ilişkin görüşleri, bir takım sorular ile değerlendirilmiştir. Foça ÖÇK Bölgesi'nde avcılık yapmış bireylerin %65'i, Gökova ÖÇK Bölgesi'nde ise görüşülen bireylerin %35'i avcılık yaparken denetlendiğini belirtmiştir (Şekil 26). Bu noktada, Foça ÖÇK Bölgesi'ndeki kontrol oranının yüksek olması, amatör balıkçılığın tekne odaklı

Resim 12. Foça ÖÇK Bölgesi'nde bir amatör balıkçı teknesinden avcılık dönüşü görünüm

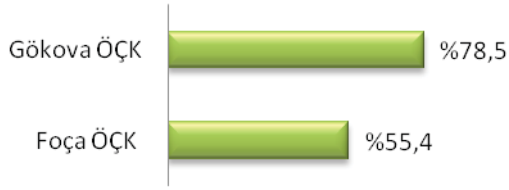
Şekil 28. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'nde amatör balıkçıların denetlendikleri kurumların göre oransal dağılımı

Şekil 29. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'nde denetlenen amatör balıkçılardan para cezası alanların oranı.

Şekil 30. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların zorunlu lisansı kabul etme durumlarının oransal dağılımı

Şekil 31. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki avcılığa ilişkin kayıt defteri tutup ilgili kuruma iletme istekliliği olan bireylerin oransal dağılımı

olduğu bu bölgede, denetimlerin daha çok denizdeki teknelere yapıldığı sonucuna varılabilir.

Diğer yandan, denetimlerin her iki bölgede de yüksek oranlarda Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından yapıldığı tespit edilmiştir (Şekil 27).

Denetimler sırasında, Foça ÖÇK Bölgesi'nde 7 birey, Gökova ÖÇK Bölgesi'nde ise 8 birey teknedeki zorunlu bulundurulması gereken araç veya belge eksikliklerinden veya yanlış yerde avlanma gibi sebeplerden dolayı değişik miktarlarda para cezası almışlardır (Şekil 28).

Görüşülen bireylerle amatör balıkçılığın daha iyi yönetilmesi için, zorunlu bir lisans uygulamasını kabul edip etmeme durumları değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, Foça ÖÇK Bölgesi'nde görüşülen amatör balıkçıların %57,7'sinin, Gökova ÖÇK Bölgesi'nde ise, %70'inin böyle bir uygulamanın gerçekleşmesini desteklediği saptanmıştır (Şekil 29).

Ayrıca, Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların yakaladıkları türlerin adını, boyunu ve miktarını verilecek bir av kartına yazıp daha sonra ilgili kuruma iletme isteklilikleri ölçülmüştür. Av kartı tutma istekliliği Foça ÖÇK Bölgesi'nde %55,4 ve Gökova ÖÇK Bölgesi'nde ise, %78,5 olarak tespit edilmiştir (Şekil 30).

4.2. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki Amatör Balıkçılık Tur Tekneleri

4.2.1. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki Amatör Balıkçılık Tur Teknesi Sahiplerinin Sosyo-Demografik Özellikleri

Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'nde görüşülen amatör balıkçılık tur teknesi sahiplerinin yaş, eğitim, balıkçılık tecrübesi, denizcilik tecrübesi, amatör balıkçılık turu, medeni hal, gelir, kooperatife üyelik, sosyal güvence sahipliği ve asıl mesleklerine ilişkin bilgiler Çizelge 13'de sunulmuştur. Her iki bölgede de asıl mesleği kaptan olanların çoğunluğu dikkat

Çizelge 13. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılık tur teknesi sahiplerinin sosyo-demografik özelliklerine ait tanımlayıcı istatistikler

Ort. ± Std. Sap. (Min.-Maks.)	Foça ÖÇK	Gökova ÖÇK
Yaş	44 ± 12,3 (27-69)	40,9 ± 12 (23-68)
Eğitim	9,6 ± 2,3 (5-15)	10,1 ± 2,3 (5-15)
Balıkçılık tecrübesi	22,1 ± 8,6 (10-45)	20,7 ± 10,6 (1-40)
Denizcilik tecrübesi	24,8 ± 7,3 (10-40)	19,4 ± 10,8 (1-45)
Amatör balıkçılık turu tecrübesi	8,7 ± 2,7 (5-14)	8,20 ± 6,5 (1-20)
Medeni hal	Evli, 14; Bekar, 7; Dul, 1	Evli, 9; Bekar, 3; Dul, 3
Gelir (Yalnızca amatör balıkçılık turlarından) (1: 500'den az; 2: 501-1000, 3: 1001-1500; 4: 1501-2000)	3,3 ± 0,6 (2-4)	2,8 ± 0,8 (1-4)
Kooperatife üye olma durumu	%86,4	%86,7
Sosyal güvence sahipliği	%90,9	%93,3
Meslek	Kamu, 2; Emekli, 3; Ticari balıkçı, 7; Kaptan, 10	Kamu, 2; Emekli, 3; Ticari balıkçı, 5; Kaptan, 5

Resim 13. Foça ÖÇK Bölgesi küçük deniz mevkiinde amatör balıkçılık tur tekneleri

çekmektedir. Bunun sebebi, yazın gezi teknesi olarak faaliyet gösteren tekne sahibi kaptanlar, kış döneminde azalan gezi turlarının yanında amatör balıkçılık turları organize etmektedir. Ayrıca, her iki bölgede de ticari balıkçıların mesleği bıraktıktan sonra veya ek olarak ticari balıkçılığın yanında amatör balıkçılık turları düzenledikleri tespit edilmiştir.

4.2.2. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki Amatör Balıkçılık Tur Teknelerinin Teknik Özellikleri

Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılık tur teknelerinin tekne boyu ve motor gücü özellikleri dikkate alındığında ise tekne boyları açısından Foça ÖÇK Bölgesi'ndeki teknelerin boylarının daha uzun olduğu tespit edilmiştir. Foça ÖÇK Bölgesi'nde amatör balıkçılık tur teknelerinin aynı zamanda motor güçlerinin dikkate değer bir şekilde Gökova ÖÇK Bölgesi'ndeki teknelerden daha yüksek olmasının başlıca sebebi, önceden trol vb avcılık yöntemleri için kullanılan ticari teknelerin motorlarının amatör balıkçılık tur teknelerinde kullanılması gösterilebilir (Çizelge 14).

Çizelge 14. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılık tur teknelerinin boy ve motor gücüne ilişkin tanımlayıcı istatistikler

Ort.±Std.Sap. (Min.-Maks.)	Foça ÖÇK	Gökova ÖÇK
Tekne boyu (Metre)	14,3±3,3 (10-23)	10,2±3,4 (3,7-15,3)
Tekne motor gücü (Beygir gücü)	139,2±53,9 (69-280)	49±45,7 (9-135)

Her iki ÖÇK Bölgesi'nde de turların neredeyse tamamı, önceden yapılan grup organizasyonu ile hafta sonu düzenlenmektedir. Bir yılda toplam düzenlenen tur sayısına bakıldığında Foça ÖÇK Bölgesi'nde amatör balıkçılık turlarının daha yoğun olarak düzenlendiği tespit edilmiştir (Çizelge 15).

Çizelge 15. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılık turlarına ilişkin bir takım göstergeler

Ort.±Std.Sap. (Min.-Maks.)	Foça ÖÇK	Gökova ÖÇK
Tur başına götürülen birey sayısı	11,4±2,6 (5-25)	8,3±2,7 (5-13)
Yıllık toplam götürülen birey sayısı	436,2±130,5 (100-800)	307,6±156,3 (100-600)
Yıllık tur sayısı	38,2±12,7 (20-60)	37,2±13,5 (20-60)
Turlara grup olarak katılım oranı (%)	99,8±1,1 (95-100)	97±9,2 (65-100)
Grup olarak katılımda indirim oranı (%)	0	1,3±5,2 (0-20)
Hafta sonu tur düzenleme (%)	95,2±4,8 (90-100)	92,7±6,8 (80-100)
Tur başına demirlenen nokta sayısı	4,7±0,8 (3-6)	4,7±0,9 (3-7)

Ayrıca her iki bölgede de amatör balıkçılık tur teknelerinin, tur sırasında yem satışı, müşteri ile avcılık ve yakalanan türlerin teknede tüketimi hizmetlerini de verdikleri tespit edilmiştir (Çizelge 16).

Her iki ÖÇK Bölgesi'nde de amatör balıkçılık turu başına ortalama seyahat süreleri yaklaşık 8'er saat olarak tespit edilmiştir. Diğer yandan, her iki bölgenin yaz sezonu ve kış sezonu yapılan avcılık süreleri incelendiğinde ise yaz sezonunda gerçekleştirilen tur sürelerinin kış sezonuna kıyasla daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte,

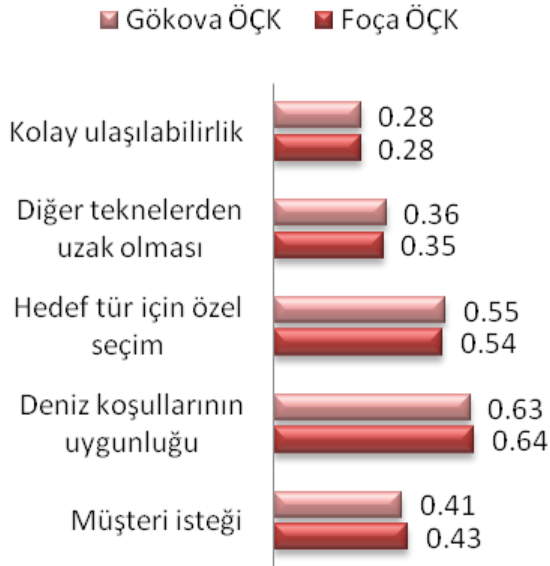
Çizelge 16. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılık tur teknesi sahiplerinin tur ile ilişkili diğer faaliyetlerinin yüzdesel dağılımı

	Av aracı satışı	Yem satışı	Amatör balıkçılık eğitimi verme	Müşteri ile avcılık	Teknede tüketim
Foça ÖÇK	0%	%25,5	0%	%90,9	%18,2
Gökova ÖÇK	0%	%13,3	0%	%93,3	%20

Çizelge 17. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılık tur teknelerinin yaz ve kış sezonunda tur süreleri (saat) ve seyahat mesafeleri (deniz mili)

Ort.±Std.Sap. (Min.-Maks.)	Foça ÖÇK	Gökova ÖÇK
Yaz sezonu	5,1±2,8 (0-10)	6,2±2,5 (0-10)
Kış sezonu	7,6±1,7 (6-10)	8,6±1,7 (7-10)
Yaz-kış ortalama yolculuk süresi	8,6±2 (4-14)	8,3±3 (4-14)
Limandan uzaklık	3,9±1,7 (3-12)	5±2,5 (3-10)

her iki bölgede de özel tekneler ile avcılık yapan bireyler de tespit edildiği gibi, tur teknelerinin limandan uzaklaştıkları mesafenin Gökova ÖÇK Bölgesi'nde Foça ÖÇK Bölgesi'ne kıyasla daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu durumun başlıca sebebi olarak, avcılık alanının Gökova ÖÇK Bölgesi'nde Foça ÖÇK Bölgesi'ne kıyasla daha büyük olması gösterilebilir. Bununla birlikte, Gökova Körfezi'nde tekneler kuzey güney hattı boyunca seyahat ederek avcılık için uygun bölgelere gitmekte ve dolayısıyla daha fazla seyahat etmek zorunda kalmaktadır (Çizelge 17).

Şekil 32. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılık tur teknelerinin amatör balıkçılık için alan seçiminde dikkate aldığı faktörler: BEK Sonuçları

4.2.3. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki Amatör Balıkçılık Tur Teknelerinin Avlanma Alanı Seçiminde Dikkate Aldığı Faktörler: Bulanık Eşli Karşılaştırma Yaklaşımı

Foça ve Gökova ÖÇK Bölgesi'ndeki tur teknelerinin avcılık için uygun alan seçiminde dikkate aldıkları faktörlerin öncelikleri Bulanık Eşli Karşılaştırma (BEK) Yöntemi yardımıyla analiz edilmiştir. Bu kapsamda, alan seçiminde etkili olabilecek faktörler; *Kolay Ulaşılabilirlik*, *Diğer Teknelerden Uzak Olması*, *Hedef Tür İçin Özel Seçim*, *Deniz Koşullarının Uygunluğu* ve *Müşteri İsteği* kriterleri belirlenmiştir. Kriterlerin ikili kıyaslaması ile BEK Yöntemi'nde edilen sonuçlara göre, her iki bölge arasında amatör balıkçılık turları için alan seçiminde dikkate alınan faktörler arasında büyük farklılıklar tespit edilmemiştir. Bununla birlikte, avcılık turlarında en fazla dikkate alınan kriterin, *Deniz Koşullarının Uygunluğu*, olduğu tespit edilmiştir. Ardından, sırasıyla, *Hedef Tür için Özel Seçim*, *Müşteri İsteği*, *Diğer Teknelerden Uzak Olması*, ve son olarak *Kolay Ulaşılabilirlik* gelmektedir. Bu noktada, avcılık tur teknesi kaptanlarının öncelikli olarak teknenin güvenliğini dikkate aldıkları, daha sonra avlanılması hedeflenen türe özel alanlar seçtikleri tespit edilmiştir. Avlanma alanının seçiminde müşterinin isteği ve diğer teknelerden uzak olması kriterleri de değerlendirilmektedir. Son sırada yer alan, *Ulaşımın Kolay Olması* kriteri dikkate değer bir şekilde göz ardı edilmiştir (Şekil 31, Çizelge 18, Çizelge 19).

4.2.4. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki Amatör Balıkçılık Tur Teknelerinin Ekonomik Özellikleri

Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'nde amatör balıkçılık turları düzenleyen teknelerin yakıt, tamir bakım ve diğer giderlerine ilişkin (beslenme ve diğer hizmetler) giderleri Çizelge 20. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılık tur teknelerinin yıllık gider ve gelirleri. Çizelge 20'de gösterilmiştir. Üç gider kalemine ait sonuçlar Foça ÖÇK Bölgesi'ndeki teknelerde Gökova ÖÇK Bölgesi'ndeki teknelere kıyasla daha yüksek bulunmuştur. Özellikle, avcılık turu başına gidilen mesafe Foça ÖÇK Bölgesi'nde daha az olmasına rağmen (Çizelge 17), Foça ÖÇK Bölgesi'ndeki tur teknelerinin motor güçlerinin Gökova ÖÇK Bölgesi'ndekilere kıyasla daha yüksek olması (Çizelge 14), Foça ÖÇK Bölgesi'ndeki teknelerin yıllık ortalama yakıt masraflarının yüksek olmasını açıklamaktadır (Çizelge 20).

Çizelge 18. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılık tur teknelerinin amatör balıkçılık için alan seçiminde dikkate aldığı faktörler: BEK Sonuçları

Foça ÖÇK						Gökova ÖÇK					
No	M	D	H	T	K	No	M	D	H	T	K
1	0,41	0,64	0,64	0,34	0,17	1	0,37	0,56	0,62	0,44	0,23
2	0,52	0,71	0,48	0,29	0,29	2	0,44	0,75	0,42	0,21	0,17
3	0,38	0,57	0,56	0,50	0,34	3	0,41	0,65	0,72	0,24	0,24
4	0,48	0,75	0,48	0,20	0,23	4	0,37	0,56	0,62	0,45	0,17
5	0,44	0,68	0,55	0,31	0,25	5	0,42	0,75	0,39	0,24	0,29
6	0,41	0,66	0,56	0,34	0,25	6	0,41	0,54	0,61	0,39	0,34
7	0,44	0,58	0,65	0,27	0,17	7	0,40	0,71	0,50	0,29	0,29
8	0,41	0,54	0,61	0,39	0,34	8	0,38	0,57	0,56	0,50	0,34
9	0,40	0,71	0,50	0,29	0,29	9	0,48	0,75	0,45	0,25	0,25
10	0,45	0,56	0,64	0,34	0,17	10	0,40	0,56	0,59	0,44	0,27
11	0,38	0,73	0,46	0,36	0,23	11	0,41	0,56	0,63	0,41	0,17
12	0,50	0,75	0,38	0,24	0,29	12	0,41	0,48	0,67	0,44	0,39
13	0,41	0,59	0,57	0,41	0,17	13	0,40	0,71	0,50	0,29	0,29
14	0,41	0,48	0,67	0,44	0,39	14	0,38	0,56	0,56	0,50	0,38
15	0,44	0,71	0,50	0,29	0,29	15	0,46	0,71	0,42	0,33	0,33
16	0,38	0,56	0,56	0,50	0,38						
17	0,46	0,73	0,41	0,36	0,30						
18	0,41	0,54	0,61	0,39	0,34						
19	0,40	0,71	0,50	0,29	0,29						
20	0,38	0,57	0,56	0,50	0,34						
21	0,51	0,75	0,47	0,20	0,20						
22	0,37	0,58	0,55	0,43	0,34						

BEK alternatifleri için Kruskal-Wallis Testi: Ki-Kare (0.01,4) = 13.2767; H = 140.710988*** (Alternatifler 0.01 düzeyinde anlamlı). M: Müşteri isteği, D: Deniz koşullarının uygunluğu, H: Hedef tür için özel seçim, T: Diğer teknelerden uzak olması, K: Kolay ulaşılabilirlik.

Çizelge 19. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılık tur teknelerinin amatör balıkçılık için alan seçiminde dikkate aldığı faktörler: BEK Sonuçları

Ort.±Std.Sap. (Min.-Maks.)	Müşteri isteği	Deniz koşullarının uygunluğu	Hedef tür için özel seçim	Diğer teknelerden uzak olması	Kolay ulaşılabilirlik
Foça ÖÇK	0,43±0,05 (0,37-0,52)	0,64±0,08 (0,48-0,75)	0,54±0,08 (0,38-0,67)	0,35±0,09 (0,20-0,50)	0,28±0,07 (0,17-0,39)
Gökova ÖÇK	0,41±0,03 (0,37-0,48)	0,63±0,09 (0,48-0,75)	0,55±0,10 (0,39-0,72)	0,36±0,10 (0,21-0,50)	0,28±0,07 (0,17-0,39)

Resim 14. Gökova ÖÇK Bölgesi'ndeki amatör balıkçılık tur tekneleri

Her iki ÖÇK Bölgesi'nde de amatör balıkçılık tur teknelerinin turlardan sağladıkları net gelirlere bakıldığında, Foça ÖÇK Bölgesi'nde 10799,2 TL ve Gökova ÖÇK Bölgesi'nde 7456,6 TL olarak tespit edilmiştir. Dolayısıyla, amatör balıkçılık turlarının karlı bir aktivite olduğu söylenebilir.

4.2.5. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki Amatör Balıkçılık Tur Teknelerinin Balık Türleri Üzerine Etkisi

Her iki ÖÇK Bölgesi alanında amatör balıkçılık tur tekneleri ile avcılığa çıkan bireylerin türleri göre avladığı miktarlar Çizelge 21'de verilmektedir. Tur teknesi sahipleri ile yapılan görüşmelerden elde edilen avcılık miktarlarına ilişkin bilgiler doğrultusunda, Mercan, Çipura, Isparoz, Karagöz, Kupes, Ahtapot türlerinin avcılık miktarlarının avlanan tüm türler arasında oransal olarak yüksek olduğu tespit edilmiştir (Şekil 32).

Her iki bölgedeki avcılık baskısı incelendiğinde ise, avcılık gününde avlanan balık miktarı Foça ÖÇK Bölgesi'nde yaklaşık 6 kg ve Gökova ÖÇK Bölgesi'nde ise yaklaşık 5,5 kg olarak tespit edilmiştir (Çizelge 22).

4.2.6. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki Amatör Balıkçılık Tur Teknelerinin Denetimi ve İzlenmesi

Tekne sahibi veya çalışanlarının müşterileri türler, yasal av boyları ve avcılık şekilleri ile ilgili bilgilendirmesi; Foça ÖÇK Bölgesi'nde % 86,4 ve Gökova ÖÇK Bölgesi'nde ise %86,7 olarak tespit edilmiştir. Her iki bölgede de görüşülen amatör balıkçılık tur tekneleri Sahil Güvenlik Komutanlığı görevlileri tarafından denetlendiğini ifade etmiş; kontroller sonucu belge eksikliği veya yasak bölgede avlanmadan kaynaklı para cezası alanların sayısı, her iki bölgede 1'er tekne olarak tespit edilmiştir. Görüşülen tüm amatör balıkçılık tur teknesi sahiplerinin

Çizelge 20. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılık tur teknelerinin yıllık gider ve gelirleri.

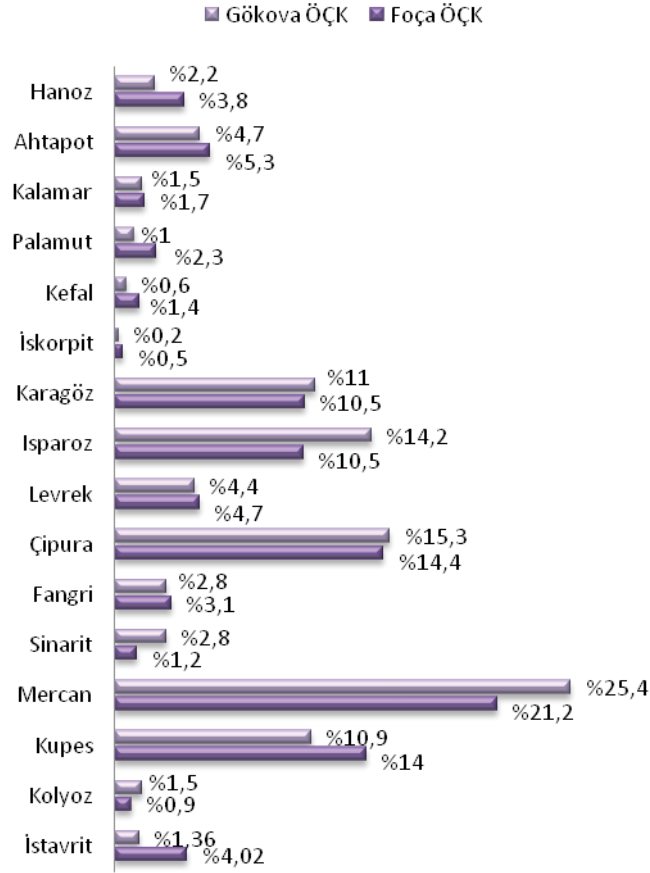
Ort. ±Std.Sap. (Min.-Maks.) (TL)	Foça ÖÇK	Gökova ÖÇK
Yakıt	2240,9±4171,2 (150-15000)	1893,3±3693,1 (150-15000)
Tamir ve bakım	4568,2±5215,1 (1000-20000)	4100±4610,6 (1500-17000)
Diğer	930,2±490,5 (0-1300)	600-500,4 (0-1000)
Ortalama Toplam Yıllık Masraf	7739,27	6593,33
Kişi başı alınan ücret (TL)	42,5±8,4 (30-50)	45,67±17,9 (25-100)
Yıllık avcılığa götürülen birey sayısı	436,2±130,5 (100-800)	307,6±156,3 (100-600)
Ortalama Brüt Gelir	18538,5	14049,9
Ortalama Net Gelir	10799,2	7456,6

Çizelge 21. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılık tur teknelerinde avlanan türlerin miktarlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikler

	Foça ÖÇK		Gökova ÖÇK	
	Ort. ±Std.Sap. (kg) (Min.-Maks.)	Toplam av (kg)	Ort. ±Std.Sap. (kg) (Min.-Maks.)	Toplam av (kg)
İstavrit	12,1±15,4 (0-70)	265	16,7±24,2 (0-70)	65
Kolyoz	2,7±7 (0-30)	60	4,7±10,6 (0-30)	70
Kupes	41,8±25 (10-500)	920	34,7±35,8 (0-100)	520
Mercan	63,6±44,1 (10-200)	1400	80,7±55,5 (10-200)	210
Sinarit	3,6±10,7 (0-50)	80	9±17 (0-50)	135
Fangri	9,3±17,6 (0-50)	205	9±14,4 (0-50)	135
Çipura	44,8±23,5 (15-100)	985	48,7±30,6 (15-100)	730
Levrek	14,1±14,36 (0-60)	310	14±20,6 (0-60)	210
Isparoz	31,4±38,58 (0-100)	690	45,3±37,8 (0-100)	680
Karagöz	31,6±15,99 (5-60)	695	35,3±20,9 (5-60)	530
İskorpit	1,4±3,51 (0-10)	30	0,7±2,6 (0-10)	10
Kefal	4,1±7,34 (0-20)	90	2±5,61 (0-20)	30
Palamut	6,8±17,56 (0-50)	150	3,3±12,9 (0-50)	50
Kalamar	5±7,40 (0-20)	110	4,7±6,4 (0-20)	70
Ahtapot	15,9±20,27 (0-50)	350	15±19,6 (0-50)	225
Hanoz	11,5±18,79 (0-50)	252	6,9±14,4 (0-50)	104
Toplam		6592		4774

yarısından fazlası teknelerinde tebliğ bulunduğunu belirtirken, büyük kısmı amatör balıkçılık turizmi için mevcut bulundurulması gereken belgelerin

yeterli olduğunu düşünmektedir. Son olarak, amatör balıkçılık turları düzenlemek için gerekli olan amatör balıkçılık turizm iznine ödenen ücreti adil bulma durumu incelendiğinde; tekne sahiplerinin Foça ÖÇK Bölgesi'nde %77,3'ü ve Gökova ÖÇK Bölgesi'nde %60'ı bu ücretin adil olduğunu belirtmiştir (Şekil 33).

Şekil 33. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılık tur teknelerinde avlanan türlerin yüzdesel dağılımı

Çizelge 22. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılık tur teknelerinin tur başına ortalama ve maksimum av miktarları ve yıllık tur sayılarına ait tanımlayıcı istatistikler

Ort.±Std.Sap.(kg) (Min.-Maks.)	Foça ÖÇK	Gökova ÖÇK
Ortalama av miktarı	6,1±2,1 (3-10)	5,7±2,6 (3-10)
Maksimum av miktarı	14,9±5,5 (10-30)	11,9±7,9 (6-30)
Yıllık tur sayısı	38,2±12,7 (20-60)	37,2±13,5 (20-60)
Toplam av miktarı	6592	4774

4.3. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki Amatör Balıkçılığın Ekonomik Değeri

Çalışma kapsamından Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılığın ekonomik değerini ortaya koyabilmek amacıyla Seyahat Maliyeti (SM) ve Koşullu Değerleme (KD) yöntemlerinden faydalanılmıştır.

4.3.1. Seyahat Masrafı Yaklaşımı

Çalışmada her iki bölgede görüşülen amatör balıkçıların, amatör balıkçılık günü başına tüketici rantları hesaplanmıştır. Bu noktada her iki bölgede de amatör balıkçılığın yıllık ekonomik değerini ortaya koyabilmek amacıyla, amatör balıkçıların yıllık amatör balıkçılık günü sayıları ve bugünlerde yaptıkları, balıkçılık ekipmanı, yem, ulaşım, konaklama ve diğer (beslenme vb.) masrafları ile sosyo-ekonomik özellikleri dikkate alınmıştır.

Yapılan hesaplamalar sonucu, amatör balıkçılığa çıkan bireylerin SM Yöntemi ile tüketici rantları hesaplanmıştır. Foça ÖÇK Bölgesi'ndeki amatör balıkçıların günlük bireysel tüketici rantı 79,7 TL olarak hesaplanırken, Gökova ÖÇK Bölgesi'ndeki amatör balıkçıların günlük tüketici rantı 48,2 TL olarak hesaplanmıştır. Bireylerin seyahat masrafları üzerindeki etkili sosyo-demografik ve ekonomik faktörler, sayı verisi setindeki (amatör balıkçılık günü) aşırı yayılım sınırları olmaması nedeniyle sıfır budanmış, negatif binomial regresyon model yardımı ile analiz edilmiştir (Çizelge 23).

Her iki bölge için ayrı ayrı gerçekleştirilen hesaplamalar sonucu, Foça ÖÇK Bölgesi'ndeki *Gelir*, *Tecrübe*, *TopYıllık_Masrafı* değişkenleri pozitif, *SM*, *Aylık_gelirin_miktarı* ve *uzaklık_km* değişkenleri ise, yıllık gerçekleştirilen avcılık günü sayısı (*Av_günü*) ile negatif ilişki içinde olduğu saptanmıştır. Özetle, gelir seviyesi, amatör balıkçılık tecrübesi ve amatör

Şekil 34. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılık tur tekneleri ile ilgili yönetsel bulgular

Çizelge 23. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların yıllık amatör balıkçılığa olan talepleri (avcılık günü) üzerinde etkili faktörlerin negatif binomial regresyon model ile analizi

Bağımsız değişkenler	Foça ÖÇK		Gökova ÖÇK	
	Katsayı	Std. Hata	Katsayı	Std. Hata
Yaş	-0,00046	0,01325	0,02582***	0,00052
Medeni Hal	0,25374	0,21279	0,07985	0,08327
Eğitim	-0,01367	0,02495	0,07847***	0,02528
Gelir	0,15279***	0,04502	-0,08357***	0,02529
Tecrübe	0,03473***	0,01591	-0,01594*	0,00012
TopYıllık_Masrafı	0,00238***	0,00063	0,00052***	0,00462
SM	-0,01216***	0,00159	-0,00052***	0,00351
Ortavsaati	-0,03395	0,03425	-	-
Toplam_av	0,00143	0,00163	0,00042*	0,00423
Avtakım_değeri	-0,00346	0,00846	-	-
Aylık_gelirin_miktarı	-0,00054**	0,00043	0,00272	0,00081
Öi	0,00032	0,00366	-0,01592***	0,00264
Uzaklık_km	-0,00623*	0,00921	-0,00524***	0,00256
Sabit	3,37***	0,51	2,78	0,32
Bağımlı değişken	Av_Günü		Av_Günü	
Logaritmik olabilirlik	-146,30		-595,75	
Ki-Kare (11) Olabilirlik Oranı	54,18		190,33	
Olabilirlik>Ki-Kare	0,00001		0,00001	
Yalancı R2	0,16		0,14	
Alfa değeri	0,06	0,02	0,10	0,01
Gözlem sayısı	130		130	

balıkçılığa yıllık yaptığı toplam masraf daha fazla olan bireyler, az olanlara kıyasla daha fazla amatör balıkçılığa katılmaktadırlar. Öte yandan, amatör balıkçılık gibi aktivitelere aylık gelirinden daha fazla miktar ayıran bireyler az ayıranlara kıyasla daha az amatör balıkçılık aktivitesine katılmaktadır; dolayısıyla bu bireylerin amatör balıkçılığın yanında diğer rekreasyonel aktivitelere de önemli bütçe ayırdıkları söylenebilir. Ayrıca, ikamet edilen yerden avcılık noktasına geline mesafenin artması ile bireyler daha az sayıda amatör balıkçılık aktivitesine katılmaktadır. Son olarak beklenildiği gibi avcılık gününe ait seyahat maliyetinin artması bireylerin daha az sayıda avcılık yapmasına neden olmaktadır (Çizelge 23).

Diğer yandan, Gökova ÖÇK Bölgesi için gerçekleştirilen analiz sonuçlarına göre, yıllık gerçekleştirilen toplam amatör balıkçılık günü (Av_günü), Yaş, Eğitim, TopYıllık_Masrafı ve Toplam_av değişkenleri ile pozitif, Gelir, Tecrübe, Öİ ve uzaklık_km ve beklenildiği gibi SM değişkeni ile negatif ilişki içinde olduğu tespit edilmiştir. Sonuçlara göre, yaşça daha büyük bireylerin, eğitim seviyesi daha yüksek bireylerin, amatör balıkçılığa yaptığı yıllık toplam masrafı daha yüksek bireylerin ve yıllık toplam avcılık miktarı daha fazla olan bireylerin; az olanlara kıyasla, bir yılda daha fazla amatör balıkçılık aktivitesine katıldıkları tespit edilmiştir. Öte yandan, gelir düzeyi, amatör balıkçılık tecrübesi, bir yıllık zorunlu amatör balıkçılık lisansı için ödeme isteği, ikamet edilen yerden alana geldiği mesafesi ve avcılık günü seyahat maliyeti daha yüksek olan bireyler, daha az olan bireylere kıyasla bir yılda daha az sayıda amatör balıkçılık aktivitesine katılmaktadır (Çizelge 23).

Çizelge 24. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların yıllık amatör balıkçılık lisansı için ödeme isteklilikleri

Ödeme İsteği (TL) Ort.±Std.Sap. (Min.-Maks.)	
Foça ÖÇK	38,1±50,3 (0-200)
Gökova ÖÇK	17,6±20,9 (0-100)

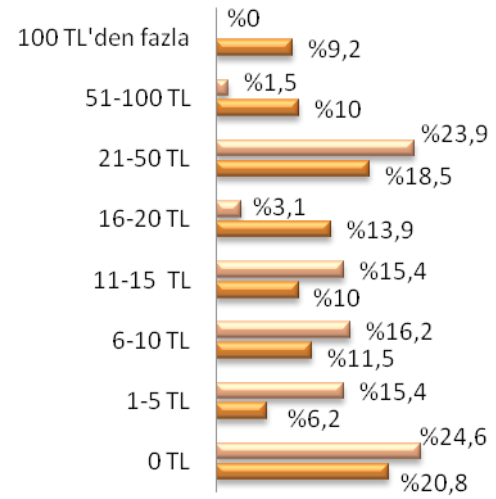
4.3.2. Koşullu Değerleme Yaklaşımı

Çalışma kapsamında, Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların bu bölgelerde avlanmak için bir yıllık zorunlu amatör balıkçılık lisansı için ödeme istekleri hipotetik senaryo ile değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, bir yıllık zorunlu amatör balıkçılık

Çizelge 25. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların bir yıllık zorunlu amatör balıkçılık lisansı için ödeme isteklerini etkileyen faktörlerin tobit model ile analizi

	Foça ÖÇK		Gökova ÖÇK	
	Katsayı	Std. Hata	Katsayı	Std. Hata
Bağımsız değişkenler				
Yaş	4,68254**	2,38376	-	-
Medeni_Hal	-49,64357	48,30364	-	-
Eğitim	-	-	20,89328**	8,32435
Gelir	-13,57257	9,99378	-	-
Amtbalıkçı_belge	84,50152*	44,40527	-16,63958**	7,21356
Tecrübe	-2,10252	2,05865	0,15109**	0,13453
Yem_masrafı	0,12436	0,07326	-0,04296	0,02647
Ulaşım_masrafı	-0,07527	0,07692	-	-
Diğer_masraflar	0,04732*	0,03269	-0,01283	0,00021
Tambak_masrafı	-0,04265**	0,02326	-	-
Av_günü	-0,25328	0,41379	-0,16363*	0,09423
SM	0,87624	0,55349	-0,28269	0,25682
Ortavsaati	17,58362***	6,72267	2,72378**	1,17347
Toplam_av	-	-	0,05326*	0,03234
Avtakim-deger	-	-	0,00012	0,00732
Aylık_gelir_miktari	-0,09438	0,10738	0,10639***	0,03267
Sabit	-174,07**	75,61	-65,32	37,52
Bağımlı değişken	F_Öi		G_Öi	
Test İstatistiği: Ki-Kare (p-değeri)	87,21 (0,02)		6,47 (0,04)	
Logaritmik olabilirlik	-659,81		-439,62	
Sigma	124,36		17,19	
Gözlem sayısı	130		130	

■ Gökova ÖÇK ■ Foça ÖÇK

Şekil 35. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçıların ödeme istekliliği arasındaki oransal dağılım

lisansı için ödeme isteği miktarları, Foça ÖÇK Bölgesi'nde 38,1 TL ve Gökova ÖÇK Bölgesi'nde 17,6 TL olarak belirlenmiştir. Foça ÖÇK Bölgesi'nde görüşülen bireylerin Gökova ÖÇK Bölgesi'nde görüşülen bireylere göre yaklaşık iki kat daha fazla ortalama ödeme isteğine sahip oldukları saptanmıştır (Çizelge 24).

Her iki bölgede de ödeme isteği miktarları belirli gruplar arasında incelendiğinde, hiç ödeme yapmak istemeyenlerin yüzdesel oranı Foça ÖÇK Bölgesi'nde %20,8 ve Gökova ÖÇK Bölgesi'nde %24,6 olarak tespit edilmiştir. Gökova ÖÇK Bölgesi'nde 100 TL'den fazla ödeme isteğinde bulunulmaz iken, 21-50 TL arası ödeme isteği değerleri Foça ÖÇK Bölgesi için %18,5 ve Gökova ÖÇK Bölgesi için %24 olarak tespit edilmiştir. Diğer gruplara ilişkin ödeme isteği değerlerinin dağılımı da Şekil 34'de gösterilmiştir.

Her iki ÖÇK Bölgesi için de bireylerin ödeme istekleri üzerinde etkili olan faktörler tobit regresyon model tahmini ile analiz edilmiştir. Tobit regresyon analizi sonucu, Elde edilen bulgulara göre, Foça ÖÇK Bölgesi'nde Yaş, Amtbalıkçı_belge, Diğer_masraflar ve Ortavsaati değişkenleri Öİ üzerinde pozitif etkiye sahip iken, Tambak_masrafı değişkenlerinin negatif etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Özetle, yaşça büyük, amatör balıkçılık belgesine sahip olan, avcılıkla ilişkili beslenme gibi masrafları daha fazla olan ve bir avcılık gününde daha fazla sürelerde avcılık yapan bireylerin, bu faaliyetleri daha az yapanlara kıyasla daha yüksek ödeme isteği değerlerine sahip olduğu saptanmıştır. Diğer yandan, Gökova ÖÇK Bölgesi'nde görüşülen

amatör balıkçıların ödeme istekleri ile *Eğitim, Tecrübe, Ortavaaati, Toplam_av* ve *Aylık_gelir_miktarı* değişkenleri pozitif ilişki içindeyken, *Amtbalıkçı_belge* ve *Av_günü* değişkenleri ile negatif ilişki içindedir. Özetle, eğitim seviyesi yüksek olan, daha yüksek balıkçılık tecrübesine sahip olan, avcılık için bir günde daha fazla vakit harcayan ve aylık gelirinden bu tip rekreasyonel aktiviteler için daha yüksek bütçe ayıran bireyler, daha az ayrılanlara kıyasla daha yüksek ödeme isteği değerleri belirtmiştir. Bununla birlikte, amatör balıkçılık belgesi sahibi olanlar ve bir yılda daha fazla avcılığa çıkan bireyler daha az olanlara göre daha düşük ödeme isteği belirtmiştir (Çizelge 25).

4.4. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki Amatör Balıkçılığın Sorunları, Öneriler ve GZFT (Güçlü Yönler, Zayıf Yönler, Fırsatlar, Tehditler) Analizi

GZFT Analizi

Güçlü Yönler

Her iki ÖÇK Bölgesi'nin de zengin doğal denizel biyoçeşitliliğe sahip olması ve bir takım endemik türlere ev sahipliği yapması, bu bölgeleri amatör balıkçılar için cazip hale getirmektedir. Amatör balıkçılar için zengin tür çeşitliliği, doğal güzellik, alana kolay erişebilirlik gibi nedenler önemlidir. Bunlara ilave olarak, her iki ÖÇK Bölgesi'nde de tekne ile kıyıdan avlanacak çok sayıda avcılık alanı bulunmaktadır. Özellikle Foça ÖÇK Bölgesi'nde kooperatif çatısı altında toplanmış yaklaşık 25 teknenin varlığı ve toplamda 30'a yakın teknenin çalıştığı bilinmektedir. Gökova ÖÇK Bölgesi'nde ise, Akyaka, Akçapınar, Çamlı, Karacasöğüt, Akbük ve Ören başta olmak üzere 100'e yakın teknenin amatör balıkçılık turları düzenlemeye uygun olması ve büyük kısmının kışın gezi talebinin az olduğu zamanlarda amatör balıkçılık turlarını düzenli veya düzensiz olarak gerçekleştiriyor olması amatör balıkçılığın önemini göstermektedir. Her iki ÖÇK Bölgesi'nin özellikle büyükşehirlere yakın ve şehirlere yakın özel araç veya toplu ulaşım araçları ile kolay ulaşılabilir konumda olması her iki bölgede de amatör balıkçılık potansiyelinin büyüklüğüne işaret etmektedir. Burada çalışmanın diğer sonuçlarıyla da desteklendiği görülen amatör balıkçılığın, yüksek sosyal ve ekonomik değere sahip olduğu söylenebilir. Kısaca, amatör balıkçılık gerçekleştirildiği her iki bölgede de hizmet sektöründe de dikkate değer artış sağlamaktadır. Ayrıca, her iki bölgenin de alternatif turizm etkinliklerine açık olması sadece amatör balıkçılık

turizmini değil aynı zamanda diğer turizm şekillerini de olumlu olarak etkilemektedir (Çizelge 26).

Zayıf Yönler

Öncelikle, her iki ÖÇK Bölgesi'nde görüşülen amatör balıkçıların, amatör balıkçılığın yönetimi ile ilgili yasal düzenlemelerden tam olarak haberdar olmadıkları tespit edilmiştir. Genel olarak, amatör balıkçılığın balık stokları üzerine etkisinin ayrıntılı olarak bilinmemesi ve amatör balıkçılıkla ilgili yeterli bilimsel araştırmanın yürütülmemiş olması, her iki bölgedeki amatör balıkçılığın ekosistem temelinde sürdürülebilirliği için dezavantaj oluşturmaktadır.

Rekreasyonel bir aktivite sırasında, ilgili kurum tarafından gerçekleştirilen kontrol ve denetimlerde uygulamalardan kaynaklı psikolojik olarak olumsuz yönde rahatsızlık verici hatalar, amatör balıkçılığı cazip olmaktan uzaklaştırabilir. Özellikle tur tekneleri için gerekli olan belgelerin düzensizliği/karışıklığının fazlalığı yasal olarak amatör balıkçılık turu düzenlemek isteyen bireyleri zorlamaktadır.

Denizde ve kıyıda amatör balıkçılık için özel olarak belirlenmiş alanların olmaması, özel tekneler ile amatör balıkçılık tur teknelerini dağınık bir şekilde avlanmaya itmektedir. Buna ek olarak, mevcut kooperatiflerin üyelerinin birlikte hareket etmemesi, amatör balıkçılık turları ile ilgili sorunların çözümünü zorlaştırmaktadır.

Her iki bölgede de gözlemlenen ve çoğu bilinçli olarak gerçekleştirilen kaçak (belgesiz) amatör balıkçılık turları düzenlenmesi de, gruplar arasında çatışmalara sebep olmaktadır. Kaçak ve belgesiz amatör balıkçılık turları düzenleyen tekne sahipleri arasında ticari balıkçıların varlığı ise dikkat çekmektedir.

Amatör balıkçılık turları ile ilgili bazı tekne sahipleri internet siteleri ve reklam broşürü gibi araçlar ile tanıtım yaparken diğer yandan, çoğu amatör balıkçı turları daha önce gelen birinin tavsiyesi ile gelen gruplara tur düzenlemektedir. Bu durum da amatör balıkçılık turlarının daha düzensiz, zamanlarının belirsiz ve dolayısıyla sağlanacak düzenli gelirin düzensiz hale gelmesine sebep olmaktadır.

Her iki bölgede de görüşülen bireylerin tamamı amatör balıkçılık ile ilgili herhangi bir dernek ve organizasyona üye olmadıklarını belirtmiştir. Amatör balıkçılar, bu organizasyonların eksikliği ile birlikte amatör balıkçılığa ilişkin avcılık yöntemleri, türler, av zamanları ve denizcilik ile ilgili bilgi alabilecekleri veya paylaşımında bulunabilecekleri imkanlardan yoksun kalmaktadır (Çizelge 26).

Fırsatlar

Her iki çalışma alanı da ÖÇK Bölgesi olması sebebiyle amatör balıkçılığın gerçekleştirilebildiği diğer bölgelerden daha avantajlı konumdadır. ÖÇK statüsü ile birlikte bölgelerde ulusal ve uluslararası boyutta pek çok proje yapılması ve yeni projeler için fon bulma imkanının yüksek olması önemli bir fırsattır. Ayrıca balıkçılık ve deniz ortamına ilişkin önceden yapılmış çalışmaların varlığı, yapılacak yeni araştırmalar için destekleyici rol oynamaktadır. Çalışma kapsamında değerlendirilen amatör balıkçıların bir yıllık zorunlu amatör balıkçılık lisansı için ücret ödeme ve amatör balıkçıların avcılığa dair izleme çalışmaları için av kartını doldurma istekleri geleceğe dönük yönetimsel düzeyde yol gösterici durumdadır.

Tüm ulusal avcılığı kapsayan Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü tarafından balıkçılık gücünü düşürmek için tekne satın alma ve filodan düşürme programının başlatılmasıyla bölgedeki av baskısının azalacak olması, amatör balıkçılığın da faydalandığı balık stoklarını doğrudan etkileyecektir.

Gelecekte amatör balıkçılık turlarının sayısının artması, amatör balıkçılık faaliyetlerinin her alanında (ekipman temini, turlar, konaklama, ulaşım ve gıda işletmeleri vb.) istihdamın artmasına, var olan işgücü potansiyelinin kullanılmasına olanak sağlayacaktır.

Her iki bölgede de geleneksel küçük ölçek balıkçılığın yaygın olması ve teknelerin çoğunun amatör balıkçılık turları düzenlemek için gereken evrakların temini halinde turları düzenlemeye hazır olması, amatör balıkçılık turlarını küçük ölçek balıkçılar için gelir kapısı haline getirebilir. Bununla birlikte, ulusal düzeyde ekoturizm bilincinin artması, her iki bölgede de üniversite, sivil toplum kuruluşları gibi

Resim 15. Foça ÖÇK Bölgesi'nde kıyıda avlanan amatör balıkçılar ile yüz yüze görüşmeler

amatör balıkçılığa yol gösterici olabilecek iletişim kanallarının bulunması amatör balıkçılığı destekleyici etkenlerdir. Ayrıca, yazlık gezi tur teknelerinin her iki bölgede de özellikle sonbahar, kış ve ilkbahar sezonlarında ek gelir getirici aktivite olarak amatör balıkçılık turlarını düzenlemesi, amatör balıkçılık turizmini bölge halkları için cezbedici hale getirmektedir (Çizelge 26).

Tehditler

Her iki bölgede de amatör balıkçılığı tehdit eden ve olumsuz algılanmasına sebep olan bir takım unsurlar söz konusudur. Bunların başında, yasadışı avcılık ve yasadışı avlanan türlerin otel, restoran gibi yerlere satılması veya doğrudan pazarda satışa sunulması gelmektedir. Ayrıca balık stoklarını yakından ilgilendiren yasadışı trol ve gırgır avcılığı da amatör balıkçılığı tehdit etmektedir. Özellikle, her iki bölgede de avcılık faaliyeti gösteren zıpkınla avlanan bazı amatör balıkçıların, avcılığı ticari boyutlarda gerçekleştirmesi ve özellikle orfoz, lahos, akya, ahtapot, sinagrit, çipura, levrek gibi ekonomik değeri yüksek olan türleri avcılık limitlerinin üzerinde avlaması, amatör balıkçılığın bir korsan avcılık yöntemine dönüşmesine sebep olmaktadır. Yasadışı tüplü zıpkın avcılığı veya gece ışık kaynağı ve tüple dalış ile zıpkın avcılığının sıklığı yuvarıdaki tehditleri desteklemektedir.

Avcılığın deniz ortamına olan olumsuz etkisi ile ilişkili olarak, denize düşürülen veya bırakılan kurşun, misina, kamış gibi ekipmanlar da dikkate değer miktardadır.

Tehditler arasında, tur ve özel teknelerin bilinçsizce hassas alanlara demirlemelerinden kaynaklanan tahribatın etkisini de belirtmek gerekir. Özellikle tekne ile avcılıkta, amatör balıkçılık sahalarının belirsiz olması ticari balıkçılar, özel yatlar ve amatör balıkçılık tekneleri arasında çatışmalara sebep olmaktadır.

Her iki bölgede de tekne sahibi amatör balıkçıların çekek yeri ile ilgili sıkıntıları tespit edilmiştir. Son olarak, amatör balıkçılığın izlenmesine yönelik herhangi çalışma olmaması, amatör balıkçı sayısının tespitini ve dolayısıyla amatör balıkçılıktan kaynaklı av baskısının ölçülmesini zorlaştırmaktadır (Çizelge 26).

Çizelge 26. Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılığın GZFT analizi, ¹Foça ÖÇK; ²Gökova ÖÇK

GÜÇLÜ YÖNLER

- Zengin denizel biyoçeşitliliğin var olması^{1,2}
- Avcılık için hava koşullarının uygun olması^{1,2}
- Çok sayıda avcılık alanının var olması^{1,2}
- Yerleşim yerlerinden toplu ulaşım aracı veya özel araçlar ile kolay ulaşılabilir olması^{1,2}
- Amatör balıkçılık tur teknelerinin faaliyet gösteriyor olması^{1,2}
- Yüksek sosyal ve ekonomik değere sahip olması^{1,2}
- Hizmet ve perakende sektöründeki talep artışı ile ekonomiye katkı sağlaması^{1,2}
- Amatör balıkçıların avlanırken alanın koruyucuları gibi davranması^{1,2}
- Alternatif turizm etkinliklerine açık olması^{1,2}
- Amatör balıkçılık tur teknelerine ait bir kooperatifin varlığı^{1,2}
- Geleneksel küçük ölçek balıkçılığın varlığı^{1,2}
- Amatör balıkçılık tur tekneleri kooperatifine ait ofisin olması^{1,2}
- Amatör balıkçılık tur teknelerinin reklam amaçlı internet sitelerinin olması²
- Kolay av aracı ve taze yem temini^{1,2}

ZAYIF YÖNLER

- Amatör balıkçılıkta lisans sistemine geçilememesi^{1,2}
- Amatör balıkçılık için bir yönetim planı olmayışı^{1,2}
- Amatör balıkçılığın balık stokları ve deniz ortamı üzerindeki etkisinin bilinmemesi^{1,2}
- Yasal düzenlemeler ile ilgili farkındalık azlığı^{1,2}
- Sektör içi ve sektörler arası çatışmalardan dolayı kaynakların korunmasında anlaşmaya varılamaması^{1,2}
- Kontrol ve denetimdeki uygulamadan kaynaklı hatalar ve yetersizlikler^{1,2}
- Amatör balıkçılık turu düzenleme ile ilgili belgelerin düzensizliği/karışıklığı^{1,2}
- Amatör balıkçılığın yönetiminden kaynaklı sorunlar^{1,2}
- Amatör balıkçıların av alanlarının kıyıda ve denizde açık bir şekilde ayrılmamış olması^{1,2}
- Amatör balıkçılık eğitimi olmaması^{1,2}
- Kıyıda yapılan avcılıkta sınırlı sayıda türün avlanabilmesi^{1,2}
- Kooperatif üyeleri arasında dayanışma eksikliği^{1,2}
- Amatör Balıkçılık Turizm İzni belgesi almadan amatör balıkçılık turlarının düzenlenmesi^{1,2}
- Balıkçılık turu tanıtım ve organizasyonu eksikliği^{1,2}
- Balıkçılık tur teknelerinin kooperatif çatısı altında organize edilerek düzenli olarak faaliyet göstermemesi^{1,2}
- Bölgede amatör balıkçılık dernek/kulüplerinin olmaması^{1,2}
- Avcılık, balıklar ve denizcilik ile ilgili bilgi eksikliği^{1,2}
- Tekne ile avcılık maliyetlerinin yüksek olması^{1,2}

FIRSATLAR

- Özel Çevre Koruma Bölgesi olması^{1,2}
- Yönetimde kullanılmak üzere amatör balıkçıların zorunlu amatör balıkçılık lisansı için ücret ödeme istekliliği^{1,2}
- Amatör balıkçıların koruma ile ilgili aktivitelere katılma istekliliği^{1,2}
- Amatör balıkçıların avcılığa dair izleme çalışmaları için av kartını doldurma istekliliği^{1,2}
- Bölgenin ÖÇK statüsü ile birlikte çevre odaklı projelere fon bulma olanağının yüksek olması^{1,2}
- Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü tarafından balıkçılık gücünü düşürmek için tekne satın alma ve filodan düşürme programının başlatılmasıyla bölgedeki av baskısının azalacak olması^{1,2}
- Balıkçılığa ve denizel ortama dair önceden yapılmış araştırmaların var olması^{1,2}
- Amatör balıkçılık faaliyetlerinin her alanında (ekipman temini, turlar, konaklama, ulaşım ve gıda işletmeleri vb) işgücü potansiyeli bulunması^{1,2}
- Geleneksel balıkçılık kültürünün yaygın olması^{1,2}
- Ulusal düzeyde amatör balıkçılığı da kapsayan ekoturizm bilincinin artması^{1,2}
- Üniversite, STK ve paydaş kurumlarla katılımcı bir yönetim anlayışı ve iletişim ortamının bulunması^{1,2}
- Yazlık gezi tur teknelerinin kişin amatör balıkçılık tur teknesi olarak faaliyet göstererek ek gelir yaratması^{1,2}
- Amatör balıkçılığın geleneksel küçük ölçekli balıkçılar için ek gelir olanağı yaratması^{1,2}
- Bölgede bölgesel, ulusal ve uluslararası projelerin varlığı (Örneğin; Türkiye'nin Deniz ve Kıyı Koruma Alanları Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi, 2009-2014)^{1,2}

TEHDİTLER

- Birçok türün aşırı avcılığa maruz kalması^{1,2}
- Tüplü veya tüpsüz yasadışı zıpkınla avcılık^{1,2}
- Her türlü balıkçılığa kapalı hassas alanların yeterince korunamaması^{1,2}
- Yasadışı trol ve gırgır avcılığı^{1,2}
- Özellikle zıpkınla avlanan türlerin bölgedeki otel, restoran, yerel pazar gibi yerlerde satışa sunulması^{1,2}
- Alan kullanımı konusunda belirsizliklerin paydaş gruplar (ticari balıkçılar, amatör balıkçılar, yatlar) arasında çatışmalara neden olması^{1,2}
- Avcılıktan sonra avlanan balığın sağlığı konusunda yeterli önlemlerin alınmıyor olması^{1,2}
- Özellikle tekne kullanımında yüksek vergi kesintileri
- Tur tekneleri ve özel tekneler için çekek yerlerinin yetersizliği^{1,2}
- Özellikle yaz sezonunda kıyı alanları üzerinde yoğun turizm baskısı ve alan kullanımındaki belirsizlikten kaynaklı kıyıda amatör avcılığın zorlaşması^{1,2}
- Avlanacak hedef türler ve avlama yöntemleri ile ilgili bilgi eksikliği^{1,2}
- Av sahalarında farklı kullanıcılarının olması (gezi tekneleri, yatlar, su sporları, ticari balıkçılar, tüplü ve serbest dalıcılar vb)^{1,2}
- Amatör balıkçı sayısındaki artış ile kayıt ve denetimin eksik olması^{1,2}
- Bölgede amatör balıkçılıkla ilgili bilimsel araştırmaların azlığı^{1,2}
- Tur tekneleri kooperatifleri üyelerinin kooperatif çatısı altında birlikte hareket etmemesi^{1,2}
- Tur teknelerinin ve özel teknelerin bilinçsiz demirlemeden kaynaklı zemine verdikleri tahribat^{1,2}
- Tekne ile avlanan amatör balıkçıların denizcilik bilgilerinin eksikliği^{1,2}
- Avcılık sırasında denizde bırakılan av araçlarının yarattığı kirlilik^{1,2}
- Amatör balıkçılıkta av miktarının net olarak bilinmemesi^{1,2}

Değerlendirme ve Sonuç

6

Foça ve Gökova ÖÇK Bölgeleri'ndeki amatör balıkçılık, genellikle emekli veya kamu personeli olan düşük gelir gruplarının tercih ettiği ve çoğunlukla orta yaş üzeri bireylerin ilgi gösterdiği bir aktivite olarak ön plana çıkmaktadır. Her iki bölgede de öncelikli olarak amatör balıkçılığın, sosyal yönünün ortaya çıktığı görülmektedir. Bunun göstergeleri olarak, bireylerin bu aktiviteyi daha çok ruhsal dinginlik sağlamanın yanında boş zamanlarını değerlendirmek ve sportif bir aktivite amacıyla yapmaları gösterilebilir. Amatör balıkçılığın özellikle hafta sonları ve gün doğumundan itibaren günün her saatinde ve arkadaş grupları, aile fertleri ile birlikte yapılması, bu aktivitenin sosyal yönünü daha da kuvvetlendirmektedir. Bunlara ilave olarak, aynı şirket veya fabrika çalışanlarının genellikle hafta sonları düzenledikleri amatör balıkçılık tur organizasyonları ile kendilerine doğa içinde alternatif bir sosyal aktivite yarattığı görülmektedir.

Yapılan hesaplamalar sonucu, her iki bölgenin toplam ekonomik değeri Koşullu Değerleme (KD) ve Seyahat Maliyeti Yöntemi (SMY) yardımı ile bulunmuştur. SMY ile elde edilen sonuca göre Foça ÖÇK Bölgesi'ndeki amatör balıkçılığın ekonomik değeri 120 milyon TL (119.234.490 TL) ve Gökova ÖÇK Bölgesi'ndeki amatör balıkçılığın ekonomik değeri ise, 33. milyon TL (33.250.144 TL) olarak tespit edilmiştir. Diğer yandan, koşullu değerlendirme senaryosu kapsamında elde edilen sonuca göre bireylerin bir yıllık zorunlu amatör balıkçılık lisansı için ödeme istekleri değerlendirilmiş ve Foça ÖÇK Bölgesi için toplam 593.206 TL ve Gökova ÖÇK Bölgesi için de 139.740 TL ekonomik değer hesaplanmıştır. Bireylerin yıllık ödemeye razı oldukları amatör balıkçılık lisans ücreti, amatör balıkçılığa ilişkin eğitim, bilgilendirme ve sertifikalandırma faaliyetleri için yeterli bir bütçe olarak değerlendirilebilir.

Bireysel olarak gerçekleştirilen amatör balıkçılık aktivitelerine ek olarak tur teknelerine olan talebin oldukça yüksek olması ekonomik aktiviteyi daha yüksek düzeye çıkarmaktadır. Bölgeler arası toplam avcılık miktarlarında iki misli fark dikkat çekmektedir. Foça ÖÇK Bölgesi'nde görüşülen bireylerin yıllık toplam avladıkları su ürünleri miktarı yaklaşık 25 tonun üzerinde iken, Gökova ÖÇK Bölgesi'nde bu rakam 12,5 ton civarında tespit edilmiştir. Ancak burada sadece görüşülen bireyler üzerinden hesaplama yapıldığı gözden kaçırılmamalıdır. Buna ek olarak, amatör balıkçılık adı altında yapılan yasadışı avcılıkla ilgili olarak da herhangi bir veri toplanamamış ve söz konusu rakamlara dahil edilememiştir. Oysa Ünal ve

diğ. (2009), Gökova'da Akyaka Su Ürünleri Kooperatifi'nin yıllık gelirinin %30'unu lahos, orfoz gibi türlerin oluşturduğunu ancak her iki türün de özellikle zıpkınla yapılan yasadışı avcılık baskısı altında büyük zarar gördüğünü ifade etmektedir. Ünal ve Erdem (2009) ise kooperatif kaynaklarına dayanarak Gökova Körfezi'nde yılda 2,5 ton lahos, 1 ton sinagrit, 1,5-2 ton levreğin yasadışı avlanan zıpkıncılar tarafından vurulduğunu ve bu rakamların ilgili türlerin kooperatif kayıtlarının üzerinde olduğunu rapor etmektedir.

Foça ÖÇK Bölgesi'nde görüşülen bireylerin ortalama ödeme istekliliğinin (38,1 TL), Gökova ÖÇK Bölgesi'nde görüşülen bireylerinkine (17,6 TL) kıyasla yaklaşık iki kat daha fazla olması, açıklanması gereken bir bulgudur. Bu farkta, tobit model ile açıklama getirilen faktörlerin yanı sıra, 3000 TL ve üzerinde gelire sahip amatör balıkçıların hemen hepsinin Foça'da bulunması ve Foça'nın İzmir gibi büyük bir metropola yakınlığı da bir etken olabilir.

Amatör balıkçılığın her türlü formuna lisans sistemi getirilmelidir. Belli bir yaş grubu bu uygulamadan muaf tutulabilir. Örneğin, 14 yaş altı bireyler için kıyıda oltayla avcılık, lisans almadan yapılabilir; ancak dalarak zıpkınla avcılık yapacaklar ya da tekneden avcılık yapacaklar için lisans zorunlu olmalıdır. Amatör balıkçılık ve denizcilik ile ilgili zorunlu teorik ve uygulamalı eğitim verilmeli; ancak bu eğitimi alan bireyler amatör balıkçılık yapmak üzere denize çıkabilmelidir. Amatör balıkçılık için lisans ile birlikte "sorumlu amatör balıkçı sertifikası" sisteminin uygulanması, bireylerin amatör balıkçılığa etik değerleri tanıyarak ve önem vererek yaklaşmasını sağlayabilir. Sorumlu amatör balıkçılık ve sorumlu amatör balıkçı kavramlarının oluşturulması ve benimsenmesi konusunda, Sualtı Araştırmaları Derneği tarafından yürütülen, henüz sonuçlanmamış "Sorumlu Amatör Balıkçılık Projesi" önemli bir boşluğu doldurabilir. Kontrol ve denetimde yapılan hatalar ve amatör balıkçıların bu hatalardan duydukları rahatsızlıklar dikkat çekmektedir. Ayrıca, ankete katılan bazı bireylerin, amatör balıkçılık konusunda bilinçsiz yetkililer tarafından denetim yapıldığını belirtmesi de tartışmaya açık diğer konular arasındadır. Tekne ile avcılıkta avcılık alanlarının belirlenmesi ve şamandıralanması, dip ortamına tahribat verici demirlemenin ortadan kaldırılması için gereken düzenlemelerin yapılması, öncelikli olarak ele alınmalıdır. Kıyısız bölgede ise, yine yerel yönetimlerin de konuya ilgi göstermesi sağlanarak, kıyısız avcılık

alanlarının tesis edilmesi, her iki bölgede amatör balıkçılığın cazibesini daha da arttıracaktır. Ayrıca, her iki bölgede de balıkçı tekneleri ve yatlardan kaynaklı kirliliğin önlenmesi için gereken atık toplama sisteminin kurulması yararlı olacaktır.

Sonuç olarak, amatör balıkçılığın birçok ülkede birçok sektörü etkileyecek şekilde ekonomik katkı sağladığı bilinmektedir. Amatör balıkçılık, Türkiye'de de özellikle son on yılda hissedilir bir gelişme göstermiştir. İnsanların artan refah seviyesi, kıyı alanına yoğun ilgi ve doğayla iç içe zaman geçirme eğiliminde yükseliş, amatör balıkçılığın popülerliğini gelecek yıllarda da arttırmaya devam edeceğini göstermektedir. Bu noktada, yönetimsel düzeyde gereken düzenlemelerin öngörülmesi bir şekilde gerçekleştirilmesi önemlidir. Bu çalışma ve benzerleri, karar alıcılar için bir çok veri ve bilgiyi içermektedir. Amatör balıkçılığın önemini her yönüyle ortaya koyacak yeni çalışmalar özendirilmelidir. Sürdürülebilir bir amatör balıkçılık için lisans sistemine geçilmesi çalışmalarını desteklenmelidir; bu noktada "sorumlu amatör balıkçılık" ve "sorumlu amatör balıkçı" kavramlarının benimsenmesi hayati önem taşımaktadır. Amatör avcılıkla ilgili veri toplama, analiz, planlama, denetim, yürütmenin formüle edilmesine ve izleme programlarını içine alan kapsamlı bir yarıya ihtiyaç vardır. Bu tür bir uygulamanın başlatılması için kendine has özellikleri ve ayrıcalıkları olan denizel ÖÇK Bölgeleri akılcı bir seçim olabilir. Ortaya çıkacak başarılı bir modelin diğer kıyısız alanlara yayılması şaşırtıcı hızla olacak ve bir çok sektörü olumlu yönde etkileyecektir.

Resim 16. Foça ÖÇK Bölgesi'nde kıyıda avlanan bir amatör balıkçı ve amatör balıkçı tekneleri

Kaynakça

- Bann, C., Başak, E. 2011a. The economic analysis of Foça Special Environmental Protection Area. Economic Assessment reports for Foça and Gökova in the framework of environmental economics principles. Project PIMS 3697: The Strengthening the System of Marine and Coastal Protected Areas of Turkey. Technical Report Series 2: 76 pp.
- Bann, C., Başak, E. 2011b. The economic analysis of Gökova Special Environmental Protection Area. Economic Analysis reports for Foça and Gökova in the framework of environmental economics principles. Project PIMS 3697: The Strengthening the System of Marine and Coastal Protected Areas of Turkey. Technical Report Series 3: 80 pp.
- Başar, H., 2007. The Recreational Use and The Economic Value of Dilek Peninsula-Great Meander Delta National Park by Travel Cost Method (*in Turkish with English abstract*), Master of Science Thesis, Ege University Graduate School of Natural and Applied Sciences, 123 p,
- Bateman, I., Willis, K.G., 2002. Valuing Environmental Preferences: Theory and Practice of Contingent Valuation Method in the US, EU and Developing Countries, Oxford University Press.
- Becker, N., Choresh, Y., 2006. Economic Aspects of Marine Protected Areas (MPAs). Ed: UNEP-MAP RAC/SPA, Tunis.
- Belkayalı, N. and Akpınar, N., 2009. Yalova Termal Kaplıcaları'nın Rekreasyon ve Turizm Amaçlı Kullanımının Ekonomik Değerinin Seyahat Maliyeti Yöntemi ile Tespit Edilmesi, Coğrafi Bilimler Dergisi, 7 (2), 177-184,
- Bilgic, A., Florkowski, W.J., 2007. Application of a hurdle negative binomial count data model to demand for bass fishing in the southeastern United States, *Journal of Environmental Management*, 83(4):478-490, doi:10.1016/j.jenvman.2006.10.009.
- Cowx I.G., Arlinghaus, R., Cooke, S.J., 2010. Harmonizing recreational fisheries and conservation objectives for aquatic biodiversity in inland waters, *Journal of Fish Biology*, 76, 2194–2215, Doi:10.1111/j.1095-8649.2010.02686.x.
- Dillon, B., 2004. A bio-economic review of recreational angling for bass (*Dicentrarchus labrax*), Report prepared for East Riding of Yorkshire Council Integrated Coastal Zone Management Group, Scarborough Centre for Coastal Studies, University of Hull, 24 p.
- DPT, 2006. "Kamu İdaresi için Stratejik Planlama Kılavuzu", Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara, 56s.

- Erdem, M., Ünal, V., 2009. A Preliminary Study of Recreational Fishery in Gökova Bay (Aegean Sea), Turkey, 3th International Symposium on Underwater Research, 19–21 March, 2009, Eastern Mediterranean University, Famagusta, Turkish Republic of Northern Cyprus, 125 p. (published abstract).
- Erdoğan, N., Salalı, H.E., Atış, E. and Miran, B., 2007. Economic Value of İzmir Culture Park, International Conference on Environment Survival and Sustainability, Abstracts Book, 304, February 19-24, Near East University, Lefkoşe, KKTC.
- Font, T., J. Lloret., C. Piante., 2012. Recreational Fishing Within Marine Protected Areas in the Mediterranean. MEDPAN Collection. Port Cross, France. November 2012. 168 p.
- Gaudin, C., De Young, C., 2007. Recreational fisheries in the Mediterranean countries: a review of existing legal frameworks, Studies and Reviews, General Fisheries Commission for the Mediterranean, No,81, Rome, FAO, 85 pp.
- GFCM, 2010. Report of the Transversal Workshop on the Monitoring of Recreational Fisheries in The GFCM Area, Scientific Advisory Committee 13th Session, Palma de Mallorca, Spain, 30 p.
- Gillig, D., Ozuna, Jr.T., Griffin, W.L., 2000. The value of the Gulf of Mexico recreational red snapper fishery, *Marine Resource Economics*, 15(2):127-139.
- Göncüoğlu, H., Ünal, V., Durgun, D., Tunca, S., Güçlüsoy, H., 2012. Datça-Bozburun Yarımadası Kooperatiflerinin GZFT Analizi, Kıyı Alanları Yönetimi Türk Milli Komitesi IX, Ulusal Kongresi, 14-17 Kasım 2012, Antakya.
- GTHB, 2012. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü. 3/2 Numaralı Amatör Amaçlı Su Ürünleri Avcılığını Düzenleyen Tebliğ. Ankara, 87s.
- Hickley, P., Tompkins, H., 1998. Recreational Fisheries: Social, Economic and Management Aspects, Wiley-Blackwell, 1st Edition, 328 pp.
- JRC European Commission, 2007. SWOT (strengths weaknesses opportunities and threats). http://forlearn.jrc.es/guide/2_design/meth_swot-analysis.htm. 1 Nisan 2013.
- Markovic, M., Satta, A., Skaricic, Z. and Trumbic, I., 2009. Sustainable Coastal Tourism, An integrated planning and management approach, the Priority Actions Programme Regional Activity Centre (PAP/RAC), United Nations Environment Programme, Division of Technology, Industry and Economics (UNEP-DTIE) "Practical Manuals on Sustainable Tourism" publication series.
- Milon, J.W., 1988. Travel cost methods for estimating the recreational use benefits of artificial marine habitat, *Southern Journal of Agricultural Economics*, 87-101.
- Morales-Nin, B., Grau, A.M., Palmer, M., 2008. Managing coastal zone fisheries: interactions between small-scale and recreational activities, ICES CM 2008/ K: 01, Theme Session K: Small scale and recreational fisheries surveys, assessment, and management.
- NOAA, 2013. National Oceanic, Atmospheric Administration. Fisheries Economics of the United States. <http://www.st.nmfs.noaa.gov/economics/publications/feus/fisheries_economics_2011>, Mart 7, 2013.
- Ortaçşme, V., Özkan, B., Karagüzel, O., 2002. An estimation of the recreational use value of Kursunlu Waterfall Nature Park by the individual travel cost method, *Turkish Journal of Agriculture and Forestry*, 26:57-62.
- Pak, M., Türker, M.F., 2006. Estimation of recreational use value of forest resources by using individual travel cost and contingent valuation (Kayabaşı Forest Recreation Site Sample), *Journal of Applied Sciences*, 6(1):1-5, doi:10.3923/jas.2006.1.5
- Park, T., Bowker, J.M., Leeworthy, V.R., 2002. Valuing snorkeling visits to the Florida Keys with stated and revealed preference models, *Journal of Environmental Management*, 65:301-312, doi:10.1006/jema.2002.0552
- Parkkila, K., Arlinghaus, R., Artell, J., Gentner, B., Haider, W., Aas, Ø., Barton, D., Roth, E., Sipponen, M., 2010. Methodologies for assessing socio-economic benefits of European inland recreational fisheries, FAO European Inland Fisheries Advisory Commission Occasional Paper No: 46, Ankara, FAO, 112 p.
- Pawson, M.G., Glenn, H., Padda, G., 2008. The definition of marine recreational fishing in Europe, *Marine Policy*, 32(3):339-350, doi:10.1016/j.marpol.2007.07.001
- Shrestha, R.K., Seidl, A.F., Moraes, A.S., 2002. Value of recreational fishing in the Brazilian Pantanal: a travel cost analysis using count data models, *Ecological Economics*, 42:289-299, doi:10.1016/S0921-8009(02)00106-4.
- Southwick Associates, 2008. The Economic Impacts of Marine Recreational Fishing in the North Central Coast of California and the Potential Effects of Area Closures, SA, Fish and Wildlife Economics and Statistics, Report prepared for American Sportfishing Association, 36 p.

- Sutinen, J.G., Jhonston, R.J., 2003. Angling management organizations: integrating the recreational sector into fishery management, *Marine Policy*, 27:471-487, doi:10.1016/S0308-597X(03)00079-4.
- Tunca, S., 2011. Assessing the socio-economic effects of artificial reef deployments in the northern Aegean sea: Altinoluk case (*in Turkish with English abstract*), Master of Science Thesis, Ege University Graduate School of Natural and Applied Sciences, 123 p.
- Tunca, S., Ünal, V., Miran, B., 2012. A preliminary study on economic value of recreational fishing in Izmir Inner Bay, Aegean Sea (Turkey), *Ege Journal of Fisheries and Aquatic Science*, Vol. 29, Issue, 2, ISSN 1300 1590.
- Ünal, V., Erdem, M., Göncüoğlu, H., Güçlüsoy, H., Tosunoğlu, Z., 2009. Management paradox of groupers (*Epinephelinae*) fishing in the Gökova Bay, (Eastern Mediterranean), Turkey. *International Journal of Food, Agriculture & Environment – JFAE* Vol.7: (3&4).
- Ünal, V., Erdem, M., 2009. Combating illegal fishing in Gökova Bay (Aegean Sea), Turkey. Çiçek, B.A. ve Öñiz, H. (Editor), *Proceedings of the 3rd International Symposium on Underwater Research*. 19–21 March, 2009, Eastern Mediterranean University, Famagusta, Turkish Republic of Northern Cyprus, 125 p.
- Ünal, V., Acarlı, D., Gordo, A., 2010. Characteristics of marine recreational fishing in Çanakkale Strait (Turkey), *Mediterranean Marine Science*, 11(2):315-330.
- Ünal, V. 2010. Overview of the Definition of Recreational Fishing. Transversal Workshop on the monitoring of recreational fisheries in the GFCM Area. Palma de Majorca. October 2010.
- Wedgwood, A. and Sansom, K., 2003. Willingness-to-pay surveys - a streamlined approach: Guidance notes for small town water services, WEDC, Loughborough University, UK, ISBN 1 84380 014 4, 234 pp.

EK 1. FOÇA – GÖKOVA ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGELERİ'NDEKİ AMATÖR BALIKÇILIĞIN SOSYOEKONOMİK ANALİZİ ANKETİ

Tarih:

Anket No:

Anket yapılan yer:

Yaşınız?	c1.
Cinsiyet? 1>Erkek, 2>Kadın	c2.
Mesleğiniz? 1>Kamu, 2>Yerli bir şirket, 3>Yabancı bir şirket, 4>Emekli, 5>İşsiz, 6>Ev hanımı, 7>Öğrenci, 8>Çiftçi, 9>Ruhsatlı Balıkçı, 10>Serbest meslek, 11>Diğer (belirtiniz)	c3.
Medeni haliniz? 1>Evlü, 2>Bekar 3>Boşanmış	c4.
Kaç yıl eğitim aldınız?	c5.
Aylık geliriniz? 1<-500, 2<501-1000, 3<1001-1500, 4<1501-2000, 5<2001-2500, 6<2501-3000, 7<3000-3500, 8<Diğer	c6.
Kara avcılığı yapar mısınız? 1>Evet, 2>Hayır	c7.
Amatör balıkçılık belgeniz var mı? 1>Evet, 2>Hayır	c8.
Amatör balıkçılıkla ilgili bir derneğe üye misiniz? 1>Evet, 2>Hayır	c9.
Evet ise adı;	c10.
Esas olarak hangi tür amatör avcılık yapıyorsunuz? 1>Kıyıda oltayla, 2>Kıyıda dalarak zıpkınla, 3>Tekneden oltayla 4>Tekneden dalarak zıpkınla	c11.
Kullanmış olduğunuz av araçları nelerdir?	c12.
Balıkçılık tecrübeniz kaç yıl?	c13.
Bu aktiviteyi en çok hangi amaçla yapıyorsunuz? 1>Spor, 2> Eğlenmek, 3>Dinlenmek, 4>Boş vakit geçirmek	c14.
Ne zaman avcılık yaparsınız? (birden fazla seçenek olabilir) 1>Hafta sonu, 2>Hafta içi, 3>Her zaman	c15.
Genelde hangi saatlerde avcılık yaparsınız? 1>Gün doğumu, 2>Öğlen, 3>Öğle Sonu, 4> Gün batımı, 5>Gece, 6>Herhangi bir saatte	c16.
Kışın günde kaç saat süreyle avlanırsınız?	c17.
Yazın günde kaç saat süreyle avlanırsınız?	c18.
Avlanmaya genelde kaç kişi gidersiniz?	c19.
Yakaladığınız balıkları tüketir misiniz? 1>Evet, 2>Hayır	
Yakaladığınız küçük balıkları tekrar denize bırakır mısınız? 1>Evet, 2>Hayır	c20.
Yakaladığınız iskarta türleri denize bırakır mısınız? 1>Evet, 2>Hayır	c21.
Yakaladığınız balıkları satar mısınız? 1>Evet, 2>Hayır	c22.
Geçtiğimiz yıl avcılık malzemesi için ne kadar harcadınız?	c23.
Geçtiğimiz yıl yem için ne kadar harcadınız?	c24.
Geçtiğimiz yıl avcılık adına ulaşım için ne kadar harcadınız?	c25.
Günlük ortalama yem masrafınız ne kadar?	c26.
Günlük ortalama ulaşım masrafınız ne kadar?	c27.
Günlük ortalama diğer masrafınız ne kadar?	c28.

Bugün bu alana hangi ulaşım aracıyla geldiniz? 1>Kendi aracım, 2>Beraberimdekilerin aracı, 3>Toplu taşıma aracı, 4>Bisiklet,5>Yaya	c29.	
Bu tür gezilere aylık gelirinizin miktar olarak ne kadarını ayırabiliyorsunuz?	c30.	
Geldiğiniz yerden bu alana kadar olan uzaklık ve süre nedir?	c31.	c32.
Avcılık takımlarınızın bugünkü bedeli nedir?	c33.	
Bu yıl tekneyle avcılık yaptınız mı? 1> Evet, 2>Hayır	c34.	
Evetse, teknenin boyu ve motor gücü?	c35.	
Teknenin sahibi kim? 1>Kendi tekne, 2>Arkadaş, 3>Kiralık, 4>Diğer	c36.	
Bir yıl için ortalama tamir-bakım masrafı ne kadar?	c37.	
Bir yıl için ortalama yakıt masrafı ne kadar?	c38.	
Avcılık yaptığınız sahanın kıyıdan maksimum ve minimum uzaklığı? (m)	c39.	c40.
Avcılık yaptığınız sahanın maksimum ve minimum derinliği? (m)	c41.	c42.
Bu yıl boyunca aşağıdaki balık türlerinden kaç kg yakaladınız?		
İstavrit	c43.	
Kolyoz	c44.	
Kupes	c45.	
Mercan	c46.	
Sinarit	c47.	
Fangri	c48.	
Çipura	c49.	
Levrek	c50.	
İsparoz	c51.	
Karagöz	c52.	
İskorpit	c53.	
Kefal	c54.	
Palamut	c55.	
Kalamar	c56.	
Ahtapot	c57.	
Hanoz	c58.	
Diğer (açıklayınız)	c59.	
Bir günde yakaladığınız maksimum balık miktarı kaç kg?	c60.	
Bir günde yakaladığınız ortalama balık miktarı kaç kg?	c61.	
Bir yılda ortalama kaç gün avcılık yaparsınız?	c62.	
Bir yılda tekne ile ortalama kaç gün avcılık yaparsınız?	c63.	
Bir yılda kıyıdan ortalama kaç gün avcılık yaparsınız?	c64.	
Avcılık yaparken yetkililer tarafından hiç denetlendiniz mi? 1>Evet, 2>Hayır	c65.	

Eğer denetlendiyseniz, kim tarafından denetlendiniz? c66.
1> Tarım Bakanlığı yetkilileri, 2> Polis, 3> Jandarma, 4> Sahil Güvenlik Komutanlığı

Eğer denetlendiyseniz, hiç ceza aldınız mı? 1>Evet, 2>Hayır c67.

Evet ise, ne tür bir ceza aldınız? c68.

Amatör balıkçılık için kayıt defteri (tür, ağırlık, boy) tutma zorunluluğu getirilseydi, bu defteri tutup, ilgili kuruma iletir misiniz? 1>Evet, 2>Hayır c69.

Amatör balıkçılıkta lisans zorunlu olmalı mı? 1>Evet, 2>Hayır c70.

Amator balıkçılığa zorunlu lisans getirilse, böyle bir lisans için ne kadar ödemek istersiniz? c71.

Bölgedeki amatör balıkçılığın kalitesini değerlendirir misiniz? c72.
1>Çok kötü, 2>Kötü, 3>Orta, 4>İyi, 5>Çok iyi

Balıkçılığa nasıl başladınız? c73.
1>Arkadaş/Yakın önerisi, 2>Merak sonucu, 3>Balık ihtiyacını gidermek, 4>Deniz Sevgisi, 5>Diğer

Buraya Foça dışından mı geldiniz? 1>Evet, 2>Hayır c74.

Evetse, amatör balıkçılık için daha çok hangi sebepten Foça'yı tercih ettiniz? c75.
1>Arkadaş tavsiyesi, 2>Av verimli, 3>Ulaşımı kolay, 4>Bir kerelik turistik bir ziyaret, 4>Yakınları ziyaret, 5>Denizel koşulların avcılığa uygunluğu, 6>Diğer (belirtiniz)

Yılın hangi aylarında avlanırsınız? 1>Evet, 2>Hayır

Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
c76.	c77.	c78.	c79.	c80.	c81.	c82.	c83.	c84.	c85.	c86.	c87.

Amatör balıkçılık yapmanızla ilgili dikkat ettiğiniz hususları ikili olarak karşılaştırdınız,

	Kesinlikle	Büyük ölçüde	Orta	Biraz	Çok az	Eşit	Çok az	Biraz	Orta	Büyük ölçüde	Kesinlikle		
Gıda ihtiyacını gidermek	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Boş zamanlarını değerlendirmek	c88.
Gıda ihtiyacını gidermek	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Ruhsal dinginlik sağlamak	c89.
Gıda ihtiyacını gidermek	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Sportif bir aktivite yapmak	c90.
Boş zamanlarını değerlendirmek	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Ruhsal dinginlik sağlamak	c91.
Boş zamanlarını değerlendirmek	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Sportif bir aktivite yapmak	c92.
Ruhsal dinginlik sağlamak	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Sportif bir aktivite yapmak	c93.

Amatör balıkçılıkta karşılaştığınız sorunlar ve öneriler:

EK 2. FOÇA – GÖKOVA ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGELERİ'NDEKİ AMATÖR BALIKÇILIK TUR TEKNELERİNİN SOSYO EKONOMİK ANALİZİ ANKETİ

Tarih:

Anket No:

Anket yapılan yer:

Teknenin sahibi kim? 1>Kendi teknem, 2>Ailemin Teknesi, 3>Kiralık, 4>Diğer	c1.
Teknenin boyu?	c2.
Teknenin motor gücü?	c3.
Tekne ile ilişkisi? 1>İşletmecisi, 2>Miço, 3>Günübirlik çalışan	c4.
Yaşınız?	c5.
Cinsiyet? 1>Erkek, 2>Kadın	c6.
Mesleğiniz? 1>Kamu, 2>Yerli bir şirket, 3>Yabancı bir şirket, 4>Emekli, 5>İşsiz, 6>Ev hanımı, 7>Öğrenci, 8>Çiftçi, 9>Ruhsatlı Balıkçı, 10>Serbest meslek, 12>Diğer (belirtiniz)	c7.
Medeni haliniz? 1>Evlü, 2>Bekar 3>Boşanmış	c8.
Kaç yıl eğitim aldınız?	c9.
Bu işten sağladığınız aylık geliriniz nedir? 1<-500, 2<501-1000, 3<1001-1500, 4<1501-2000, 5<2001-2500, 6<2501-3000, 7<3000-3500, 8<Diğer	c10.
Sosyal sigortanız var mı? 1>Evet, 2>Hayır	c11.
Denizcilik tecrübeniz kaç yıl?	c12.
Balıkçılık tecrübeniz kaç yıl?	c13.
Yaptığınız işle ilgili herhangi bir dernek ya da kooperatife üye misiniz? 1>Evet, 2>Hayır	c14.
Kaç yıldır amatör balıkçılık turları düzenliyorsunuz?	c15.
Teknenizde yıllık ortalama balıkçılık turları için harcadığınız yakıt masrafınız ne kadar?	c16.
Teknenizde motor dahil yıllık ortalama tamir-bakım masrafınız ne kadar?	c17.
Teknenizin günlük ortalama diğer masrafları varsa ne kadar?	c18.
Teknenizde esas olarak hangi tür av araçları ile amatör avcılık yapıyor? 1>El Oltası, 2>Kamış, 3>Tekneden dalarak zıpkınla, 4>Diğer (belirtiniz)	c19.
Teknenizde amatör avcılık için av araçları satıyor musunuz? 1>Evet, 2>Hayır	c20.
Teknenizde yem satıyor musunuz? 1>Evet, 2>Hayır	c21.
Teknenizde tura gelen bireylere ücreti karşılığı amatör avcılık eğitimi veriyor musunuz? 1>Evet, 2>Hayır	c22.
Siz de müşterilerinizle birlikte amatör avcılık yapar mısınız? 1>Evet, 2>Hayır	c23.
Balık tutamayan müşterilerinize kendi tuttuğunuz balıklardan verir misiniz? 1>Evet,2>Hayır	c24.
Kışın günde kaç saat süreyle avcılık turu düzenlersiniz?	c25.
Yazın günde kaç saat süreyle avcılık turu düzenlersiniz?	c26.
Tura katılanlar size daha çok nasıl ulaşıyor? 1>Daha önce katılan birinin tavsiyesiyle,2>Tekneyi bağlama yerinde görüp sorarak, 3>Reklam (İnternet, broşür)	c27.
Tur sırasında yakalanan balıkları teknede tüketilmesine olanak sağlar mısınız? 1>Evet, 2>Hayır	c28.

Tur sırasında yakalanan balıklar daha çok nasıl değerlendiriliyor? 1>Tüketim, 2>Denize geri bırakma, 3>Satma	c29.
Tura katılanlar daha çok hangi bölgelerden geliyor? 1>Ege, 2>İç, 3>Marmara, 4>Akdeniz, 5>Doğu Anadolu, 6>Karadeniz, 7>Güneydoğu	c30.
Avcılık için limandan ortalama maksimum uzaklık kaç mil?	c31.
Bir tur başına ortalama maksimum kattettiğiniz yol kaç mil?	c32.
Bir yıl boyunca teknenizde avlanan balık türlerini kg olarak belirtiniz,	
İstavrit c33. Kolzoz c34. Kupes c35. Mercan c36. Sinarit c37.	
Fangri c38. Çipura c39. Levrek c40. İsparoz c41. Karagöz c42.	
Kefal c43. İskorpit c44. Palamut c45. Kalamar c46. Ahtapot c47.	
Hanoz c48. Diğer c49.	
Bir balıkçılık turuna ortalama kaç kişiyi götürürsünüz?	c50.
Bir yılda amatör avcılığa götürdüğünüz toplam birey sayısı nedir?	c51.
Bir günde teknenizde avlanan maksimum balık miktarı kaç kg?	c52.
Teknenizde avcılık günü başına ortalama kaç kg balık avlanır?	c53.
Yıllık düzenlediğiniz ortalama tur sayısı nedir?	c54.
Yıllık düzenlediğiniz turların yüzde kaçına grup olarak katılım var?	c55.
Grup organizasyonlarında indirim yapıyorsanız, ortalama yüzde kaç?	c56.
Bir balıkçılık turu için kişi başı alınan ücret nedir?	c57.
Düzenlediğiniz turların yüzde kaçını hafta sonu düzenlersiniz?	c58.
Bir avcılık turunda avcılık için ortalama kaç noktada duruyorsunuz?	c59.
Amatör balıkçılık turizm izniniz var mı? 1>Evet, 2>Hayır	c60.
Amatör balıkçılık turizm izni için verdiğiniz parayı adil buluyor musunuz? 1>Evet, 2>Hayır	c61.
Hayırsa, sizce ne kadar olmalı?	c62.
Teknenizde denizlerde ve iç sularda amatör amaçlı su ürünleri avcılığını düzenleyen tebliğ var mı? 1>Evet, 2>Hayır	c63.
Avcılığa başlamadan önce Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca yayımlanan 3/2 Numaralı Amatör amaçlı su ürünleri avcılığını düzenleyen tebliğde geçen kurallarla ilgili (Örn.; avcılığı yasak olan türler, türlerin minimum avcılık boyları) müşterilerinizi bilgilendiriyor musunuz? 1>Evet, 2>Hayır	c64.
Teknenize yabancı uyruklu amatör avcı alıyor musunuz? 1>Evet, 2>Hayır	c65.
Evet ise, yabancı uyruklu amatör avcılar için "avlanma pulu" alıyor musunuz? 1>Evet, 2>Hayır	c66.
Evet ise, 3 gün için 15 TL olan bedeli kim ödüyor?	c67.
Avcılık yaparken yetkililer tarafından hiç denetlendiniz mi? 1>Evet, 2>Hayır	c68.
Eğer denetlendiyseniz, kim tarafından denetlendiniz? 1>Tarım Bakanlığı yetkilileri, 2>Polis, 3>Jandarma, 4>Sahil Güvenlik Komutanlığı	c69.
Eğer denetlendiyseniz, hiç ceza aldınız mı? 1>Evet, 2>Hayır	c70.
Evet ise, ne tür bir ceza aldınız?	c71.
Amatör balıkçılık için zorunlu kayıt defteri (tür, ağırlık, boy) tutup, ilgili kuruma iletir misiniz? 1>Evet, 2>Hayır	c72.
Amatör balıkçılık turu düzenlemek için sahip olmanız gereken belgelerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? 1>Evet, 2>Hayır	c73.

Avcılık için yer seçiminde dikkat ettiğiniz faktörleri kıyaslayınız,

	Kesinlikle	Büyük ölçüde	Orta	Biraz	Çok az	Eşit	Çok az	Biraz	Orta	Büyük ölçüde	Kesinlikle		
Müşteri isteği	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Deniz koşullarının uygunluğu	c74.
Müşteri isteği	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Hedef tür için özel seçim	c75.
Müşteri isteği	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Diğer teknelerden uzak olması	c76.
Müşteri isteği	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Kolay ulaşılabilirlik	c77.
Deniz koşullarının uygunluğu	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Hedef tür için özel seçim	c78.
Deniz koşullarının uygunluğu	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Diğer teknelerden uzak olması	c79.
Deniz koşullarının uygunluğu	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Kolay ulaşılabilirlik	c80.
Hedef tür için özel seçim	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Diğer teknelerden uzak olması	c81.
Hedef tür için özel seçim	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Kolay ulaşılabilirlik	c82.
Diğer teknelerden uzak olması	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Kolay ulaşılabilirlik	c83.

Amatör balıkçılıkta karşılaştığınız sorunlar ve öneriler:

Güçlü bireyler.
Güçlü toplumlar.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü
Mustafa Kemal Mah. Eskişehir Devlet Yolu (Dumlupınar Bulvarı)
9. km (Tepe Prime Yanı) Çankaya/ANKARA
Tel: +90 (312) 222 12 34 Faks: +90 (312) 222 26 61
<http://www.csb.gov.tr/gm/tabiat>

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP)
Birlik Mahallesi 415. Cadde No. 11 06610 Çankaya/Ankara
Tel: +90 312 454 1100 Faks: +90 312 496 1463
<http://www.tr.undp.org>
Güçlü bireyler. Güçlü toplumlar.